

Viața noastră

67

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 67 • Octombrie 2026

1 OCTOMBRIE

**ZIUA INTERNAȚIONALĂ
A PERSOANELOR VÂRSTNICE**

Acoperământul Maicii Domnului

Revista „Viata noastra”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Prof. Alexandrina PASCAL 3 <i>Vreme trece, vreme vine... (Editorial)</i>	Andrei-Nicolaie MIHAI 20 <i>Etern, într-un creuzet de lumină în fibrele sufletului meu: Doamna Învățătoare</i>	Dorina STOICA 51 <i>O doză prea mare de liniște</i>
Aneta VASILACHE 4 <i>Cei ce mai aveți părinți</i>	Mioara BACIU 21 <i>Poezia, manifestare a Harului, care umple un gol existențial. Interviu cu Dorina Stoica</i>	POESIS
ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD LA BILANȚ 5	Ion DOBRIN 24 <i>Un sat, o poveste</i>	Gabriela Ana BALAN 52
1 OCTOMBRIE - ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE 7 <i>Mesaje: Magistrat (pens.) Nicolaie MIHAI, Președintele Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad; Consiliul Director</i>	Lucia MUNTEANU 26 <i>Minutul de cugetare. Despre iubire și despre fericire</i>	Lăcrămioara-Iolandina IVAN 53
Lucia MUNTEANU 8 <i>Jurnalul unei vârste</i>	Alexandrina PASCAL 27 <i>Vinovați fără vină... Logică sau paradox?</i>	Liviu ȚĂȚAN 54
Roxana MIRON-FERARU 10 <i>Despre generația de azi – a fi sau a avea</i>	Alina-Mihaela ENE 28 <i>Cum să te întorci acasă</i>	Ionel OPRESCU-DELACORNU 55
Andrei-Nicolaie MIHAI 12 <i>Punct. Și de la capăt!</i>	IN MEMORIAM	Ghiță CRISTIAN 56 <i>Generalul Gheorghe Bâgulescu cu origini pe Valea Horincei și un destin asumat</i>
Vasile CHELARU 13 <i>Profesorul Constantin Corneliu Pleșu și nesfârșita pasiune pentru muzică</i>	Petruș ANDREI 29-34	Constantin CHIPER 59 <i>Soarta tristă a populației Moldovei dintre Prut și Nistru</i>
Cristina PĂVĂLESCU 15 <i>Dumitru Andrei - dascălul care a făcut din iubirea pentru Pogonești o moștenire</i>	Gheorghe HUIBAN 34	Victoria RUDI 68 <i>Un jurnal de bord ca destin Așa sună curajul...</i>
Mihaela NICULESCU 18 <i>Povestea impresionantă a muzicianului Aurel Spătaru: 56 de ani de folclor, mii de copii și o pasiune care nu a îmbătrânit</i>	Gruia NOVAC 34-38	Zânica TĂMĂȘANU 70 <i>Andreea Răducan – „Fata de aur” a Bârladului</i>
	Alecu RUSSO 39-41	Jenică RUSU 73 <i>Dincolo de Formă și Timp: Universul Cromatic și Biografia Fascinantă a Pictorului Andrei Tănase</i>
	Camelia OPRIȚA 41 <i>Poezii</i>	Maximilian OPAIȚ 77 <i>Pentru seniori... și nu numai</i>
	Mihai BATOG-BUJENIȚĂ 42 <i>Despre cultură</i>	REBUS 78 <i>Teodor Hedeșiu, Ion Mazilu, D.N. Preda</i>
	Lucia MUNTEANU 44 <i>160 de ani de la nașterea poetului George Coșbuc</i>	
	Alexandrina PASCAL 46 <i>Zâmbiți, vă rog!</i>	

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Ion DOBRIN, Cosmin-Emil MIHAI, Nicolaie MIHAI

Consiliul Director al Asociației C.A.R.P.:

Veronel AIONIȚOAIIE, Vasile CHELARU, Nicolaie MIHAI, Tincuța SIBERESCU, Veruța TĂNASE

Foto: Sorin Gheorghiișă BOCAN

Tehnoredactare: Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. A PENSIONARILOR „Elena Cuza”

Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Prof. Alexandrina PASCAL

Vreme trece, vreme vine...

„Un cântec, o floare și-o rază de soare...”

Mulți dintre dumneavoastră ați recunoscut citatul de mai sus, este un vers din cântecele interpretate de regretatul Mihai Constantinescu. Cuvintele lui denumesc noțiuni de viață concrete, dar în sens figurat ele înseamnă bucurii spirituale. Fiindcă nimic nu poate încălzi sufletul mai mult decât o face zâmbetul și floarea, la care dacă adăugăm și tihna unei lecturi, atunci în mod sigur am găsit „leacuri de suflet” pe care le putem avea fără a lăsa în farmacii aproape tot bugetul talonului de pensie (și așa, destul de anemic). Problema care rămâne de rezolvat este doar o lectură „bună”, fiindcă în contextul vieții sociale de azi constatăm că politica determină factorul cultural și mijloacele de comunicare din mass media sunt confiscate în acest scop. Revistele satirice, almanahurile tehnice sau literare, revistele pentru copii sau „Femeia” – toate au devenit istorie și avem acces la maculatură, știri politice cu caracter îndoielnic din punct de vedere al adevărului, tendențioase.

Dar în această junglă a luptei pentru putere există o rază de omenie, **„VIAȚA NOASTRĂ**, revista Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, publicație **apolitică și nonprofit**, doar cu scop de întraajutorare și de răspândire a culturii. Apare în funcție posibilitățile financiare ale Asociației și de generozitatea sponsorilor, fapt care face ca apariția să aibă între numere o perioadă de timp mai mare, când au loc evenimente, comemorări, datini, întâmplări diverse. Întotdeauna numărul recent oferă materiale pentru această perioadă și un strop de bucurie cititorilor, un omagiu evenimentelor care ne definesc ca națiune.

Numărul de față face referire la toate evenimentele trecute în timp, sau prezente în ultimele luni, o oglindă a adevărului fiindcă:

„Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-întreabă și socoate.”

Mihai Eminescu – Glossă –

„Viața noastră” este revista faptelor de viață, ea publică tot ce este mai important din universul vieții noastre, și dintre evenimentele care s-au derulat între ultimele două apariții cel mai important a fost Nunta de Aur – octombrie 2025 – o datină moștenită din străbuni care cinstește statornicia relațiilor matrimoniale și trăinicia sentimentelor. Valoarea spirituală a acestei datini stă mărturie în fața lui Dumnezeu, mai ales acum, când așa zisa „modernizare” a concepției despre structura familială amenință acest legământ, de a fi pe cale de dispariție.

Și într-adevăr, „vreme trece, vreme vine”, legile universale și dinamica vieții sociale vin cu schimbări profunde, tehnicizarea și modernizarea, pe lângă progres, mai au un efect: conflictul dintre generații. Un element firesc, atât timp cât nu se exagerează până a se ajunge la stări conflictuale. Modernismul nu înseamnă neapărat progres social, să nu ne uităm rădăcinile și cugetarea adâncă a lui Lucian Blaga: „Veșnicia s-a născut la sat”.

Accesibilă, atât din punct de vedere al limbajului, cât și prin felul cum sunt abordate subiectele, în paginile revistei găsim, așa cum se spune într-o cunoscută expresie, „de toate, pentru toți.”

Dacă avem momente de nostalgie și ne trebuie un zâmbet, terapia sufletului, nu trebuie căutat prea mult. Este suficient să ne uităm pe pagina 1 a revistei „Viața noastră”, unde se etalează sumarul și să selectăm ce ne interesează. Vom găsi articole omagiale, comunicări, evenimente de rezonanță istorică sau de factură contemporană și alte texte, cu glume, epigrame, diverse – este viața cu bune și cu rele – universul uman.

Bogăția universului tematic abordat are caracter informativ și educativ, vorbește despre virtuțile unui neam de legendă sau despre evenimente culturale de ultimă generație, cum ar fi: Ziua lecturii, Ziua culturii, Ziua Națională etc. Și asta face să fie apreciată și dorită nu numai pe plan local, este o publicație cu care își mai alină sufletul și românii care, nu din proprie voință, au fost nevoiți să părăsească plaiul mioritic. Pentru acești „dezrădăcinați” poeta Rodica Larie a scris o poezie cu versuri mobilizatoare, un îndemn spre a nu uita, așa cum spune Vasile Alecsandri:

„Cine-am fost odinioară, cine iar vom fi odată!”
(Odă ostașilor români)

Și cei nevoiți să trăiască departe de pământul țării, de datinile neamului și chiar de familii, dacă au norocul de a avea revista, găsesc în ea un prieten care le amintește că:

„Ești din România dacă
Îl slăvești pe Eminescu
Și reciți cu drag poeme,
De Coșbuc și Păunescu.

.....

De-ai crescut în România
Și-ai plecat de mult prin lume,
Mergi cu fruntea sus, pe stradă,
Și fii mândru de-al tău nume.
Rodica Larie

În viață, totul pendulează între bine și rău, chiar și istoria greșește atunci când neagă valorile trecutului. Un poet de generație mai veche – doar seniorii și-l mai amintesc – indignat de felul în care contemporanii abordau relația trecut-prezent, declara:

„Hei, fraților, la mine-n sânge
Istoria contemporană plânge.”

Mihai Beniuc – „Destin”

Titlul editorialului, după cum ați observat, stimate cititor, reprezintă esența legii universale – scurgerea ireversibilă a timpului, în eternitate. Este fenomenul pe care-l trăim cu toți, dar la tinerețe nu-i conștientizăm importanța, înțelepciunea vine odată cu maturitatea. Atunci înțelegem că suntem „egali în fața sorții” într-o exprimare genială: „... fie mici, fie puternici, fie genii sau neghiobi!” (Mihai Eminescu)

Acesta este și motivul care dă valoare revistei, veți descoperi articole care oglindesc fapte de viață, un limbaj decent, elogiu postum al eroilor neamului (care au început a fi uitați) sau datini care înseamnă esența spiritualității românești.

Pentru cititori, apariția revistei înseamnă o lectură bună, informații despre prezent și prilej de cinstire a faptelor de referință din trecut. Pentru aceste împliniri de cuvine să mulțumim sponsorilor și colaboratorilor și să înălțăm spre Divinitate o rugă dintr-un vers al unui cântec îndrăgit: „Doamne, ocrotește-i pe români!”

Cei ce mai aveți părinți!

Aneta Vasilache

În orașul meu, pe-o stradă
Unde trec ades pe ea,
Văd mereu o bătrânică
Stând pe-o bancă-n poarta sa.

Îmbrăcată ca de casă
C-un capot curat pe ea,
Ține-n brațe o pisică
Albă ca un fulg de nea.

Trec pe lângă ea adesea
Și mă uit în ochii ei,
Poate văd ceva anume,
Dar parcă n-ar fi ai ei.

Doar privește-n gol, săraca,
Cine știe ce-o vedea
Ochii triști nu spun nimica,
Iar gura-i tristă și ea.

Măinile-s slabe și grele
După felul cum le mișcă
Doar ce-o mângâie pe spate,
Pe micuța ei pisică.

Stau și mă întreb văzând-o
Ce-o fi fost în viața ei?
Dacă-i singură pe lume,
De-are copii, nepoței?

O fi fost și ea frumoasă?
După chip așa se pare!
S-a-mpăcat demult cu soarta,
Nimic nu pare s-o doboare!

Stă în poartă parcă-așteaptă
Ca să-i vină cineva,
Vreun răspuns de la vreo rudă
Sau, poate, pe nimenea!

Mă topește, așa văzând-o,
Gândul doar la mama mea!
Așa a fi stat și dânsa,
Așteptând pe cineva!

Recunosc – nu prea i-am rupt poarta,
Ducându-mă pe la ea!
Mi-aduceam mai greu aminte
Și mergeam când se putea!

Ce n-aș da s-o văd acuma,
Așteptându-mă în poartă!
Să-i sărut bătrâna mână
Și să-i spun: măicuță, iartă!

Dac-ar fi să mai trăiască,
Într-un colț, pe undeva,
În genunchi, **la ea**, m-aș duce
Să mă ierte, atât-aș vrea!

Știu că va veni și clipa
Când bătrână eu voi fi!
Nu-mi doresc să stau la poartă,
Așteptând pe-ai mei copii!

Voi să nu faceți ca mine,
Cei ce-aveți încă părinți
Treceți mai des pe la dânsii!
Vor să simtă că-i iubiți!

ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD LA BILANȚ

Trăim vremuri de incertitudine economică și politică, într-o societate marcată de zgomot și diviziune. Dar noi, cei de la „Elena Cuza”, avem un avantaj: avem rădăcini adânci, un sistem de valori puternic și foarte multă determinare. Când economia se clatină, noi mizăm pe altruism și omenie. Când politica dezbină, noi alegem solidaritatea, iubirea de aproapele și credința în Dumnezeu. Valorile noastre tradiționale nu sunt relicve ale trecutului, ci busola noastră pentru viitor - o oază de inspirație (dintre cele foarte puține rămase) pentru urmașii noștri. Faptele și mediul pe care îl creăm și propășim astăzi reprezintă cea mai bună avere pe care noi, cei de vârstă a treia, o putem lăsa urmașilor. Conduita noastră și sistemul nostru de valori sunt mult mai importante decât orice

lucru material sau faimă lumească am lăsa în urmă.

Chiar dacă nu am fost întotdeauna perfecți - atât în plan personal, cât poate și profesional - am ales întotdeauna să învățăm din greșeli și să mergem mai departe, cu demnitate, având în inimă cuvintele marelui scriitor Lucian Blaga: „Cade doar cel care aleargă; cel care se târăște nu poate să cadă”. Nimeni nu e perfect, dar rar găsești oameni care își pot asuma greșelile spre a le corecta (mai ales în administrație). Pentru acest lucru este nevoie de smerenie, înțelepciune, altruism, dorința sinceră și curată de mai bine. Aceasta este viziunea care ne-a mișcat și pe care dorim să o dăm mai departe.

Noi am ales să alergăm în sprijinul aproapelui, asumându-ne riscul efortului. În fața greutăților, a

criticilor adesea răutăcioase și gratuite, am ales să răspundem cu și mai multă bunătate și răbdare. Pentru că țelul nostru nu a fost niciodată unul egoist, ci dimpotrivă. Să fim noi acea *insulă de liniște* unde respectul pentru cel bătrân este lege, iar ajutorul oferit la timp este marele nostru ideal.

Din ansamblul impresionant de date, cifra care reflectă cel mai fidel impactul social profund și capacitatea asociației noastre de a fi un *colac de salvare* pentru membrii săi este cea a ajutoarelor rambursabile sub formă de împrumut, a ajutoarelor nerambursabile bănești și de altă natură acordate în anul 2025.

De aceea, când ne uităm la cele peste **30 de milioane de lei** acordate sub formă de împrumuturi rambursabile și la cele **1,7 milioane de lei** oferite ca ajutoare nerambursabile, noi nu vedem doar bani. Într-unul dintre cei mai încercați ani din punct de vedere economic pentru țara noastră, s-a atins suma record de **1.543.451 lei** ajutoare nerambursabile bănești, distribuită către un număr impresionant de **27.916 beneficiari**, și ajutoare nerambursabile de altă natură în valoare de **197.894 lei** unui număr de **7440 de membri**. Aceasta nu este doar o cifră contabilă, ci reprezintă o medie de aproximativ **2.300 de intervenții financiare lunare** menite să aline nevoi urgente.

Când vorbim de ajutoarele nerambursabile, această cifră de **1,7 milioane de lei** este mai mult decât o cheltuială; este o investiție în liniștea socială a membrilor din Municipiul Bârlad precum și a membrilor celor 28 de sucursale. Într-un an în care inflația și costurile vieții au pus presiune pe veniturile fixe ale pensionarilor, asociația noastră a reușit să mențină acest flux de lichidități către cei mai vulnerabili, demonstrând o execuție bugetară responsabilă; menționăm că la începutul anului 2025 toți membrii Asociației (24.101) au beneficiat de ajutoare de fidelitate în valoare totală de **577.164 lei**.

Vedem grija reală și constantă a Consiliului Director pentru binele membrilor asociației noastre, eforturile și munca dedicată a angajaților, binefacerea colaboratorilor și donatorilor noștri; dar mai presus decât atât, întrevădem bucuria și mângâierea, zâmbetul pe care poate am reușit să îl redăm membrilor noștri prin aceste ajutoare rambursabile sub formă de împrumut și ajutoare nerambursabile bănești și de altă natură.

Angajații noștri au fost și sunt „linia întâi”. Consiliului Director le mulțumim, asigurându-i de dragoste și respect pentru munca depusă!

Deși cifrele arată o scădere naturală a numărului de membri la 23.334, forța noastră rămâne intactă. Așa cum rezultă din datele prezentate, cele peste **27.916 de ajutoare bănești**, în valoare de **1.543.451**

lei, precum și ajutoare de altă natură, oferite unui număr de **7.440 membri**, în valoare de **197.894 lei** (ajutoare de deces, ajutoare oferite persoanelor ce au beneficiat de bilete de tratament în stațiunile balneo-climaterice, ajutoare de fidelitate, ajutoare acordate conform statut art. 15 - membri în dificultate, ajutoare acordate în urma unei anchete sociale, ajutoare acordate cu ocazia Nunții de aur, ajutoare acordate membrilor care au împlinit 100 de ani și peste 100 de ani, ajutoare oferite procurare ochelari de vedere, ajutoare luna martie, ajutoare materiale – reviste, ajutoare activități culturale, ajutoare nerambursabile de altă natură - Cabinete stomatologice și Cabinet kinetoterapie, consultații juridice, salon frizerie și atelier croitorie), raportate la realizările din anul 2025, sunt dovada vie că prețuim loialitatea mai presus decât orice. Faptul că suntem peste 23.000 de suflete unite demonstrează că Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad este mai mult decât o asociație; este o familie extinsă care păstrează aprinsă flacăra demnității la vârsta senectuții. Pentru acest deziderat s-a muncit și se muncește mult, s-a luptat și se luptă mult, cu multă abnegație, dar discret și cu dăruire. Acesta este poate și motivul pentru care unii critică sau nu înțeleg misiunea noastră și modul ei de aplicare.

Într-un an 2025 marcat de incertitudini și de o realitate economică adesea aspră, Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” a refuzat să fie doar o casă de ajutor financiar; am ales să fim o oază de lumină și demnitate. În centrul preocupărilor noastre a stat mereu omul, nu doar ca ființă consumatoare, ci ca întreg: cu sufletul și credința sa, cu setea lui de frumos și cultură, cu aspirațiile și emoțiile sale!

Nu ne oprim aici. Strategia noastră pentru următorii ani trebuie să fie una de consolidare și expansiune a binelui și protecției sociale și sufletești a celor aflați în etate!

Trebuie doar să privim cu nădejde către Dumnezeu și să redobândim candoarea, umanitatea și valorile care ne-au consacrat ca societate și ne-au propășit ca popor până în ziua de astăzi: credința, onoarea, demnitatea, curajul și cinstea. Acestea ne-au fost transmise în mod viu de către înaintașii noștri, până mai ieri, în orice familie de român. Să nu irosim acest testament al bătrânilor dinaintea noastră, așa cum astăzi tot mai mulți aleg să facă cu noi. Tot ce a avut ca bază credința adevărată în Dumnezeu a stat, a rezistat și va mai rezista până la sfârșitul lumii și mai departe decât atât: în veșnicie! Restul s-au năruit și se va năruia. De aceea noi vom alege și de aici încolo Viața și omenia. Aceasta este calea pe care ne încăpățânăm să pășim pentru că este singura cale care aduce speranță, iar în final mângâieri și bucurii definitive, reale!

Dragele noastre persoane vârstnice și pensionari,

Sunteți aceia fără de care lumea de astăzi nu ar exista. Prin mâinile dumneavoastră s-a făurit tot ce avem, o Românie înfloritoare, minunată, puternică, atât de puternică încât nici vânturile cele mai aprige de astăzi (*încă*) nu reușesc să o doboare!

Pentru aceasta vă mulțumim și vă vom prețui etern!

Ne-ați dăruit modele de viață, modele de credință, determinare și speranță! Astăzi, din păcate, puțini sunt aceia care vă mai poartă recunoștința și respectul cuvenit. Oamenii tind să vă treacă cu vederea și chiar să vă marginalizeze nedrept, uitând că lumea nu a început cu ei și că „cine nu are un bătrân, (*trebuie*) să și-l cumpere”!

Noi, cei de la Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad conștientizăm profund jertfa dumneavoastră de viață, motiv pentru care vă mulțumim plini de emoție și recunoștință, reiterând promisiunea noastră de a vă fi în continuare alături - la bine și la rău - nu doar prin diverse servicii la prețuri foarte mici (frizerie, stomatologie, plafar) sau ajutoare financiare nerambursabile sau rambursabile la dobânzi mici, ci și prin evenimente cultural-artistice și religioase, menite a vă aduce o mângâiere în vâltoarea acestei veți care se arată din ce în ce mai grea pentru cei vârstnici.

De aceea, cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice, vă urăm ani frumoși, blânzi și binecuvântați, aducându-vă aminte de susținerea noastră și de faptul că în vreme ce oamenii ne părăsesc, Maica Domnului nu ne părăsește niciodată, păstrându-ne etern sub Acoperământul rugăciunii sale (1 octombrie – sărbătoarea Acoperământului Maicii Domnului).

magistrat (pens.) **Nicolaie MIHAI**, Președintele Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

Stimate doamne, stimați domni, Dragi membri ai Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, Dragi bârlădeni,

Ziua de 1 octombrie - Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice - reprezintă o potrivită ocazie de a exprima sentimente de admirație și recunoștință seniorilor din întreaga țară, în mod special celor din municipiul Bârlad, dintre care mulți sunt membri ai Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad.

Fără a fi suspectați de false nostalgii, când ne gândim la persoanele vârstnice ne amintim de trecut. Nu putem privi spre viitor uitând trecutul! De aceea avem datoria să înțelegem și să recunoaștem că și prin contribuția celor care azi duc povara vârstei s-a făcut trecerea de pe un mal pe altul al istoriei.

Din nefericire, prezentul contează cel mai mult pentru seniorii noștri, afectați de lipsuri materiale, boli și singurătate. Încleștarea politică nu va rezolva problemele societății. Rămânem răbdători și optimiști, așteptând ca statul român să găsească soluții pentru rezolvarea nevoilor cetățenilor săi.

Deși afectată de măsurile și reformele actuale, Asociația Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad continuă strategiile de ajutor și sprijin pentru pensionari, materializate în servicii medicale, acordarea de împrumuturi și ajutoare nerambursabile. Deși s-au diminuat, vor mai fi organizate activități culturale și festivități dedicate vârstnicilor. Plecând de la sloganul Asociației – „Împreună suntem mai puternici!” – îndemnăm pensionarii să devină membri și să participe la activitățile noastre.

În final, așa cum toamna ne bucurăm de roadele bogate, dragi seniori, vă dorim să vă bucurați de roadele muncii voastre!

Să aveți parte de sănătate și liniște, de îmbrățișările copiilor și de zarva inocentă a nepoților, de armonia inegalabilă produsă de prezența celor dragi!

La mulți ani!

**CONSILIUL DIRECTOR AL
ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR
RECIPROC A PENSIONARILOR
„ELENA CUZA” BÂRLAD**

Veronel
AIONIȚOAIE
Consilier

Veruța
TÂNASE
Consilier

Nicolaie
MIHAI
Președinte

Tincuța
SIBERESCU
Consilier

Vasile
CHELARU
Consilier

Prof. **Lucia MUNTEANU**

JURNALUL UNEI VÂRSTE

Nădăjduiesc ca titlul acestor rânduri să vă stârnească măcar curiozitatea, dacă nu chiar interesul. Poate vă așteptați ca în acest articol să descoperiți un jurnal al unei persoane, dar nu! Voi vorbi în continuare despre o vârstă percepută în diferite moduri și prin diferite sentimente: cu admirație, cu duioșie, cu o oarecare compasiune, cu respect.

Ei bine, voi vorbi despre bătrânețe, despre această vârstă care chiar poate provoca aceste sentimente.

Despre persoanele care ajung la vârsta senectuții se pot spune atât de multe, pentru că seniorii au în spate nu numai ani, mai mulți, mai puțini, în orice caz mai mulți de 65-70 de ani. Odată cu acești ani, oamenii poartă în „desaga” lor experiențe dintre cele mai variate, căror le-au făcut față fiecare în felul său. Unii cu responsabilitate, alții cu grijă istovitoare, unii cu seninătate și credință în Dumnezeu, alții cu mult curaj și asumare:

„Ce școală-naltă-i bătrânețea!
E cea din urmă facultate.
În ea înveți nu cum se-adună,
Ci cum se lasă-n urmă toate.”
Costache Ioanid

E adevărat că viața nu este egală pentru oameni, nici ca ani, nici ca daruri. Pentru unii, viața este sau a fost mai generoasă: i-a binecuvântat Dumnezeu cu o situație materială confortabilă, cu niște copii care au răzbit în viață și s-au realizat, spre deplina mulțumire a părinților, cu un partener de viață care le-a dăruit iubire, echilibru, respect.

Alții însă au fost nevoiți să lupte pentru fiecare segment de viață: să lupte aprig pentru a-și împlini rosturile și visurile, să-și crească cu greutate copiii și să-i vadă realizați. Pentru aceștia din urmă, încercările vieții au fost etape care i-a determinat să fie luptători, astfel că atunci când au reușit, au apreciat ca pe un dar minunat.

Dar indiferent sub ce stea și-au împlinit viața, oamenii au dobândit înțelepciune, astfel că, la bătrânețe, au reușit să adune în jurul lor atât pe cei dragi, copii, nepoți, strănepoți, cât și alți oameni, prieteni, foști colegi de muncă, aceștia găsim mereu la ei un sfat bun, o îndrumare.

Jean-Jacques Rousseau spunea: „Tinerețea e timpul de a învăța înțelepciunea, bătrânețea e timpul de a o aplica.” Într-adevăr, se poate spune că tinerețea, maturitatea, sunt etape ale vieții în care acumulăm experiență, înțelepciune, pentru ca, la un moment dat, să le împărtășim urmașilor.

Ca mamă și bunică, mă simt foarte bine când copiii și nepoții mei îmi cer ajutorul într-o problemă sau îmi cer părerea asupra unei situații, ceea ce dovedește că au încredere în discernământul meu, în experiența mea.

Sunt oameni care se întreabă ce înseamnă să fii bătrân, dincolo de numărul de ani care este unul din atributele principale ale bătrâneții.

În opinia mea, a fi bătrân implică și numărul de ani și experiența de viață, dar și starea de spirit. Am cunoscut persoane care, având o vârstă tânără, se comportă ca niște bătrâni blazați, obosiți de viață, veșnic nemulțumiți. Aceștia sunt, prin natura lor, mizantropii.

Dar am cunoscut oameni, și nu puțini, care, în ciuda anilor mulți pe care îi aveau, și-au păstrat vigoarea sufletească, spiritul viu, dorința de a cunoaște, de a învăța ceva nou, bucuria de a aprecia tot ce este frumos în artă, în natură, în viața de zi cu zi. Desigur că bătrânețea vine și cu dureri de oase, și cu dezamăgiri, și cu neîmpliniri, dar trebuie să găsim în noi puterea de a face față acestor neajunsuri, să știm că bucurându-ne

de o floare, de o muzică bună, de iubirea dintre oameni, de familie, de o carte, reușim să „uităm” durerea de oase și neîmplinirile.

„Vârsta nu înseamnă cât de bătrân ești, ci cât de bătrân te simți”. Spunea marele scriitor Gabriel Garcia Marquez.

Ceea ce aș mai dori să spun este că bătrânii sunt rădăcinile fără de care omenirea nu ar putea să meargă mai departe. Și chiar dacă pare paradoxal, bătrânii sunt speranța că viața este frumoasă și trebuie trăită cu tot ce ne oferă ea.

Cei care aveți în viața voastră, în familie, în cercul de apropiați persoane în vârstă, nu uitați să le arătați încredere în capacitatea lor, să aveți răbdare cu ei, să le arătați acum, cât îi aveți în viață, dragoste, deoarece **acum** trebuie să se bucure de voi și de fiecare vorbă a voastră, de fiecare clipă alături de voi.

Citeam undeva un „apel” făcut de o doamnă în vârstă, care cerea celor dragi să vină la ea, să vorbească, să-i spună problemele lor, să-i aducă o floare, să le dea o îmbrățișare, acum cât mai este în viață, căci după... nu mai are importanță, nu le va mai putea răspunde la semnele lor de dragoste.

Fiecare vorbă bună, fiecare îmbrățișare, fiecare gest de dragoste capătă o semnificație și o valoare deosebită în ochii și în sufletul unei persoane în vârstă.

Bucurați-vă, așadar, de cei dragi vouă, cât îi mai aveți, sunați-i la telefon, vizitați-i, îmbrățișați-i.

Viața este frumoasă la orice vârstă! Și nu uitați! Și voi, cei tineri de acum, care citiți aceste rânduri, veți ajunge bătrâni! Vă doresc din toată inima acest lucru!

La mulți ani tuturor persoanelor vârstnice, multă sănătate și bucurii multe de la cei dragi!

la noastră românească

Aneta Vasilache

Tineri ce-ați plecat din țară
Căutând un trai mai bun,
Întoarceți-vă acasă!
Și păstrați straiul străbun!

Să nu credeți că străinul
Va avea milă de voi!
Tot la noi vă este mila,
Iar a noastră e la voi!

Au murit strămoșii noștri
Să ne lase-acest pământ!
Nu lăsați să vină alții,
E al nostru și e sfânt!

V-ați lăsat casele goale,
Pe-ai voștri părnți bolnavi!
Pe copiii mici la școală,
Și tot ce-ați avut mai drag!

Ați schimbat firescul vieții,
Pe bieții bunici cumiți
I-ați făcut ca să ajungă
La nepoți doar ei părinți.

Nu poți ca să uiți, române,
Portu-n care te-ai născut,
Cel ce l-au purtat străbunii
Cât au trăit pe pământ.

Lăsați blugii și șalvarii
Și lucrurile chinezești!
Nu te da cu-americanii!
Nu uita de unde ești!

Așadar, te rog, române,
Poartă straie românești
Ce ni le-au lăsat străbunii
Oriunde-n lume tu ești!

A uita graiul și portul
Țara din care-ai plecat
la noastră românească,
Doamne, cât e de păcat!

Oricât ai umbla prin lume,
Poartă-ți ia românească!
Nu oricum, cu demnitate,
Și-n piept inima să-ți crească!

Uite-o, cât e de frumoasă!
Și cusută-n flori de câmp.
Florile câmpului nostru
De pe scumpul nost pământ.

Poartă ia românească!
Și mândrește-te cu ea!
Ce n-ar da alții s-o aibă!
Dar, române, este-a ta!

Uite-o, vezi cum stă pe mine?
Tu, române, frate!
O port că-mi este foarte dragă
Și o port cu demnitate!

Despre generația de azi – *a fi sau a avea*

Roxana MIRON-FERARU

Dreptul de a îmbătrâni cu demnitate – între protecție socială și autonomie

Îmbătrânirea este un privilegiu; nu o boală, nici o vulnerabilitate și, mai ales, nu o pierdere a drepturilor în societate. Reprezintă o etapă firească a ciclului vieții, care ar trebui să poată fi traversată în siguranță, cu respect și cu posibilitatea de a rămâne, atât cât este posibil, autorul propriilor alegeri.

În societatea actuală, în care speranța de viață crește de la o generație la alta, preocuparea nu se mai concentrează asupra numărului de ani pe care îi trăim, ci cum trăim anii pe care îi câștigăm. Organizația Mondială a Sănătății asociază îmbătrânirea sănătoasă cu menținerea capacității funcționale a vârstnicului, subliniind că o viață lungă nu este suficientă dacă anii suplimentari nu sunt și ani trăiți cu sens și demnitate. În acest context, dreptul de a îmbătrâni cu demnitate trebuie analizat prin raportare la două principii aparent opuse: protecția și autonomia.

Protecția socială este necesară. Odată cu înaintarea în vârstă pot apărea limitări funcționale, probleme de sănătate, dificultăți economice, singurătate sau diminuarea rețelelor familiale și sociale. Pentru unele persoane, sprijinul familiei nu mai este suficient sau, uneori, nici măcar posibil. De aceea, serviciile sociale, serviciile medicale, îngrijirea la domiciliu, centrele de zi și celelalte forme de intervenție comunitară devin componente esențiale ale unei societăți care își asumă responsabilitatea față de membrii săi.

Dar protecția nu trebuie confundată cu substituirea dreptului persoanei de a lua decizii. A proteja un om nu înseamnă a decide în locul lui ori de câte ori există o dificultate. Înseamnă, înainte de toate, a-i crea condițiile necesare astfel încât acesta să fie capabil să decidă pentru propriul destin. Diferența semnalată, aparent subtilă, este esențială pentru modul în care se construiesc politicile sociale destinate persoanelor vârstnice.

De la „beneficiar” la persoană cu drepturi

În discursul specific asistenței sociale apare frecvent riscul ca persoana vârstnică să fie redusă la statutul de „beneficiar”: cineva care primește un serviciu, un ajutor, o masă caldă, sau o formă de îngrijire.

Perspectiva bazată pe drepturi ne obligă însă să privim dincolo de această etichetă. Persoana vârstnică nu este doar beneficiarul sistemului de protecție. Este titularul unor drepturi, al unor experiențe, valori, principii, relații interumane și proiecte de viață. Nu mai este suficient să întrebăm: „De ce are nevoie persoana?” Trebuie să răspundem la întrebări precum: „Ce își dorește persoana? Ce poate face singură? Ce decizii vrea să ia? Ce rol dorește să păstreze în comunitate?”

Autonomia nu înseamnă absența sprijinului

Uneori, autonomia este înțeleasă greșit ca independență absolută: capacitatea de a face totul singur, fără ajutor. În realitate, autonomia există și atunci când avem nevoie de sprijin. O persoană poate avea nevoie de ajutor pentru cumpărături și, în același timp, decide singur ce dorește să cumpere. Poate avea nevoie de sprijin pentru deplasare, fără ca altcineva să decidă unde merge. Poate avea nevoie de îngrijire medicală sau socială, fără să renunțe la dreptul de a fi consultat și ascultat.

Așadar, dependența funcțională nu trebuie să conducă automat la pierderea autonomiei și a controlului asupra propriei vieți.

Rolul profesionistului din domeniul social nu este acela de a prelua controlul asupra vieții persoanei, ci de a identifica acele forme de sprijin care îi permit să își păstreze cât mai mult posibil controlul asupra propriei existențe. De altfel, aceasta este una dintre cele mai importante schimbări de perspectivă pe care le aduc serviciile sociale moderne: de la „facem pentru persoană” la „facem împreună cu persoana”.

Centrul de Zi – spațiu de protecție, dar și de autonomie

În acest sens, centrele de zi pentru persoanele vârstnice pot deveni mai mult decât locuri în care sunt oferite servicii. Ele devin spații ale apartenenței.

Un centru de zi pentru persoane vârstnice oferă acces la informații, consiliere, activități recreative și culturale, socializare, mișcare sau sprijin specializat. Dar valoarea sa profundă este aceea de a-i transmite persoanei vârstnice un mesaj simplu: *Locul tău în comunitate există în continuare.* Din acest motiv, activitățile dedicate seniorilor nu sunt gândite exclusiv

pornind de la ceea ce profesioniștii consideră că este „bun pentru ei”. Este important ca persoanele vârstnice să fie implicate în definirea programelor, să poată propune activități, să își exprime preferințele și să participe activ la viața centrului.

Organizația Mondială a Sănătății se focusează, în cadrul Deceniului ONU pentru îmbătrânire sănătoasă 2021–2030, asupra participării semnificative a persoanelor vârstnice și asupra nevoii reale ca vocea lor să fie auzită, iar autonomia și drepturile să le fie respectate. Prin urmare, un centru destinat seniorilor nu ar trebui să fie doar un loc în care oamenii vin pentru a primi. Este un loc în care vârstnicii vin pentru a contribui.

Un astfel de spațiu a fost creat de Primăria municipiului Bârlad în strada Nicolae Tonitza, nr. 9, sub denumirea Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice „Ioniță Titinaș” – un nou serviciu social dedicat socializării, sprijinului și participării active a vârstnicilor la viața comunității bârlădene. Este acel loc în care experiența se simte prețuită, prietenia prinde rădăcini, iar fiecare zi poate aduce motive de a zâmbi seniorilor noștri. Călătorii printre cărți și versuri pentru suflute, povești de viață și întâlniri spirituale, ateliere de pictură în culorile amintirilor, șezătoarea de altădată în ochii timpului, sesiuni de informări și consiliere, punți de legătură între generații sunt doar o parte dintre activitățile create cu și pentru seniorii bârlădeni... pentru că vârsta nu anulează identitatea unei persoane, experiența sa, dreptul său de a decide și nevoia de a fi respectată și apreciată în comunitatea de apartenență.

Centrul de Zi pentru persoane vârstnice „Ioniță Titinaș” — Bârlad —

*Un loc în care experiența este prețuită,
prietenia prinde rădăcini,
iar fiecare zi aduce un nou motiv de a zâmbi.*

PROGRAMUL ACTIVITĂȚILOR SĂPTĂMĂNALE

LUNI	MARTI	MIERCURI
10:00 – 12:00 Mutări de înțelepciune Clubul de sah și strategii minți	10:00 – 12:00 Călătorie printre cărți Lecturi românești și universale, lecturi și club de discuții	10:00 – 12:00 Versuri pentru suflet Sesiuni dedicate poeziei, enciclopiilor și amintirilor plătite în versuri
12:00 – 14:00 Armonii de suflet – cântecul care ne unește Grup vocal "Flora"	13:00 – 15:00 Povești care vindecă sufletul Întâlniri de suflet și dialog spiritual, sub îndrumarea Pr. Adrian Filimon	13:30 – 15:30 Șezătoarea de altădată Tradiții și povești în ochii timpului
Coordonați: Aneta Vasilache	Coordonați: Pr. Adrian Filimon	Coordonați: Prof. Felicia Bupa Coordonați: Viorica Tănăsă Coordonați: Pr. Răvan Acostoiu
10:00 – 12:00 Bunici și nepoți fără frontiere Ateliere de limbă engleză și franceză, învățare prin joacă și dialog inter-generațional	10:00 – 12:00 Drepturi și obligații cunoscute, decizii înțelepte Sesiuni gratuite de informare și consiliere juridică	13:00 – 15:00 Culorile amintirilor și creație artistică Coordonați: Prof. Raluca Dănilă
Coordonați: Prof. Larisa Andronache	Responsabil: consilier juridic Primăria Mun. Bârlad	Coordonați: Prof. Raluca Dănilă

Direcția de Asistență Socială Bârlad
 Primăria Municipiului Bârlad
 Împreună, din valoare, experiență!

Andrei-Nicolaie MIHAI

Punct. Și de la capăt!

*„Dacă tinerețea ar ști și bătrânețea ar putea”..
(Părintele Arsenie Papacioc)*

Privesc prin fereastra deschisă adierile zglobii ale verii. Mirosul de tei mă îmbie să zbor întru mine și în adâncurile ferecate de mult în uitare. Când ai trecut, viață?

Copiii, ca două broboane în soarele dimineții, îmi mângâie fruntea. Ca om, nu există bucurie mai mare. Ca suflet, îl caut cu zbatere mare pe Domnul! Neîncetat, neoprit, nestins, lacom.

Când eram mic, nu știam cum îl cheamă, Cine e, de ce suntem... acum știu! El m-a mângâiat atunci când viața s-a crăpat sub picioarele mele, iar hăul grotesc s-a rânjit să mă piardă. Îl cheamă Hristos, are maică pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, mlădițele Sale sunt Sfinții, iar trupul Său e Ortodoxia! Cu multă sete L-am căutat, cu multă durere, cu strigare și plâns.

Eram tânăr. Am jurat să nu mă mai dezlipesc de la Dânsul. Și totuși...

Când eram copil, apoi adolescent și în prima mea tinerețe, lumea era încă sănătoasă. Vie. Liberă. Visătoare.

Bătrânii erau acele creuzete de lumină și vis, din care izbucnea în mod minunat blândețea, înțelepciunea, credința, speranța: fiorul! Oare unde s-au dus? Ce ne vom face fără ei? Fără ei vom mai fi? Fără ei vom mai fi noi, cei de acum, în stare să ne câștigăm bătrânețea? Sau vom rămâne niște bieți cărunți bezmetici imberbi pentru care ridul și albul din tâmpile va fi ridicolul suprem?

Avem și astăzi în jurul nostru câțiva: rari, dispersați, ascunși, huliți, trecuți cu vederea. Mulți cărunți, aproape nici un bătrân. Ce i-a distrus? Ce ne-a distrus? Ce vrajă ticăloasă și hulpavă a făcut să devenim trupuri bătrâne, dar fără substanță: cu suflete aride, seci, lipsite de Duh, lipsite de Viață; înglodați în pământ și în poște?

Viața a devenit banală. Ochii oamenilor zac neîncetat în monitoarele minciunii și morții. Suflete se mortifică. Conștiințele pier. Este apocalipsa creativității, empatiei, blândeții, visării. Moare omenia din om. Duhul Sfânt se retrage. Lumea se prăbușește sub greutatea propriei mândrii, a propriului egoism. Vrășmașul dă ultimele asalturi, oamenii au înnebunit, se bucură ca nebunii. Ei par normali, nu ai zice... Nu se mai închină nici măcar celui rău, ci la sine. Doar la sine! Și unui trup fragil, trecător, scurt, care va sfârși

descompus în pământ! Trist.

Nu mai există sclipire nici măcar în arte, în profan. Am râs de Dumnezeu și de oamenii Lui și acum râde de noi Necuratul. Nici noi nu mai suntem curați. Iisus, de pe cruce, din iad și din rai, din viață și veci nesfârșiți ne privește. A sfârșit moartea și totuși noi ne-o dorim. Cu lacrimi îl roagă pe Tată să ne ierte și pe noi să ne întoarcem cu fața la Tată. Tată! Auzi-ne pe noi și sfârșim împietrirea inimii noastre, alungă de la noi cugetul cel trupesc și învie sufletele noastre să Te dorim pe Tine mai mult decât pe trupul acesta care va sfârși în mormânt.

Om! Trezește-te!

„Orice clipă poate fi un timp și orice suspin poate fi o rugăciune.” (Părintele Arsenie Papacioc)

Avem speranță. Nu renunțăm! Când eram tineri aveam multă putere. Am irosit-o banal. Astăzi o metanie doare. Dar nu vom renunța! Ah, Doamne, dacă m-ai lua, zburându-mi sufletul prin vămi, în timpul unei lacrimi și a unei metanii!

Karma

Doi părinți uitați de vreme
tremură de frig lângă pozele mele și
o singură lumânare
înghesuiți într-un colț de rai
să fie loc și pentru sufletul meu

tata mituiește zei mai mărunți
să facă rost de numărul lui Dumnezeu
mama îl scrie pe frunți
trimite răvașe pe comete

văd cerșetori dansând în castele
prinți cerșind praf de stele

vă salut de pe cealaltă jumătate de deal
cu cealaltă jumătate de lună
în palmă

Gabriela Ana Balan

Profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU** și nesfârșita pasiune pentru muzică

Vasile CHELARU

În decursul câtorva decenii am dobândit, printre altele, o zestre inegalabilă, care mi-a sporit avuția interioară. Oamenii de calitate, pe care i-am întâlnit, purtând cu modestie harul cu care au fost înzestrați, fără a aștepta recunoștință pentru sacrificiile lor și fără a se fâli cu roadele muncii depuse în slujba semenilor, mi-au fost aduși ca o compensație spirituală, disipând puzderia de pigmei cu care m-am pricopsit.

Pe profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU** l-am cunoscut prin anul 1992, când făcea parte din personalul didactic al Casei de Copii nr. 2, în prezent Complexul de Servicii Comunitare de pe Bulevardul Epureanu, aflat în subordinea Direcției de Asistență Socială și Protecție a Copilului Vaslui.

Era unul dintre acei oameni, căruia i-a fost încredințată o misiune extrem de importantă: pe de o parte ocrotirea și educația copiilor instituționalizați, pe de altă parte îndrumarea tinerilor trecuți de vârsta majoratului, care nu mai puteau beneficia de cazare și îndrumarea acestora pentru a-și găsi drumul bun și drept al vieții. Trecerea de la un regim la altul era dificilă; noile strategii de lucru cu copiii aflați în dificultate erau blocate de lacune ale cadrului legislativ, cooperarea cu instituțiile nu era mereu eficientă, la care se adăugau, mai ales, prejudecățile oamenilor și rezistența unora la schimbare.

Îmi amintesc, cu emoții neostoite, acea perioadă. Am avut noroc! Din unghiul în care mă aflam, tânăr și optimist, am avut ocazia să urmăresc o parte dintre oamenii care lucrau acolo: erau dedicați profesiei lor, sensibili, generoși și exigenți cu măsură, îmbinau potrivit metodele didactice cu omenia, responsabilitățile de serviciu cu grija părintească.

Profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU** era îndrăgit de copii. Numele său era în mintea și gura lor. Îl rosteau când considerau că erau supuși unei nedreptăți, când erau lăudați, când făceau pozne, iar când primeau o sarcină transmisă de dânsul se

străduiau să o îndeplinească cât mai bine.

Nu se impunea prin statură, ci prin atitudinea demnă. Fața rotundă, fruntea lată, calviția timpurie, bărbia fermă și ochii pătrunzători aduceau chipului o aparentă severitate. Însă vocea blândă, cu rostirea cuvintelor într-o caldă vorbire moldovenească și o exprimare cumpătată a gândurilor, i-au adus respectul și autoritatea meritată.

Nu l-am văzut niciodată râzând din toată inima, așa cum nu l-am auzit exprimându-și nepotrivit o opinie. Este un bun reper al omeniei și profesiei de dascăl. Se distinge prin rigoare și seriozitate.

Nu mi-am propus o înșiruire de date biografice, pentru că aș săvârși involuntare omisiuni, care ar diminua contribuția domniei sale adusă pe tărâmul educației și culturii bârlădene. Doresc doar să ispitesc pe aceia care-l cunosc să citească aceste rânduri, să-i recunoască meritele,

să mă contrazică dacă este necesar ori să mă ajute cu informații utile în a-i completa portretul.

Știu că profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU** s-a născut în Bârlad, anii copilăriei consumându-se în Cartierul „Cotul Negru”. A ales să urmeze studii pedagogice, în Bârlad și în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Bineînțeles, a construit o carieră profesională în același domeniu. A ales muzica. A fost cadru didactic la mai multe școli gimnaziale și licee, de peste un deceniu fiind profesor de muzică la Școala Gimnazială „Episcop Iacov Antonovici” din Bârlad.

Pentru profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU** muzica nu este doar o disciplină de studiu pentru elevi. Este modalitatea prin care învață copiii să-și conecteze inima la sunet, pentru a trăi momente de bucurie. Prin muzica, el caută să stârnească în interiorul oamenilor emoții speciale și sentimente de dor, de iubire, de tristețe, ce sunt transmise câteodată mai bine decât folosind numai cuvintele, singure.

Îmi amintesc cum fiul meu cel mic, când era elev la

gimnaziu, într-o zi mi-a spus că profesorul de muzică, venit de la altă școală pentru a înlocui temporar profesorul titular, a fost nemulțumit de participarea lor la cursuri. Supărat, i-a apostrofat că fără muzică viața lor ar putea fi neîmplinită. Recunosc că în acel moment nici eu nu am înțeles prea bine sensul afirmației. Abia când am aflat că profesorul de muzică este **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU**, am cântărit mai atent avertismentul său. Am explicat copilului ce semnificație au aceste vorbe: dintotdeauna muzica a înfrumusețat viața oamenilor; prin muzică ni se transmite în inimi o vibrație tămăduitoare, o energie aparte, o stare de confort, trăiri unice și motivaționale. Lumea ar fi mai frumoasă și mai bună, dacă oamenii ar înțelege muzica.

La profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU**, viața și muzica se întrepătrund firesc! Am cunoscut mulți oameni dedicați profesiei lor, dar la domnia sa am observat o dăruire totală, necondiționată. De mai mulți ani coordonează un grup de tineri în cadrul Ansamblului Artistic "Dacii Liberi", cărora le-a insuflat și dezvoltat pasiunea pentru muzica folk. Poate nu pare un lucru extraordinar, însă în realitate dânsul a reprezentat o șansă uriașă pentru tinerele talente, pe care le-a descoperit, instruit și promovat. Câți oameni talentați s-au pierdut în necunoscut, neavând un om binevoitor și priceput care să-i descopere, să-i încurajeze și promoveze!

Profesorul și copiii dispun de o energie debordantă.

Petrec ore întregi la repetiții, fac deplasări în toată țara și au participat la sute de festivaluri, concursuri și evenimente artistice. Au devenit mesagerii culturali ai Bârladului. Nu dețin date certe privind numărul de spectacole ori numărul trofeelor primite, dar oricine i-a ascultat sau a urmărit postările pe rețele de socializare, a observat bogăția de aplauze acordată „Dacilor liberi” de cetățeni din orașele patriei. Și pentru a fi cât mai fertile pentru spirit deplasările prin țară, după festivaluri urmează drumeții prin munți, vizite la obiective turistice, incursiuni în locuri ce mustesc de istorie și frumusețe.

Când scriu aceste rânduri, în Bârlad se desfășoară a 3-a ediția a Festivalului de muzică folk, organizat de profesorul **CONSTANTIN CORNELIU PLEȘU**, cu sprijinul autorităților locale și județene. A mai fructificat o ocazie de a face lucruri bune și pentru a fi de folos, fără a se gândi la succesul propriu, ci la al copiilor și al urbei din care provine. Astfel, Bârladul se aliniaza municipiilor din țară care au adus pe scenă tineri înzestrați, alături de formații renumite și cantautori îndrăgiți.

Am împărtășit aceste reflecții din admirație pentru energia pe care o administrează cu rost, pentru resursele sufletești, pentru experiența profesională împărtășită mărinimos, pentru o carieră strălucită, pentru o viață împlinită profesional și personal.

Să vă bucurați de roadele muncii dumneavoastră, să aveți parte de sănătate și liniște sufletească, domnule profesor!

DUMITRU ANDREI – DASCĂLUL CARE A FĂCUT DIN IUBIREA PENTRU POGONEȘTI O MOȘTENIRE

Cristina PĂVĂLESCU

Există oameni care își trăiesc profesia și există oameni care transformă profesia într-o misiune. Domnul Dumitru Andrei, învățător pensionar din Pogonești, face parte din cea de-a doua categorie. Pentru generații de copii, a fost dascăl. Pentru comunitate, a devenit un păstrător al tradițiilor. Pentru cultura locală din Pogonești, un promotor al folclorului, un adevărat păstrător al memoriei satului.

Viața și activitatea sa se confundă, în mare măsură, cu povestea culturală a comunității. De la catedră până la scena folclorică, de la cercetarea istoriei locale până la înființarea muzeului sătesc, domnul Dumitru Andrei a demonstrat că un dascăl poate continua să educe o comunitate chiar și după ce părăsește sala de clasă.

Dumitru Andrei s-a născut la 26 noiembrie 1945, în Pogonești. Este, așadar, un adevărat fiu al satului, iar legătura sa cu locul natal avea să devină, de-a lungul deceniilor, una dintre constantele întregii sale activități. Încă din tinerețe, destinul său avea să fie legat de educație și de comunitatea în care s-a format.

Alegerea profesiei de învățător a reprezentat începutul unei misiuni care avea să depășească limitele școlii. La catedră, Dumitru Andrei a fost preocupat nu doar de formarea intelectuală a copiilor, ci și de apropierea lor de comunitate, de tradiții și de valorile locului în care s-au născut.

Un profil dedicat personalităților vasluiene îl descrie drept un învățător foarte apreciat, dar și ca un om implicat profund în viața culturală a comunei. Pentru el, educația nu a însemnat doar manuale și lecții. A însemnat și identitate, memorie, respect pentru înaintași și dragoste pentru locul natal.

Un moment esențial în activitatea culturală a lui Dumitru Andrei îl reprezintă înființarea, în anii '80, a Grupului Folcloric „Răzeșii” din Pogonești. Inițiativa avea să devină una dintre cele mai importante realizări culturale ale comunității. „Răzeșii” au adunat oameni de vârste și profesii diferite – elevi, cadre didactice,

agricultori, muncitori și alți membri ai comunității – uniți de aceeași pasiune: dragostea pentru cântecul și tradițiile moștenite din străbuni. Repertoriul grupului a valorificat, în special, colinde și obiceiuri autentice culese din zona Pogoneștiului, contribuind la păstrarea unor forme de folclor aflate în pericol de dispariție.

Sub coordonarea lui Dumitru Andrei, „Răzeșii” au devenit un veritabil ambasador cultural al comunității. Cântecul, costumul popular și obiceiurile de Anul Nou au trecut dincolo de granițele satului, ducând numele Pogoneștiului în alte comunități din țară și chiar peste hotare.

Activitatea grupului a avut o importanță deosebită pentru conservarea colindatului de ceată bărbătească, tradiție care face parte din patrimoniul cultural imaterial UNESCO. Astfel, ceea ce a pornit din dorința unui învățător de a păstra tradițiile satului a devenit o contribuție concretă la protejarea patrimoniului cultural românesc.

O altă mare realizare a lui Dumitru Andrei este înființarea Muzeului sătesc „Casa Răzeșului” din Pogonești. Muzeul a fost inaugurat în 2005, fiind construit după modelul caselor tradiționale din zonă și folosind materiale și tehnici inspirate din construcțiile de odinioară.

Ideea muzeului s-a născut din dorința de a salva obiectele și mărturiile unei lumi care începea să dispară. Casa tradițională, obiectele gospodărești, uneltele, portul popular și alte elemente ale vieții rurale formează astăzi o adevărată lecție de istorie locală.

„Casa Răzeșului” nu este doar un muzeu. Este locul în care un copil poate vedea cum au trăit bunicii și străbunicii săi, în care un vizitator poate înțelege identitatea unui sat și în care comunitatea își poate recunoaște rădăcinile.

Pensionarea nu a însemnat pentru Dumitru Andrei retragerea din viața comunității. Dimpotrivă. A continuat să fie implicat în activitatea culturală și

folclorică, rămânând coordonator și suflet al Grupului „Răzeșii”. A devenit, în timp, un adevărat îndrumător cultural al comunității, preocupat de recuperarea și valorificarea trecutului local.

În această perioadă, activitatea sa s-a apropiat tot mai mult de cercetarea istoriei și tradițiilor din Pogonești. Dumitru Andrei a adunat documente,

mărturii, povești și informații despre oamenii și instituțiile comunității. Demersul său a fost unul de durată și a presupus cercetări în arhive, consemnări și recuperarea memoriei orale a satului. A fost încurajat în acest demers și de regretatul etnograf Dan Ravaru, iar pentru realizarea monografiei a beneficiat de sprijinul științific al etnologului și cercetătorului Lucian-Valeriu Lefter.

Un moment de referință în activitatea sa este anul 2025, când a apărut volumul: „Pogoneștii de pe Valea Tutovei. O monografie a comunei noastre”, la Editura AKAIA din București. Cartea are 501 pagini și reprezintă rezultatul unui demers amplu de documentare asupra istoriei comunei, a celor trei sate – Pogonești, Polocin și Belcești –, asupra școlii, bisericii, administrației, tradițiilor, folclorului și oamenilor locului.

Monografia nu este doar o carte despre trecut. Este o încercare de a salva memoria unei comunități și de a o transmite celor care vin după noi. În paginile ei se regăsesc documente de arhivă, statistici, mărturii și povești de viață, dar și informații despre evoluția învățământului, activitatea culturală și tradițiile locale.

În anul 2026, numele lui Dumitru Andrei continuă să fie asociat cu activitatea culturală a „Răzeșilor”, fiind o dovadă clară că munca începută cu multe decenii în urmă continuă să aibă ecou.

Un dascăl care nu s-a pensionat niciodată cu adevărat. Dacă pensionarea a încheiat activitatea oficială la catedră, ea nu a încheiat niciodată misiunea lui Dumitru Andrei de educator. A continuat să îi învețe pe oameni prin cântec. I-a învățat prin istorie. I-a învățat prin exemplul personal. I-a învățat că tradiția nu trebuie privită ca un lucru vechi, ci ca o rădăcină fără de care viitorul nu poate exista.

Privind retrospectiv, activitatea domnului Dumitru Andrei poate fi așezată în câteva repere care definesc o viață dedicată comunității. Poate că cea mai frumoasă mărturisire despre întreaga sa activitate îi aparține

chiar lui Dumitru Andrei. Întrebat ce și-a dorit încă de când a devenit învățător, a răspuns simplu: „mi-am dorit ca să se audă despre Pogonești”.

Și, privind astăzi în urmă, putem spune că și-a împlinit dorința. S-a auzit despre Pogonești prin cântecele „Răzeșilor”. S-a auzit prin tradițiile păstrate și transmise mai departe. S-a auzit prin „Casa Răzeșului”. S-a auzit prin poveștile oamenilor și prin istoria consemnată în paginile monografiei. Dar, mai presus de toate, s-a auzit prin oamenii pe care i-a format și prin generațiile care duc mai departe ceea ce au primit.

Domnul învățător Dumitru Andrei nu este doar un pensionar care privește cu nostalgie spre trecut. Este un om care a ales să lucreze pentru ca trecutul să nu fie uitat. Este dascălul care a continuat să educe. Este omul care a strâns în jurul său oameni și i-a făcut să cânte împreună. Este cel care a transformat o casă într-un muzeu. Este autorul care a transformat amintirile unei comunități într-o carte. Și este, fără îndoială, unul dintre oamenii care au contribuit decisiv la păstrarea identității culturale a Pogoneștiului.

Pentru că un sat nu înseamnă doar case, drumuri și oameni. Un sat înseamnă memorie. Iar Dumitru Andrei a făcut din păstrarea memoriei Pogoneștiului o adevărată misiune de viață.

Povestea impresionantă a muzicianului Aurel Spătaru: 56 de ani de folclor, mii de copii și o pasiune care nu a îmbătrânit

Mihaela NICULESCU

Sunt oameni în fața cărora simți nevoia să te înclini, iar muzicianul Aurel Spătaru, pentru tot ce a făcut pentru viața artistică din Bârlad și județ, merită pe deplin o reverență. De 56 de ani, promovează folclorul românesc, atât prin arta sa interpretativă, cât și prin educația muzicală pe care o transmite tinerei generații.

La 82 de ani, pe care i-a împlinit miercuri, 19 august, e la fel de pasionat de muzică precum în tinerețe, iar această pasiune îl ține sănătos și energic. La această vârstă, indiferent de condițiile meteo, indiferent de problemele pe care le are, de zilele mai bune sau mai rele, nu renunță. Urmează întocmai programul stabilit pentru coordonarea activității a trei ansambluri folclorice din comunele Frunțișeni, Ivești și Pogonești, ai căror membri sunt copii.

Ar fi vrut ca și în orașul său să existe un ansamblu folcloric, dar nu s-a putut. Deși Bârladul se consideră oraș cultural, nu are un ansamblu folcloric, nici măcar o orchestră populară, cu toate că ar fi putut beneficia de experiența și talentul acestui muzician recunoscut la nivel național pentru performanțele sale artistice.

Având în vedere palmaresul său, Aurel Spătaru ar fi meritat să primească titlul de Cetățean de Onoare al Bârladului, dar cu siguranță că nu s-a gândit niciodată la o asemenea distincție.

Aprecierile marilor folcloriști români îi sunt de ajuns și se consideră și mai împlinit când foștii săi elevi ajung să fie laudați de specialiști pentru virtuozitatea de

care dau dovadă.

De ziua comunei Ivești, Aurel Spătaru a fost prezent la sărbătoare. Nici nu se putea altfel, pentru că ansamblul „Rapsozii Iveștiului”, pe care-l coordonează de 14 ani, a ieșit din nou la rampă. Trebuia să fie alături de copiii din ansamblu, pentru a fi sigur că spectacolul va ieși bine.

În paralel cu coordonarea ansamblului folcloric din Ivești, talentatul muzician se ocupă și de Orchestra micilor răzeși din Pogonești, precum și de ansamblul „Moștenitorii” din Frunțișeni.

Cu toate că la Frunțișeni nu există Cămin cultural, ține repetițiile într-o sală din vecinătatea Primăriei. Nu e una tocmai potrivită, dar e mulțumit că are un loc unde poate repeta cu copiii, atât cu soliștii, cât și cu instrumentiștii. E mulțumit că primarul Ioan Onel îl sprijină și că nu a abandonat proiectul privind construirea unui Cămin cultural în comună.

Pe Aurel Spătaru însă cel mai mult îl încântă faptul că încă mai sunt copii atrași de muzica populară

românească.

„Mulți mă întreabă cum reușesc să-mi drămuiesc timpul astfel încât să fiu prezent în fiecare comună din cele trei unde există ansambluri pe care le coordonez. Când ai dragoste de ceea ce faci, reușești să găsești timpul necesar pentru toate. Acord cam trei zile pe săptămână fiecărui ansamblu. Vara, pe timpul vacanței, am un anumit program, iar în timpul școlii, repetițiile sunt programate mai devreme – la 10, la Frunțișeni, la 12, la Ivești, la 16, la Pogonești. Evident, în timpul weekendului, repetițiile sunt obligatorii. Este foarte adevărat că numărul copiilor e mai mic față de anii trecuți, dar încă mai sunt copii care-și doresc să învețe să cânte la un instrument din cele nouă pe care le predau, sau chiar să interpreteze vocal muzică populară și credeți-mă că sunt foarte mulți copii talentați. Ceea ce mă îngrijorează este că în unele creșe și școli din comune numărul copiilor a scăzut dramatic. Sunt grădinițe care au doar trei copii, sau școli care au 11 copii”, a spus Aurel Spătaru.

Longevivul muzician a absolvit

Viața noastră

Colegiul de Muzică „Dinu Lipatti” din București, unde a fost coleg cu Benone Sinulescu și Gheorghe Zamfir. Colegiul avea doar două secții pentru instrumente populare – nai și țambal, dar Aurel Spătaru a studiat la clasa de vioară, muzică clasică. Artistul recunoaște că îi place acest gen muzical, dar spune că mai aproape de sufletul său este muzica populară.

După 30 de ani petrecuți în renumitul ansamblu „Trandafir de la Moldova” și o perioadă în care a condus ansamblul folcloric de la FEPA, din 1991 până în prezent, s-a dedicat educației muzicale a copiilor.

Încă din tinerețe, a considerat că educația muzicală a copiilor este foarte importantă și că muzica are un rol deosebit în dezvoltarea ulterioară a acestora.

Alături de regretatul său frate, a înființat în 1962 prima orchestră de muzică populară, de copii, din România.

„Nu vreau să mă laud, dar, împreună cu fratele meu, am înființat la Vișoara, pe atunci aflată în raionul Bârlad, prima orchestră de copii din România. O orchestră de muzică populară. Copiii erau entuziasmați, munceau, repetau, nu aveau atâtea preocupări ca acum. Devenisem cunoscuți în toată țara pentru valoarea orchestrei și pentru faptul că era formată 100% din copii. În 1964, am fost la București, unde am concertat 12 zile la Sala Palatului,

fiind prezenți la un spectacol dedicat președintelui de atunci, Gheorghe Gheorghiu Dej. Dragostea pentru pedagogie m-a însoțit toată viața și ironia sorții a făcut ca, aproape de pensie, să lucrez tot cu copiii. Am predat la Clubul Copiilor din Bârlad, orchestra pe care am format-o participând la foarte multe spectacole. Îmi amintesc că aveam 28 de copii, pe care îi învățam să cânte la nouă instrumente dintre cele care sunt incluse într-o orchestră de muzică populară. Am amintiri foarte frumoase, aș putea să scriu o carte cu mii de pagini”, a mai adăugat Aurel Spătaru.

A rămas la Clubul Copiilor până în 2000, când a ieșit la pensie. Nu a putut sta acasă, pentru că nu era genul unui om sedentar și, pe deasupra, nu-l lăsa pasiunea pentru muzică, ce acționa ca un energizant.

S-a angajat la ansamblul „Vocea Vrancei” din Focșani. Îi plăcea mult atmosfera, așa că nu-l deranjau drumurile pe care le făcea de două-trei ori pe săptămână, acasă, la Bârlad.

În 2004, în urma unei vizite la un nepot din New York, Aurel Spătaru s-a întors în România cu o nouă viziune.

„Am petrecut o perioadă de timp în America, unde am participat la diferite evenimente, cântând alături de Ionuț Dolănescu, printre alții. Deplasarea la New York mi-a schimbat un pic optica și, întors

acasă, m-am decis să merg în Europa cu vioara. Era, printre altele, și o oportunitate de a câștiga și mai bine. Nu am rezistat mai mult de un an și am revenit acasă după o experiență care mi-a prins bine, dobândită în Franța, Olanda, Belgia și Italia”, s-a destăinuit Aurel Spătaru.

Tot acasă era mai bine, în mijlocul copiilor care își doreau să învețe să cânte muzică populară, la un instrument sau cu vocea. Crede în potențialul copiilor din acest județ, dar, din păcate, tinerele talente nu pot fi valorificate în cadrul unui ansamblu folcloric decât în câteva comune ale județului.

Județul Vaslui este destul slab reprezentat la capitolul folclor și ansambluri folclorice, iar octogenarul muzician speră ca autoritățile locale și județene să încerce să facă mai mult pentru muzica populară din zonă.

„Tânără generație trebuie să-și cunoască rădăcinile, iar muzica populară face parte din tezaurul spiritual al poporului român. Dacă, încă din grădiniță și școala primară, copiii primesc o educație muzicală în acest sens, tradiția nu se pierde. Ea merge mai departe. Am încredere că acei copii, astăzi adulți, pe care i-am îndrumat muzical, o să-și amintească de mine și, la rândul lor, să încerce să cultive muzica populară, vocală și instrumentală în rândul copiilor și tinerilor”, a menționat Aurel Spătaru.

La mulți ani, maestre!

Etern, într-un creuzet de lumină în fibrele sufletului meu: Doamna Învățătoare

Andrei-Nicolaie MIHAI

Timpul a trecut. Până la urmă va trece tot. Pentru mine, pentru tine, pentru toți. Și nu va mai fi. Va dispărea etern.

Un timp aproape fără de timp este copilăria.

Îmi aduc aminte de mama, de tata, bunicii, curtea bunicilor, străzile și potecile Bârladului, codrii, cerul, copacii, rudele și colegii, profesorii și... doamna învățătoare! Despre dânsa vreau să scriu astăzi: Zâna Rotaru, azi Angheluță! Și pentru mine a fost: un înger.

Aceasta, însă, am realizat mult mai târziu; când singur, peste ani, într-un birou cu uși deschise fiind, undeva prin Bârlad, cineva muștrulundu-mă nedrept și aprig - a apărut din holuri dânsa! De unde venise?! Nu o mai văzusem de ani buni! Aveam acum la rândul meu copii.

Văzând-o venind din senin, am făcut ochii mari. M-am emoționat. „Sărut mâna, Doamna Învățătoare!”

M-a salutat cald și cu tact, apoi calm, dar și vijelios, apărându-mă demn, cu o fermitate de mamă. N-am apucat să zic nimic. Mirarea îmi înmărmurise ființa, ca o tresărire, de o fericită uimire, ca acea de copil. Cealaltă persoană a plecat rușinată.

Am îmbrățișat-o pe Doamna, iar ea mi-a spus cuvinte care m-au mângâiat și mi-au dat putere. Din spatele ei am lăcrimat și mi-am adus aminte toate: cum ne învăța și ghida neîncetat și cum se interesa neconținut despre noi, cum ne chema acasă la dânsa și ne preda până înțelegeam... ce nu înțelegeam.

Sunt fericit și recunoscător că Dumnezeu, prin înțelepciunea părinților mei, m-a ales să îi fiu elev. Tare mi-ar fi plăcut ca și copiii mei să fi avut parte de un asemenea dascăl!

Pentru mine nu a fost ceva mai prețios în copilărie decât drumul spre școală, când visam

nepământeau. Poate doar fulgii când se șteau iarna, aruncându-mă în aceeași nepământeauă visare. Atunci, fără să îl știu, ascultam șoaptele Domnului.

Zilele au trecut, au trecut frumos. De ceva timp, cineva, ca un demon parcă, se zvârcolește ticălos, încercând abitur și sălbatic să strivească frumusețea din lume, din om, dintre oameni.

Sunt oameni, cuvinte și amintiri care ne dau tărie să fim (fii, soți și părinți). Iar mai presus de toate, Dumnezeu!

Amintirea învățătoarei mele cu nume de zână sclipește ca o taină de har. E o lumină care pâlpâie în mine, din camerele mamei din sufletul meu; sau a unei fel de bunici. Căci mi-a fost ca o mamă, iar spre serile vieții, ca o bunică ocrotitoare și blândă. O pomenesc într-un creuzet de lumină, iar amintirea ei este ca vântul de vară din care țâșnește speranță și sete de viață. Și nu doar pe dânsa, ci și pe acea teribilă zvâcnire de viață din viața sa, Diana. Și pe toți ai casei lor!

Poezia, manifestare a Harului, care umple un gol existențial

Interviu cu Dorina STOICA

Mioara BACIU*

Poezia începe acolo unde cuvintele nu mai sunt suficiente.

Dorina Stoica este cunoscută în mediul cultural gălățean prin activitatea sa literară și prin implicarea în numeroase manifestări culturale. Poezia și proza sa se disting prin sensibilitate, autenticitate și preocuparea pentru valorile umane, familie, credință, anotimpurile vieții, natură, și frumusețea sufletului.

Participările la lansări de carte, festivaluri și întâlniri literare au consolidat prezența sa în viața culturală locală și națională, iar scrierile sale sunt apreciate pentru sinceritatea și căldura lor.

Dorina Stoica face parte dintre acei autori care lasă emoția să vorbească înaintea oricărui artificiu literar. În creațiile sale se întâlnesc sensibilitatea feminină, profunzimea trăirii și dorința de a reda frumusețea lucrurilor simple, dar esențiale.

Limbajul limpede și firesc apropie cititorul de universul interior al autoarei, oferindu-i nu doar poezie sau proză, ci și un spațiu de reflecție și liniște sufletească.

Prezență implicată la evenimente culturale și lansări de carte, Dorina Stoica contribuie la viața literară cu discreție, eleganță și respect pentru cuvântul scris. Pentru Dorina Stoica, literatura pare a fi mai degrabă o formă de dăruire decât un mijloc de afirmare.

Cititorii descoperă în paginile sale un autor care nu urmărește efectul spectaculos, ci autenticitatea trăirii.

Iată ce am dorit să aflu de la scriitoarea Dorina STOICA din Bârlad:

MB-Ce păstrează sufletul unui poet chiar și atunci când tăcerea pare să învingă?

Am spus, de fiecare dată, că scrisul este ușurare și vindecare. De multe ori, viața apasă greu peste sufletul nostru și atunci, cumva, trebuie să găsim o modalitate de a ne elibera de trăiri, emoții sau de întâmplări ce apar inerent în viața oricui. Ferice de acel om ce reușește să transforme tăcerile în cuvinte și cuvintele în poezii! În acest sens, am publicat la Editura „Mușatina” din Roman cea de-a 18-a carte de autor (poezie), în anul 2026, ce poartă titlul „Tăceri sihastré”.

„Tăcerea mea nu fuge, nu se ascunde,/ nu ridică ziduri, nu are nevoie de poduri./ Tăcerea care iubește stă și rabdă/ din preaplinul inimii, nu se risipește,/ atinge sufletul, se face lumină moale,/ ca respirația cuiva ce nu te va părăsi nicodată.” (Și tăcerea poate iubi)

MB-Când ați simțit pentru prima dată că Dumnezeu v-a așezat un condei în inimă?

Am scris din copilărie, de prin clasa a treia și am debutat în anul 1970 în Revista Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad, iar editorial în anul 2008, cu

cartea de poezie-rugăciune „De la poezie la rugăciune”. De atunci tot public: cărți de autor, în reviste, antologii și multe, multe articole tipărite sau on-line.

Da, cu adevărat Dumnezeu este Acel ce mi-a încredințat talantul scrisului, pe care cu râvnă l-am înmulțit spre slava Lui, poate acesta este motivul pentru care unele din poeziile mele rugăciuni au devenit foarte cunoscute prin atribuirea lor sfinților.

MB-Care este izvorul din care se hrănește poezia dumneavoastră?

Lacrimile sunt principalul izvor din care curge versul meu! Lacrimi de durere, dar și lacrimi de bucurie, de bucuria de a fi locuitor vremelnic al orașului meu, al țării mele, al lumii acesteia, al lumii veșnice în care îmi doresc să trăiesc în Lumină.

Până atunci mă întreb: „Cum ar fi să locuiesc într-o rază de lumină,... Să fiu lumină, nu doar atinsă de ea! Să o port în ochi fără să clilesc,/ pe buze să-i simt gustul, să-mi fac din ea rochii/ și perdele la ferestre,/ să o simt când lumea apasă grea peste mine.// Caut Lumina ca pe adăpostul sub care nu plouă, nu ninge,

nu doare."

MB-Există o poezie pe care încă nu ai reușit să o scrieți?

Nu-mi propun să scriu nici poezie și nici proză. Dacă vine, vine! Dacă nu, scrisul nu este pentru mine un scop în sine, ci un refugiu. Scriu dacă am inspirație pe caiete, ca să nu uit a scrie de mână, cu pixul, creionul, iar apoi transcriu în calculator într-un fișier și uit că am scris acel text. Revin asupra lui când alt text se naște și atunci încep să lucrez pe textul acela până ce îmi place cum sună și ce transmite. Uneori postez pe Facebook nu pentru validare, ci pentru a-l citi ca și cum nu ar fi scris de mine.

MB-Dacă emoțiile ar avea culori, ce culoare ar avea opera Dorinei Stoica?

Diverse culori! Ar predomina albastrul ca cerul, albul și lila, iar uneori, împreună, roșul cu negrul!

MB-Ce v-a învățat viața despre iubire, iar iubirea despre scris?

Despre iubire viața m-a învățat astea: „De aș grăi în limbile oamenilor și-ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător.

Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt.

Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.

Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește.

Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul.

Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.

Dragostea nu cade niciodată." (Epistola 1 către Corinteni, 13]

Iubirea despre scris?

Poți scrie bine și fără iubire, dar nu se merită!

MB-Cum transformați suferința în frumusețe literară?

Iertând! Uneori îmi este foarte greu să iert aceeași persoană iar și iar! E cu adevărat alchimie! Scriu mai mult atunci când mă apasă o suferință fizică ori sufletească. Dar scriu și când mi-e bine! "Scriu când mi-e bine, când mi-e greu,/ scriu pentru mine, pentru oameni,/ dar mai ales scriu pentru Dumnezeu!"

MB-Ce loc ocupă credința în universul creației

dumneavoastră?

Ocupă o mare parte din spațiul creației mele, dar nu tot! Unii au afirmat că poezia mea este mistică! Și nu ca pe un aspect pozitiv, ci din contra! Pot spune despre manifestarea credinței în scrierile mele, că nu a atins acel nivel duhovnicesc ce face posibilă manifestarea poetică a trăirilor mistice ale sfinților ce le au prin iluminări și revelații, deoarece sunt doar o persoană laică ce practic cultul meu, scriu poezie și proză cu caracter religios ce este fără doar și poate rezultatul participării la slujbe, a lecturilor și a legăturii mele euharistice cu biserica ortodoxă. Deși am trecut de la a scrie poezia-rugăciune la poezia contemporană, nu m-am abătut de la crezul meu religios în nici una dintre cărțile publicate, chiar dacă nu au caracter religios, deoarece cred că: „Poetul este un zidar iscusit ce zidește cu Cer/ și cu niște cărămizi făcute din noroiul lumii/ stropit cu har”.

MB-Credeți că poezia poate schimba destine?

Poate schimba complet o viață!

Poezia, mai ales, e o manifestare a Harului, e Ceva ce umple un gol existențial. Ea vine, când vine, fără să o adamaști, vine când e nevoie de ea, vine să mângâie, să schimbe destine și să dea sens vieții atunci când totul pare zadarnic. Pentru mine așa a fost și poate așa va fi cât voi trăi. După ce am publicat o carte și încă una și altele..., ce parcă s-au scris singure, acestea și-au găsit modalitate pecuniară de a vedea lumina tiparului, drumul unic în vasta lume a poeziei și a cititorilor!

Poate un pic lipsită de modestie, afirm într-o poezie din cartea „Tăceri sihastre”: „Scriu ca să știe lumea că și în colbul lumii/ poate răsări o stea, dacă găsește tăcerea potrivită”.

MB-Când un poem este cu adevărat terminat?

Când nu mai ai răbdare să-l șlefuești și te grăbești să-l publici!

Pentru mine cele mai de preț poezii sunt cele din primele două cărțile, cea de debut, „De la poezie la rugăciune” (2008), și „Daruri” (2009), ce cuprind poezii-rugăciuni imperfecte, neprelucrate, poezii ce sunt scrise într-un fel de transă, într-o stare de neînțeles nici acum, după aproape două decenii, dintre care unele au fost și sunt atribuite sfinților. Nu s-a scris despre aceste cărți, dar au fost „piatra din capul unghiului” pe care s-a zidit tot ce am creat până astăzi. Poeziile din acea perioadă „sunt altare „în care am adus ofrandă tăcerea mea sihastră,/ ca să ardă ca o tămâie cu bun miros, să rămână doar/ cenușa Cuvântului.”

MB-Ce înseamnă întâlnirea cu cititorii pentru un poet?

E o mare bucurie și o validare! E minunat sentimentul că pe cineva interesează creația ta, că se regăsește în cele ce ai compus, că nu ai investit zadarnic timp, efort intelectual și chiar bani! E ca și cum ai fi un semănător căruia țarina i-a rodit și ai pofti la masă oameni străini ca să te bucuri împreună cu ei de roadele muncii tale, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu le-ai dobândit! Orice întâlnire cu cititorii e o sărbătoare a cuvântului și o ocazie de a te simți împlinit și motivat să mergi mai departe.

MB-Există un vers care vă definește întreaga viață?

Da! „Mulțumesc, Doamne pentru viersul ce curge spre Cer!” (din poezia „Îți mulțumesc, Doamne”).

MB-Cum vă raportați la trecerea timpului?

Timpul? „Când nu mai alergi după el, timpul se face ACASĂ”, „Eu nu mai știu de sunt pe cale să mă nasc/ ori am murit fără să prind de veste.”

MB-Ce vă inspiră mai mult: liniștea sau furtuna?

Liniștea, tăcerea, pacea din suflet dar și suferința.

MB-Dacă ar trebui să descrieți poezia într-un singur cuvânt, care ar fi acela?

Vibrație a Universului.

MB-Ce nu trebuie să piardă niciodată un scriitor, indiferent de vremuri?

Credința și omenia.

MB-Cum vedeți locul femeii în literatura română contemporană?

Nu mă preocupă și nici nu mă deranjează faptul că femeia este oarecum marginalizată în literatura contemporană. În artă valoarea nu este principalul criteriu de promovare, deși fără aceasta șansele de consacrare sunt minime.

MB-Care este cea mai frumoasă bucurie pe care v-a adus-o scrisul?

Scrisul mi-a adus multe bucurii, am cunoscut

oameni deosebiți, am ajuns în locuri pe care nici nu le-am visat, m-am simțit apreciată și chiar iubită, am avut satisfacția câștigării unor premii importante și am fost validată ca membru în Uniunea Scriitorilor din România în 2020.

Cu toate acestea, reușitele mele au făcut ca unii oameni, ce m-au sprijinit când am pornit pe acest drum, să se îndepărteze de mine, iar alții chiar să mă urască pentru cele ce am realizat.

MB-Ce mesaj ați lăsa unui tânăr care își începe astăzi drumul în literatură?

Am o mare bucurie atunci când cineva, o persoană tânără, apreciază susținerea și ține cont de recomandările cuiva cu experiență în ale scrisului. Părerea mea însă este că tinerii nu au nevoie de mesaje de la noi, ci de susținere și promovare discretă.

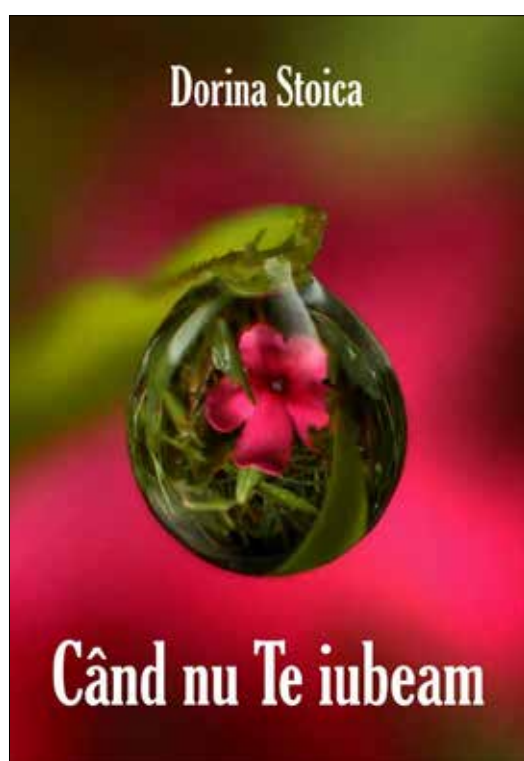
Dacă totuși le-aș putea transmite un mesaj, acesta ar fi: mai înainte de a începe să scrie, să citească multe cărți, biblioteci întregi, proză, poezie, din scriitori clasici și moderni.

MB-Dacă peste un secol cineva ar deschide una dintre cărțile dumneavoastră, ce ați dori să simtă înainte de a citi primul rând?

Nu știu dacă peste un secol cartea tipărită nu va fi doar un exponat de muzeu, nici dacă vreo carte de-a mea va mai exista peste atât de mult timp.

Mi-aș dori ca nepoții, strănepoții mei (dacă vor fi...) să afle că am existat, că am scris niște cărți, să le citească plini de emoție și de curiozitatea de a descoperi o fărâma din trecutul nemului lor și, de ce nu, dacă vor simți că-i bănuie muza, să știe că de la mine au moștenit harul poeziei!

* **Mioara Baci** (poet și prozator), membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Prof. **Ion DOBRIN**

UN SAT, O POVESTE

Eu cred că orice loc din lumea asta, orice așezare locuită, mai mare sau mai mică, are povestea sa. Dacă la prima vedere, lumea, prinsă în tot felul de activități, nu mai are timp să gândească la acest lucru, atunci intervine destinul și aduce în atenție, prin oamenii potriviți, bineînțeles, povestea locului.

De data asta, locul se cheamă Măscurei, un sat așezat pe Colinele Tutovei, în comuna Pogana din județul Vaslui, un sat vechi, răzeșesc, cu oameni gospodari, energici și hotărâți. Ce-am putea spune spectaculos despre un sat mic și neînsemnat? Am putea spune, de exemplu, că există o legătură între scriitorul de ficțiune, filozoful și licențiatul în istoria religiilor, Mircea Eliade și Măscurei? Da, Mircea Eliade a avut un prieten din Măscurei, despre care a scris în jurnalul său din 23 iulie 1979 când se afla la Paris. Este vorba despre Cicerone Poghirc care s-a născut la 20 martie 1928, în Măscurei, comuna Pogana, județul Vaslui, într-o familie de învățători și, după studii temeinice, a ajuns profesor universitar de limbi romane, clasice și orientale la universitățile Bloomington-Indiana, Ann Arbor-Michigan, Berkeley-California și Padova. Fiindcă era pasionat de indianistică și cultură orientală, a fost acceptat în cercul de intelectuali de la Paris, unde Mircea Eliade și Emil Cioran i-au fost prieteni și l-au ajutat să devină președinte al *Centre Roumain de Recherches* de la Sorbona.

Dar discuția de azi nu este despre indianistică, despre Mircea Eliade, Emil Cioran sau Cicerone Poghirc, ce-am zis mai înainte a fost doar o scurtă introducere pentru a sublinia ideea de mai sus, că orice loc are o poveste interesantă. Astăzi vă voi prezenta câteva impresii despre întâlnirea cu **Moraru Tăsăica**, o bătrână din Măscurei, care, la 102 ani, nu discută, nu dialoghează, ci emite judecăți de valoare, date istorice și-o filozofie personală inedită despre existență.

Ca profesor de limba și literatura română în acest sat, am căutat mereu în rândul comunității acel ceva ce definește și creează un specific al locului: tradiții, obiceiuri, personalități, legende, povești și tot ce ar putea defini satul tradițional românesc de odinioară și transformările acestuia în împletirea trecutului cu prezentul. Din discuțiile mele cu elevii, de altfel niște copii inimoși și sclipitori, am aflat că în sat este o femeie care ar fi cea mai în vârstă persoană din localitate. Și așa am ajuns acasă la tanti Tăsăica, o bătrână cu chipul luminos, foarte lucidă, coerentă și plină de zâmbet. Era 1 martie 2025. Am ales prima zi a primăverii, pentru că elevii, în entuziasmul lor, au ținut neapărat să-i ofere flori și mărtișoare. Când am ajuns la poartă și am strigat, ea ne-a răspuns din casă să intrăm. Am găsit-o în bucătărie, unde totul era aranjat și unde părea că am intrat în altă lume: în lumea satului din anii 44-50.

I-am spus că am venit cu elevii la o discuție despre trecut, despre satul de altădată, fiindcă suntem amatori de povești adevărate de viață. Era cald afară, era o zi frumoasă de primăvară. Am luat un scăunel din casă, l-am adus în curte și am rugat-o să ia loc. Eu, împreună cu elevii și domnul profesor de istorie, ne-am așezat în jurul ei adresându-i diverse întrebări. Ne privea plină de entuziasm, se uita la copii cu o seninătate aproape divină. A privit către o fetiță de vreo 11 ani și a zis plină de zâmbet: „Așa eram și eu. Parcă a fost ieri. Ce repede a trecut timpul!” Apoi ne-a povestit momente din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, fiindcă ea, fiind născută la 29 ianuarie 1924, în 1944 avea douăzeci de ani și era căsătorită. Când a venit vorba de soț, s-a schimbat un pic, a devenit melancolică, și o clipă a călătorit în trecut, parcă s-ar fi dus să-și întrebe soțul: „să le spun sau nu?”. Da, ne-a spus cu glasul stins, dar cu o atitudine destul de fermă, că a rămas văduvă la 32 de ani și cu 5 copii pe care i-a crescut singură. Soțul, „omul meu”, a murit în 1956, la vârsta de 38 de ani după ce se îmbolnăvise în armată și apoi pe front. Despre moarte, tanti Tăsăica vorbește cu seninătate. Prin câte greutăți a trecut, moartea i se pare o izbăvire.

Discuțiile au continuat cu plecarea bărbaților la război, cu momentul când în sat rămăseseră doar femeile, copiii, bolnavii și bătrânii, cum era greu și trăiau de azi pe mâine, cum într-o zi s-au auzit bombardamentele și în apropierea satului, cum au trecut armatele nemțești, apoi rușii, totul cu o luciditate de parcă acele întâmplări se petrecuseră ieri. Ne-a povestit și cum s-au desfășurat alegerile în sat în 1946 când au venit comuniștii la putere, cum a trăit colectivizarea și cum satul își ducea viața înainte trecând încet-încet prin evenimente ce păreau atunci normale, banale, dar care acum sunt parte a istoriei.

Eu, ca pasionat de literatură populară și culegător de folclor, evident că am întrebat-o despre toate obiceiurile și tradițiile legate de cele trei evenimente specifice existenței: botezul, nunta și înmormântarea. A fost o încântare s-o ascult povestindu-mi despre

absolut toate sărbătorile satului, de la Paște până la Anul Nou și Bobotează, despre hora satului, balurile de la sărbătorile de iarnă, despre colindători, urători și cetele de mascați din Vălăret. Pot spune că atunci, la 1 martie 2025, am participat la o șezătoare în curtea acestei bătrâne împreună cu toți elevii școlii Măscurei, iar eu, personal, m-am simțit ca și cum aș fi stat la taifas cu bunica mea, fiindcă semănau destul de bine la voce și la chip. Să stai de vorbă cu cineva care are în spate peste un secol de viață nu este la îndemână oricui. Tot ce ne-a povestit sunt fapte trăite, istorie adevărată, nu povești inventate sau întâmplări mistificate. Ne-a făcut să ne simțim ca și cum am sta iarna la gura sobei, iar bunica ne-ar spune povești după povești care sunt de când lumea și nu se mai termină.

Dar, dacă tot veni vorba de Mircea Eliade, iată ce spunea dumnealui în cartea „Arta de a muri” despre tinerețe și bătrânețe:

„Cereți unui tânăr să scrie o carte despre viață și vă va aduce un manuscris de o mie de pagini, într-atât știe de multe și atât de importante, de noi, de semnificative i se par toate. Un om matur va scrie o sută de pagini; un bătrân, cel mult douăzeci. Este în această anecdotă întreg destinul tinereții: acela de a fi îmbătată de prea mult spațiu și timp.”

Exact așa a fost și tanti Tăsăica. Nu a exagerat, nu a povestit având în glas aroganța și pretenția că știe totul și deține taina existenței. Ne-a povestit curat, cu lacrimi în ochi, pe alocuri, cu demnitate și ironie, cu amărăciune și umor și cu o naturalețe și-o căldură de om mulțumit, împlinit și pregătit cu fruntea sus să se întâlnească cu Divinitatea.

La 10 aprilie 2026, în vinerea mare, tanti Tăsăica a plecat să povestească îngerilor despre viața trăită de ea, cu bune și cu mai puțin bune, într-un sat simplu, de pe colinele Tutovei, unde Mircea Eliade a avut un prieten...

Prof. **Lucia MUNTEANU**

Minutul de cugetare

Despre iubire și despre fericire

„Adevărata iubire începe de acolo de unde tu nu mai aștepti nimic în schimb.”

Antoine de Saint-Exupéry

„Dragostea îi face pe oameni să se simtă egali.”

Dostoievski

„Cât de fericiți ar trăi mulți oameni, dacă s-ar ocupa de treburile altora la fel de puțin pe cât se îngrijesc de ale lor.”

Georg Christoph Lichtenberg

„Cea mai mare bucurie a vieții este să fii convins că ești iubit.”

Victor Hugo

„Fericirea cuprinde cinci părți: o parte este de a lua hotărâri bune; a doua este de a avea simțuri bune și sănătate trupească; a treia este reușita în ceea ce întreprinzi; a patra-i reputația bună printre oameni și a cincea abundența de bani și a bunurilor folositoare pentru viață.”

Platon

„Când iubești profund, găsești întotdeauna ceva nou în persoana iubită.”

Blaise Pascal

„Nu frumusețea ne face să iubim, ci iubirea ne face să vedem frumusețea.”

Lev Tolstoi

„Noi căutăm cu toții fericirea, însă fără să știm unde este, ca și acei bețivi care își caută casa știind confuz că au una pe undeva.”

Voltaire

„Fericirea se naște din iubire, iar iubirea se naște din inima omului.”

Don Miguel Ruiz

„Rar se întâmplă ca oamenii răi să fie fericiți. Se otrăvesc cu propria lor răutate.”

Maurice Chevalier

„Dragostea e frumoasă tocmai pentru că nu cunoaște nicio silnicie, e preferința sinceră.”

Camil Petrescu

„Fericirea nu este ceva gata făcut; ea vine din faptele tale.”

Dalai Lama

„Să iubim nebunește tot ce strălucește pe acest pământ, fiindcă altă viață nu ne este cunoscută.”

Euripide

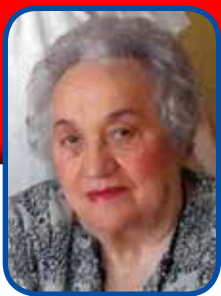
„Fiindcă nu știi ce te așteaptă mâine, luptă să fii fericit astăzi.”

Omar Khayyam

„Să dăruiești totul, să sacrifici totul fără speranța de răsplată; asta înseamnă iubire.”

Albert Camus

Prof. Alexandrina PASCAL

Vinovați fără vină... Logică sau paradox?

7 septembrie 2026 – glasul vesel al clopoțelului tradițional anunță un eveniment important în viața societății, deschiderea noului an de învățământ. Îl așteptăm cu speranțe – și le dorim împlinite.

Solemnitatea festivităților dedicate acestui eveniment emoționează deopotrivă atât pe părinți, cât și pe copii, iar seniorii cu statut de pensionar, care au slujit la catedră, au nostalgii duioase, ba chiar mai varsă și câte o lacrimă.

Eu sunt profesor pensionar cu o activitate de patru decenii la catedră. Experiența didactică mi-am însușit-o într-o epocă care astăzi este denigrată, deși a lăsat României o moștenire valoroasă. Astăzi, sistemul de învățământ are alte priorități, fapt care m-a determinat să-mi exprim părerea – absolut personală – despre păstrarea valorilor naționale, după ce generația noastră a predat ștacheta.

Dinamica evoluției sistemului de învățământ se desfășoară într-o acțiune reciprocă: elevul, cel informat și formatorul, adică profesorul. Obiectul muncii este manualul școlar. Deci, rezultatele bune, chiar performante, nu pot fi obținute fără manuale bine structurate și calitativ superioare ca valoare științifică.

România, la sfârșitul secolului trecut a trecut printr-un adevărat seism social și era total nepregătită pentru noile strategii în toate sectoarele vieții: social, economic, politic și cultural. Deci, trebuia și învățământul să se înnoiască, dar prin strategii făcute cu competență.

În loc de a se întâmpla așa, rezolvarea a fost alta. S-a implicat politicul și interesele personale. Din acest moment totul s-a debusolat. În lupta cu „sistemul învechit” au apărut „personalitățile” cu pregătire îndoielnică, fără experiență didactică, miniștri de nu le mai știm numărul sau absolvenți de unități de învățământ fantomă, deveniți autori de manuale. Și atunci manualul, care este biblia școlarului, a ajuns a fi lipsit de valoare.

Pensionarii de azi, care au fost cadre didactice și poartă ochelari cu multe dioptrii datorită miilor de

pagini ale caietelor corectate sunt total dezamăgiți față de noua abordare a cerințelor în ceea ce înseamnă azi un caiet de teme. Dar oare mai există?

În viața elevilor au apărut multe elemente de derută, ca să nu zic haos. Încerc să-mi exprim părerea (personală) despre câteva situații pe care eu le consider cauzele acestor neplăceri.

1. Numărul mare de manuale alternative, fiecare cu preferințe personale în alegerea materialului de studiu. Uneori găsim în aceeași școală, la același obiect, mai multe alternative, în funcție de cum au reușit autorii să găsească piață de desfacere.

2. Competența autorilor de manuale școlare

Un manual școlar, ca să fie eficient, trebuie să fie conceput de persoane cu experiență didactică, buni cunoscători ai valorilor noastre naționale, să cinstească valorile de patrimoniu. A concepe conținutul unui manual școlar nu înseamnă un mijloc de câștig, este fundamentul pe care se clădește conștiința generațiilor care ne urmează.

3. Valoarea morală și patriotică a textelor oferite ca suport pentru studiu

Este scandalos, dar au fost cazuri când în unele manuale unii domnitori au avut rezervată o pagină, și când personajul era sportiv i se aloca opt pagini.

4. Respectarea și ierarhizarea valorilor

Ca profesor de limba română și astăzi mă mai opresc și „gust” frumusețea baladelor lui Coșbuc, localizate pe plaiul mioritic, umorul de neegalat al lui Topîrceanu sau gingășia poeziilor lui Ștefan Octavian Iosif. Și sunt dezamăgită, aceste valori nu mai sunt studiate, azi elevii din umeri când aud aceste nume.

5. Testele evaluărilor la limba română nu au nici o eficiență. Este examen la limba română, se cer comentarii, dar textele oferite spre analiză sunt greoaie, de autori străini, foarte lungi – suficient cât să-l

deruteze pe elev. Nu oferim calitate – dar pretindem rezultate!!!

6. Repartizarea punctajului pentru notare nu este făcută judiciar și corect. La examenul de bacalaureat, pentru eseu, care de fapt este esența, se acordă doar trei puncte. Este oare suficient pentru a testa nivelul de cunoștințe al unui elev, raportate la programa școlară din liceu? Și după afișarea rezultatelor, care ne dezamăgesc, încep acuzațiile, considerându-i vinovați doar pe elevi. Dar dacă intrăm în miezul problemei, trebuie să recunoaștem că rezultatele oglindesc și competența, corectitudinea și conștiinciozitatea celor care i-au pregătit. Situația cuprinde și latura morală, fiindcă s-au înțeles greșit „drepturile copilului”, care au fost folosite abuziv. Și așa ne aflăm în fața unui paradox - o afirmație care singură se contrazice. Deci, elevii sunt vinovați, dar vina este doar a lor?

Exigența nu a funcționat la cote maxime nici în relația etică și comportament, dacă ne referim la **uniforma școlară**. Renunțarea la o ținută unică care cultiva mândria de a fi elev a dus la stări conflictuale. Revenind la esența problemei, da, sunt vinovați, dar vina nu este și a celor care nu s-au implicat în procesul educativ?

Știm că lecturarea unui material reușește să aibă caracter moralizator și cititorii au recepționat mesajul când la final medităm puțin, ca în fenomenul cauză-efect.

Revenim la evenimentul zilei, sărbătoarea deschiderii noului an școlar, ziua bucuriei și a speranței. A speranței într-un viitor care va fi făurit mâine, de cei pe care noi azi îi formăm.

Fie ca acest nou an școlar să fie binecuvântat de Dumnezeu!

Vă propun să apelăm și la sursele înțelepciunii și să evidențiem faptul că străduința și înțelepciunea fac întotdeauna casă bună.

Folclorul – adună experiența vieții în zicale pline de tâlc, care tot la noi se întorc. O zicală, potrivită situației în discuție, ne spune că: „Cine seamănă vânt, culege furtună!”. Oare, dacă nu ne „trezim” nu asta ne așteaptă?

Spiru Haret – o mare personalitate a culturii românești care a luptat pentru calitate și prestigiul învățământului, a exprimat clar atitudinea care se impune în munca didactică, fiindcă „cum arată școala azi așa va arăta, mâine, țara”, adică viitorul unei societăți depinde direct de resursele și direcția educației în prezent.

Finalul ni-l oferă o pildă biblică din **Noul Testament - Evanghelia după Matei, versetul 9**: „Cine are urechi de auzit, să audă!”

Se deschid școlile, se cântă Imnul Național al României, ceremonial pe care îl cinstim și noi, cu primul vers adresat concetățenilor: „Deșteaptă-te, Române!”

Cum să te întorci ACASĂ?

Înainte de a da răspuns la această întrebare voi începe cu alte întrebări care cred că îi frământă pe mulți dintre cititori și ale căror răspunsuri vor constitui ghid pentru a răspunde la întrebarea din titlul articolului.

1. Ce înseamnă ACASĂ?

Acasă este locul unde simți căldură, liniște și care îți oferă o stare de confort și siguranță.

2. Cum ar trebui să arate ACASĂ?

ACASĂ ar trebui să fie un loc modest, un loc simplu, un loc intim, un loc curat unde să îți poți aduna gândurile și să poți realiza trecerea de la prezent la viitor închinându-se pentru totdeauna ușa trecutului.

3. Ce ar trebui să faci cu adevărat ACASĂ?

Să te întâlnești cu tine, să vorbești cu tine, să începi să te cunoști pe tine, să te analizezi pe tine, să te răfești, să-ți acorzi un timp numai ție. Nu crezi că ar fi cazul?

4. Unde este acel loc ACASĂ?

Unii ar răspunde la această întrebare astfel: ACASĂ e familia (copiii, mama, tata, sora, fratele, bunicii). Dar sunt oameni ale căror bunicii și părinții au plecat din această lume, nu au frați, nu au surori, nu au soț, nu au soție, nu au copii, nu au cămin, nu au un acoperiș deasupra capului și totuși și pentru ei există un loc numit ACASĂ! Unde? În INIMĂ! INIMA este CASA noastră a tuturor. Dar depinde de noi dacă devine ACASĂ... și se poate!

Cum? Prin IUBIRE!!!

IUBIREA pentru noi înșine, pentru aproapele nostru și mai presus de orice IUBIREA pentru DUMNEZEU.

DUMNEZEU ESTE IUBIRE!

Dacă Îl ai pe DUMNEZEU ai totul.

DUMNEZEU ESTE MARGINEA TUTUROR DORIRILOR NOASTRE!

Roagă-te ca să-L aduci pe DUMNEZEU în inima ta, iubește ca să simți în jurul tău iubirea...

Întorcându-te la DUMNEZEU te întorci la tine, fără obstacole, fără bariere... te întorci ACASĂ!

Alina-Mihaela Ene

IN MEMORIAM

Personalități băcăuane PETRUȘ ANDREI

N. 1 iunie 1946, în satul Bărc-Goșmani, comuna Români, județul Neamț – m. 30 ianuarie 2026, la Puiești, județul Vaslui. Profesor, poet, prozator, eseist, critic literar, publicist. S-a ivit pe lume în familia Maria Ionașcu și Ion Andrei, „bărbați harnici, gospodari, cu frică de Dumnezeu”. Invidios pe frații ce se mândreau cu notele obținute și înzestrat cu „un plus de sensibilitate, tandrețe, bun simț și dorință de frumos”, a fost înscris la 6 ani în clasa I a școlii Generale din Români (1952-1959), obținând an de an premiul I. Aflat într-o permanentă competiție cu sine, s-a dovedit la fel de silitor ca elev al liceelor „Ion Borcea” din Buhuși (1959-1960) și „Petru Rareș” din Piatra-Neamț (1960-1963), iar după absolvire ca profesor la școala Generală din Goșmani (1963-1964) și, apoi, ca pedagog la Liceul din Buhuși (1964-1965). Dându-și seama că adevărata

vocație este cea de dascăl, a urmat Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza” (1965-1970), pe care a finalizat-o cu lucrarea „Arta analitică în romanele Hortensiei Papadat-Bengescu,” notată cu 10 de îndrumătorul Constantin Ciopraga. Repartizat ca profesor de limba și literatura română la Liceul Teoretic din Puiești, județul Vaslui (1970-2010), a fost unul dintre dascălii de elită ai acestuia, contribuind la evoluția lui și la surmontarea dificultăților legate de transformarea, încă din primul an de directorat (1976-1982), în liceu agroindustrial, pe care l-a înzestrat cu toate cele necesare procesului didactic: laboratoare, ateliere și o clădire nouă, bine utilată. Deși de formație umanistă, a reușit să gestioneze cu bine această tranziție administrativă și, în condiii dificile generate de cutremurul din 4 martie 1977, a izbutit nu numai să repună în funcțiune cele 15 școli și grădinițe grav avariate, să construiască școli noi la lezer și Gâlțești, să stabilizeze un colectiv didactic de calitate, ci să protejeze discipline umaniste, încurajând menținerea apetitului pentru cultură și insuflând multor generații dragostea pentru lectură și limba română. Performanțele sale și

atitudinea neobedientă au deranjat însă oficialitățile, care l-au eliberat din funcție taman când pusese totul la punct. Chiar dacă decizia nedreaptă l-a amărât peste măsură, i-a redat într-un fel libertatea de a-și gestiona

timpul liber, așa că și-a adus aminte că a debutat cu traduceri în revista „Urzica” (1967) și a revenit la poezie. În 1992 a trimis o selecție revistei „Totuși iubirea”, iar Adrian Păunescu l-a redebutat, deschizându-i calea spre edituri. Încurajat de criticul C. Ciopraga, a încredințat apoi primul manuscris Editurii Panteon, din Piatra-Neamț, care în 1995 i-a publicat volumul Descănțece de inimă rea, iar în 1996, Floare de jar. După aceste prime aventuri editoriale, a început o colaborare de lungă durată cu Editura Sfera din Bârlad, unde i-au apărut, rând pe rând, noile volume de poezie, dar și cărți de critică, eseuri și publicistică: Flacăra de veghe

(2000), Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit (2002), Cântecul toamnei (2003), Mierea din trestii de cuvânt (2005), Poeme târzii (2006), 101 sonete (2007), Oul fermecat (2011), Și vremea nu mă vremuiește (2011), Fântâna și izvorul (2012), Femeia, vinul, aurul și cântul (2013), Mihai Eminescu – eterna fascinație (2013), Într-un crâng de neuitări (2013), Zâmbet de primăvară (2014), Lecturi empatice (2015), Călător prin timpul vieții mele. 70 de poezii (2016), Focul și cenușa (2018), Pelin de mai... bine (2019), Lecturi empatice basarabene (2019), Fată nebună, dulce femeie (2019), Tinerețea fără bătrânețe a lui Mihai Eminescu și viața sa fără moarte (2020), Hortensia Papadat-Bengescu (Studiu monografic) (2020), Academicianul Constantin Ciopraga – Profesorul de profesori (2020), Spre stele (2022), Nebunul înțelept (2023), Ars poetica (2024), Haimanaua (2024), Theodor Codreanu – cărturarul care „a dat vieții o operă oș operei o viară” (2025) și Etica magna (2025). Suita e întregită de volumele apărute la alte case editoriale: Poeme târzii (Editura Amurg Sentimental, 2006), Crepusculul de miere (Editura Cronica, 2010), Cumpănind cuvinte (Editura

Tipo Moldova, 2011), Un dor nestins de nemurire (Editura Rafet, 2016), Când la stânga... Când la dreapta (idem, 2017), Nemărginita iubire (Editura A.T.U., 2018), Umblăm, umblăm... Gelem, gelem... (Editura Papirus Media, 2018), Fabule, satire, parodii (Editura PIM, 2016), Vorbiți-mi despre Dumnezeu (idem, 2016), Dănuirea prin cuvânt (idem, 2020), 75 de poeme (idem, 2021), Seniorul Grigore Codrescu (Micromonografie) (Editura Rovimed Publishers, 2022), Mariana Velisar-Codrescu – Noblețe și demnitate (Micromonografie) (idem, 2023), O sută și una de poezii (Editura Academiei, 2022), Unforgettable Poems (Editura Amazon, SUA, 2025) și Ars poetica (idem, 2025).

Colaborator la Academia Bârlădeană, Agora, Arheu, Asachi, Axis Libri, Cadran cultural, Convorbiri literare, Cronica, Cuvântul adevărului, Dacia literară, Destine literare, Dunărea de Jos, Ecouri literare, Literatura și arta, Lohanul, Mărturii culturale, Meridianul Cultural Românesc, Noul Literator, Observator, Oglinda literară, Paradox, Poezia, Prutul, Revista română de versuri și proză, Satira, Scârț, Scriptor, Tecuciul literar-artistic. A fost inclus în peste 40 de antologii și răsplătit cu trofee, între care amintim Premiul „Naji Naaman” (2015, Liban), Trofee Fundației „Arena talentelor” (2001) și Festivalului „Mihai Eminescu” (2001, București), Marele Premiu al Festivalului Național „Mircea Scarlat” (2017) și al Concursului de Creație „Treptele devenirii noastre” (2018), Premiul I la Festivalul Național „Dor de Dor”

(2011), Festivalul „Vrancea literară” (2016, 2017, 2021, 2025), Festivalul de Literatură Umoristică „Scârț” (2016), Festivalul Național „G. Ibrăileanu” (2018), Premiile „Ion Creangă” al filialei Iași a Uniunii Scriitorilor (2009) și „Fănușo Neagu” al Festivalului „Titel Constantinescu” (2016), Medalia „Teiul de argint” (2023), premiile revistelor Meridianul Cultural Românesc, Noul Literator, Asachi și Literatura și arta. A fost răsplătit cu Diploma de Excelență și Distincția „Gheorghe Lazăr” și titlul de membru al Academiei „Léopold Sédar Senghor” (Milano), al Academiei Bârlădene și al filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor, care i-a acordat Premiul pentru poezie (2016), Premiul special „Al. Piru” pentru critică literară (2020) și Premiul „Opera omnia” (2025). Membru fondator al revistei Liter-Club și redactor la Amurg sentimental, Baaadul literar, Dor de dor, Plumb, Viața noastră și Visătorii, a fost tradus în limbile engleză, germană, franceză, italiană, spaniolă și greacă, invitat la principalele manifestări artistico-literare din Moldova, dar s-a implicat și în viața comunităților care și-l revendică, consilierii acordându-i titlul de Cetățean de Onoare al localităților Bârlad, Puiești și Români, în aceasta numele său figurând acum și pe frontispiciul Bibliotecii Comunale și al Căminului Cultural din satul Siliștea.

Cornel Simion GALBEN - Revista ATENEU, iunie 2026, pag. 83

Poetul

Ciudatul drum pe care-l urc
și rătăcesc și mă încurc
ce m-a purtat
în lung și-n lat
prin greutate și răutăți
și negrele pustietăți
și m-a suit și coborât
când prin frumos
când prin urât,
prin tot ce este omenesc
mai anormal
sau mai firesc
m-a obosit
și nu știu de mi-a folosit
aproape că
s-a isprăvit
dar nu sunt trist
ci-s optimist:
mai cuget
încă mai exist
când sedentar
și când turist
am mers destul
și-s cam sătul

e timpul ca să mă opresc
și oasele să-mi odihnesc
ce-am fost și ceea ce-am ajuns
eu singur pot da
un răspuns:
un biet poet
anahoret,
cuminte, tandru
și discret
din NAZARET
în lazaret.

Petruș Andrei

80 de ani de nemurire

La masa de scris
nu stă nimeni,
ferestrele-s
întunecate,
penițele-albastre-s
uscate,
în poarta grădinii
doar vântul
mai bate.
Dar zorii-și fac loc
în camera rece,

ciripindu-ți
de dor poezia
și muzele tale
pictează hârtia
rămasă nescrisă
dar vie -
paharul să-ți fie
plin
de veșnicie.
Și om tot bea,
în cinstea ta -
din el o lume s-a-mbătat...
știam demult
că nu vei fi uitat...
Când ne-am îmbrățișat
ultima oară,
știai doar tu
cât o să doară,
în lipsa ta,
această zi,
grădina,
poezia mea...

1 iunie 2026

Oana Andrei

*

Nu credeam să învăț să trăiesc singură vreodată, dar nimic nu se uită. Atâta doar că iubirea nu mai are unde să se ducă. E locul gol de la masă, glasul pe care îl cauți în liniște, râsul pe care îl mai auzi uneori doar în vise. Unii pleacă din viața noastră dar niciodată din inimă. Acolo rămân pentru totdeauna.

Livia Andrei

*

Ce veste! M-a lovit în plină figură, ca un pumn de boxeur de categorie grea. A fost - Dumnezeu, ce sinistru sună acest perfect compus - prietenul meu cel mai bun. Nu cred că există cineva care l-a cunoscut și nu l-a îndrăgit. Și doar îi spuseseam să nu mi-o ia înainte, când e vorba de trecerea Styxului, să-mi lase mie întâietatea în barca lui Caron. Îi păstrez o amintire frumoasă și ori de câte ori mă gândesc la el mi se prelinge din ochi o lacrimă vinovată prin vârsta ce-o am.

Au trecut câteva zile de la plecarea lui Petruș și-n tot acest timp ochii nu mi s-au uscat.

Ionel Necula – scriitor

Etern

Nu credem
cu adevărat
în nesfârșire,
în viața fără moarte,
într-alt fel de iubire
din care n-așteptăm
în schimb vreun dar,
ori timp, ori grijă,
ori zâmbete măcar.
Dar vine-o zi
în care, dintre noi,
pleacă un om
ce ne-a iubit
și-n sufletul,
plângând neconținut,
se-așterne
o pace adâncă,
greu de închipuit.
În acea clipă
fără-asemănare,
știm că primim,
ca o îmbrățișare,
de undeva
din nesfârșire,
o mărturie de iubire.

Oana Andrei

Iubiți poeții ..!

Iubiți poeții, nu-i lăsați uitării,
Căci s-au născut vlăstari de nemurire
S-au întrupat din Eden și din Haos ,
S-aducă într-un suflet puțină fericire.
Poet e omul ce din vis tresare,

Când visul îi cunoaște a sa fire,
Când din nenorociri ,renaște
Și o lacrimă îi cade pe obraz ca o sclipire.
Poeții sunt eroii unei vieți,
Ce o trăiesc prin grele încercări,
Când depășiți de multe greutate
Mai au putere și curajul să ți spună,
Te iubesc.
Acoperiți de umbre uneori,
Ei trec ca niște simpli anonimi,
Ce-și scriu durerile pe albe foi
Ca niște trubaduri ai jocului ceresc.
Poet e omul ce iubește,
Poet e omul ce suspină
Și-n drumul lui de umbră sau lumină,
Nu ține suflete-n vitrină,
Pentru că el iubește libertatea
Și lasă pentru fiecare un petec de lumină.

Loredana Ursu

„Moartea” (lui Petruș Andrei)

Moartea, această entitate hădă,
Dă ordine în fiecare clipă
Să se reteze încă o aripă!
N-are nici milă, nici discernământ,
Mai sapă încă și încă , un mormânt!
Și, iată, azi pentru Petruș,
Cel conștient „să plec să mor puțin,
Undeva de unde n- am să vin”!
Pleacă discret, cum a trăit. Senin!
Nu știe și nu vrea să creadă
Ce a lăsat în suflet
ca o pradă, soției, copiilor, nepoților
și nouă
Cei ce l-am cunoscut în grabă!
A luat cu sine lacrimi din ploi,
Lăsând iubirea toată pe pământ
Să fie împărțită între voi...
Drum bun spre aștri!
Întoarce-te de sus
în viscole de gând!

31 ianuarie 2026

Felicia Bușcă

Nimic n-a luat

In memoriam, poetului

Petrus Andrei

Și se tot duse, „s-a tot dus”,
În zbor spre marele apus,
Nimic de-aici nu a luat,
Ci toate nouă ne-a lăsat.
Păduri, câmpii, munți și izvoare,
Grădini cu flori încântătoare
Sunt toate-n file așezate,
În versuri calde și curate.
Ne-a mai lăsat un dor nestins,
Un grai iubit, în tot ce-a scris,
Respectul pentru limba românească,
O moștenire sfântă, strămoșească.
Ne-a dat cuvinte-aprinse ca făclii,
Să nu ne rătăcim prin nopți târzii,
Ne-a dat tăceri ce știu să spună
Cât doare viața, când nu-i bună.
Iar azi, când pașii i s-au stins,
Rămâne drumul trist și nins,
Un cer de pagini alb și greu
În care bate dorul său.
Cât timp îl vom citi, Poetul nu dispăre,
Căci numai trupul fără viață moare,
Poetul doar se mută-n alt hotar,
Dar lasă-n urmă versurile lui.

1 februarie 2026

Nina Toma

Unde s-au născut poeme...

În casa poetului
Plină de cărți și icoane
Unde s-au născut poeme
Adunate-n teancuri de reviste
Și cărți răvășite
Iar în fiecare foaie
O istorie cu sute de idei,
Cu vise fără păreri
Ce-nflăcărează capul
Iar candela cu pâlpâieli
amăgitoare,
Flacăra făcea semne de chemare
Și fumul urca din lumânare
Spre tainice veșnicii.
Cu ochii ațintiți în icoane
Poetul își dădu duhul,
Plecă spre o nouă planetă,
Iar serpentinele fumului
Ce din lumânare urcă
Ducea duhul la Domnul,
Iar sufletul la o nouă înviere
Urma să anunțe clopotul mare
Când va atinge talpa cerului,
Atunci cărțile vor zvâcni
Căutându-și creatorul.

Ionel Dorin

S-A STINS O STEA DE IDEI...

Ionel DORIN

Poetul, scriitorul și ziaristul PETRUȘ ANDREI s-a născut la 1 Iunie 1946 în localitatea Români, județul Neamț. Biblioteca din comuna natală îi poartă numele și este Cetățean de Onoare al acestei localități, al municipiului Bârlad și al comunei Puiești, unde a fost profesor, ctitor de conștiințe și făuritor de năzuințe, iar cât a fost director a luptat pentru construirea Liceului agroindustrial. Domnul Petruș Andrei a scris 46 de cărți și a fost membru al USR, membru al Academiei Italiene și al multor cenacluri literare din Bârlad, Râmnicu Sărat, Galați, Bacău, Huși. Este prezent în antologii și dicționare, dar și în referințe critice de istorie literară. A primit multe premii, diplome și distincții la marile concursuri literare, fiind laureat al acestora. A scris prefete și postfete și a promovat mulți tineri cărora le-a fost mentor. Domnul Petruș Andrei este una din vocile persuasive ale poeziei noastre contemporane, un crepuscul de miere care incită cititorii, iubit și

admirat de elevi, colegi, subalterni și consăteni. Bunul Dumnezeu i-a dăruit acest talant, darul de a scrie, iar dumnealui l-a înmulțit propovăduind cuvântul Lui Dumnezeu cu empatie față de semenii. A scris poezie clasică și proză, cărțile sale propovăduiesc adevărul, frumosul, dragostea față de țară și neam și credința în Bunul Dumnezeu, pe care îl rugăm să-l așeze în dreapta Sa pentru a scrie ode și osanale. „*Cel ce scrie bine în limba română slujește România, slujește națiunea noastră*” după cum menționa criticul și istoricul literar Eugen Simion. Domnul Petruș Andrei a stăpânit pe deplin prozodia cu o muzicalitate tainică și o imaginație bine temperată. A fost un remarcabil sonetist, oricând o voce distinctă, pentru dumnealui sonetul a fost eterna provocare. Domnul Petruș Andrei a făcut mărturisirea că se află în căutarea poeziei care să-i încununeze banchetul și ar fi descoperit el speciile care au sânge albastru, adică glosa și rondelul. „*Nu avem*

încotro, declarându-l Principe, îl vom trata ca un membru al familiei regale”, menționa criticul literar, domnul profesor Gruia Novac. Așa demonstrează meșteșugul de a mânuși cuvintele într-un exercițiu din care se vede măiestria, harul de a scrie, dar și știința de carte, acreditându-l ca poet consacrat. Cultura și limba se numără printre acele binefaceri care ne pot uni. Poezia lirică a domnului Petruș Andrei va trece peste timp și generații vor gusta din trestia de miere. Criticii literari de notorietate susțin că din miere pare croită ființa umană a domnului Petruș Andrei. În relația umană, dar și în scris, a fost generos, sensibil, șarmant, echilibrat, înclinat spre armonie și frumusețe, scaldându-se în albia unui neoclasicism binefăcător. Aflându-se în mrejele zeiței Euterpe în permanență, cum deschidea ochii caligrafia versuri cu formă fixă. Acum i-a închis pe vecie, dar rămâne în inimile noastre cu un certificat de maestru al slovelor, părinte de cuvinte.

POEZII DE IONEL DORIN, închinat domnului PETRUȘ ANDREI

VEȘNICIA...

Atât a durat, maestre al cuvântului...
Te așteaptă o veșnicie
De aprecieri, căci certificatul
Ce l-ai căpătat cu scrisul
Va dăinui sub tremurul făclărilor inimii,
Vom căuta neostenit omul
Cu șarmul binevoitor
De om împlinit, înzestrat,
Hărăzit de Domnul,
Ce-a înmulțit talantul,
Creator de conștiințe
Și făuritor de năzuințe.
Zvâcnește secunda,
Iar nesfârșita călătorie
O duci, în timp ce averea
Rămâne nouă în zecile de cărți
Și idei novatoare, și-n gând
De mamă, dragoste, glie,
Fii binecuvântat, părinte, cuvinte!

SEMNE DE ÎNTREBARE...

Bobul din coada ochiului său
Transmitea un răvaș de rouă
Iar ridurile frunții de încrâncenare
Aveau semne de întrebare:
Ce va urma, unde va pleca?
Nu mișca niciun deget
Doar fumul urca cu scurgerea vieții

Un murmur, un geamăt,
Aievea ca un salut,
Mai mult mut de Adio!

ÎNVĂȚĂTORUL

Lumina-n viață este învățătorul
Și tata, mama la un loc,
Dar slovele aprinse-n suflet
Încet, încet intră în joc.
Se aprinde-n taină un strop de iubire,
Un sentiment de stimă și respect
Se seamănă sămânța de dragoste
Ce se revarsă în credință cu efect
Și se clădește o cetate
Pe altarul școlii-n pușor
Lăsând lumina vie care arde
Și pentru cei ce vor veni cu dor.

ADIO !

Aprindeți lumânări la căpătâi
Și gândul bun roștiți-l de iertare,
M-am stins așa cum stingi o lumânare,
Din flacăra ce-am fost, un vis rămâi.

Acum stă palid chipul nemișcat
Și-n jur suspine vin ca să mă cheme
Că-n altă lume m-am dus prea devreme
Și-n asta nu mai vine cel plecat.

Mai pălpâie o candelă în gând
Și câte-o lacrimă mai cade-n palmă
Iar sufletul e ca o mare calmă
Cu rău amar în ea încet curgând.

De unde nu-s dureri, nici lacrimi nu-s,
Eu voi veghea într-una dintre stele
Și voi trimite gândurile mele
Că pentru voi o să mă rog de sus.

Iar de vă veți simți cuprinși de dor
Și vă îneacă valul de suspine,
Ca să vă amintiți mereu de mine
Vă las, în versuri, nesecat izvor.

POETE...

Ai plecat, Poete, dintre noi, devreme,
Lăsându-ne frumoasa, averea ta bogată,
În cărți, reviste, cronici și prefete,
Pe jumătatea bună-nlăcrimată.
Și fetele lui tata, îndurerate,
Cuvintele din miera de trestie
Cu dragostea de glie, mamă, tată.
Acum ești la Domnul îndurător

Și pentru talantul înmulțit
Te-a așeza în dreapta Sa
Ca osanale și ode să mai scrii.
Cu aceeași dragoste determinată
Ne vei veghea întruna dintre stele
În tainicele veșnicii călătorind.
Iar noi, aprindem lumânări plângând
Și candelă în sufletele noastre azi rebele.
Ca flacăra să ajungă la Domnul, noi rugăm
Ca judecata ta, blândă să fie
Și să fii pus în locul cel mai sfânt.
Adio, părinte al cuvintelor!
Cu pioșenie te păstrăm în gând,
Bunul Dumnezeu să te ierte!

UCENICUL

Ai cules precum albinda miere și nectar din floare
punând în poezii metafore ca să le dai valoare.

Îndrumător ajutător, bun mentor la novici
te plângem toți acei ce ți-am fost ucenici,
acei la care mărinimos ne-ai întins o mână
Petruș Andrei, poet iubit, profesor română.
Mult te-admiram acei ce te-ascultam,
erai glumeț, cu har și te iubeam,
dar ai plecat în cer să scrii niște sonete
la Dumnezeu, la îngeri și la sfinți, poete!
Noi te vom pomeni mereu, citi cu drag și dor
ne vom ruga fierbinte să ajungi în rai ușor
să poți plăti la vămi cu vers frumos
cum place sfinților și lui Iisus Hristos!
Și de o fi să ajungi la Domnul Sfânt
te roagă și pentru noi acei de pe pământ.
Îți mângâi mirat veșmintele scumpe
parcă-ți aud vocea, inima se rupe
cu mâna tremurândă pe purpura de rouă
mă simt ca un copil micuț și trist, când plouă!
Nevrednicul de mine ce mă numesc poet
Sunt doar un epigon ce amarnic te regret!

OCHELARII GOI

*Domnului profesor Gheorghe Huiban,
In memoriam*

Ce timp frumos tu ți-ai ales să pleci,
Când la Bârlad castanii sunt în floare!
M-ai mângâiat o dată cu mâini reci
Și m-ai lăsat c-o dragoste ce doare.

În jurul meu e liniște deplină,
Căci viața-mi însăși parcă tace
Mă scaldă primăvara în lumină,
Dar nu găsesc un strop de pace.

Atunci mai răsfoiesc câte o carte
Și mai privesc prin ochelarii-ți goi
Lăsând în urmă tot ce ne desparte,
Ca să putem să fim iar amândoi.

10.05.2026

irina NECHIFOR

S-A STINS O STEA CULTURALĂ BÂRLĂDEANĂ

Domnul profesor
GRUIA NOVAC, la
venerabila vârstă de 90
de ani, a plecat dintre noi
vineri, 15 mai 2026. S-a
născut pe 22 noiembrie
1935, în satul Prodăneștii
Vechi, comuna Căprești,
raionul Soroca din
Basarabia. A fost profesor
emerit, a predat limba
română, fiind făuritor de

năzuințe și ctitor de conștiințe. Iubit de elevi și apreciat
de mari personalități, a fost un mare om de cultură,
critic literar, istoric literar exigent, întemeietorul
revistei *Baaadul Literar* și redactor al revistei *Viața
Noastră*. Cetățean de Onoare al municipiului Bârlad,
a fost apreciat de colegi și comunitate. Preasfințitul
Ignatie menționa că viața domnului profesor a
fost dedicată slujirii culturii inimii și minții celor
din jur. Cu o putere fină de analiză, eseist și filolog
de o profundă erudiție, publicist implicat în viața
culturală, a fost și rămâne un reper pentru generații,
un model de eleganță a spiritului și a exigenței atât
în viață cât și în publicațiile literare, domnul profesor
având multe volume de critică literară. Drum bun
către lumină, domnule profesor !

Ionel DORIN

IN MEMORIAM

Gruia Novac: Dascălul, criticul și spiritul tutelar al Bârladului

Cu ceva timp în urmă, într-un număr special dedicat copilăriei, al revistei „Viața noastră” (Nr.59/ iunie 2023) în articolul intitulat *Mărturisire* (p.31-34) mi s-a oferit șansa de a așterne în scris trăirile care mă încercau, strâns legate de dulcea amintire a domnului Gruia Novac, cel care îmi fusese profesor de limba și literatura română în perioada 1994-1998, la una dintre cele mai vechi și prestigioase instituții de învățământ preuniversitar din regiunea Moldovei: Colegiul Național Gheorghe Roșca Codreanu. Ne-am regăsit, după apariția articolului, într-una din zonele de referință ale târgului nostru, pentru cei mai numeroși cunoscută drept zona Stadion. Aștepta la semafor și doar unui ochi pasiv, i-ar fi putut trece nevăzută o eleganță care se revărsa peste făptura-i din alte timpuri: paltonul îl înfășura până la genunchi, în timp ce fularul și pălăria ușor înclinată pe cap îl protejau de vremea neprietenoasă. Și acum, îmi răsună în timpane, ca un tunet, vocea sa: ” - Irina, Irina, Irina...”. Am înțeles atunci, în urma unei conversații profund simțite, că gestul meu își găsisse un loc potrivit și definitiv în sufletul domnului profesor, iar acum, mai ales acum, această certitudine îmi este consolare.

De ce acum? Pentru că, iată, mă regăsesc scriind, adică făcând ceea ce mi-e mai drag, din nou. Totuși, scriind și nu scriindu-i! Scriind despre cel care a fost profesorul emerit, criticul și istoricul literar Gruia Novac, cetățean de onoare al orașului nostru, un reper al culturii vasluiene. O personalitate marcantă precum cea a domnului profesor nu poate fi cuprinsă succint în câteva rânduri! Tabloul său va fi în schimbare continuă având oportunitatea de a atinge perfecțiunea ori de câte ori printre cei ce l-au cunoscut și l-au prețuit se va găsi câte unul care să pună în lumină valoarea indiscutabilă pe care distinsul domn profesor a avut-o dintotdeauna și pentru totdeauna în sânul comunității din care a făcut parte și nu numai. În ceea ce mă privește, nu pot să nu simt marea responsabilitate ce-mi apasă

pe umeri, răscolindu-mi sufletul!

Gruia Novac s-a născut pe 22 noiembrie 1935, în satul Prodăneștii Vechi, comuna Căprești, județul Soroca din Basarabia (astăzi în Republica Moldova). A crescut într-o familie care i-a insuflat de mic dragostea pentru învățătură și cultură, el însuși mărturisind cât de mult i-a plăcut să citească. Chiar dacă nu întotdeauna organizat, a reținut informații diverse, pe care mai târziu le-a sistematizat, fapt reflectat de parcursul academic de excepție pe care acesta l-a avut ulterior la Iași, unde a urmat cursurile Facultății de Filologie-Istorie-Filosofie, din cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza, specializându-se în limba și literatura română. Este locul în care și-a consolidat erudiția, pentru ca după absolvirea din anul 1958 să predea limba română la Crivești, apoi la Liceul Nr.3 și în cele din urmă la Colegiul Național Gheorghe Roșca Codreanu, ambele instituții din Bârlad, fiind considerat în unanimitate în spațiul public drept dascăl substanțial al Școlii Bârlădene. A format generații întregi și a insuflat elevilor săi, timp de peste patru decenii, dragostea pentru limba română, rigoarea

analizei de text, pasiunea pentru marii clasici și curajul criticii literare constructive. Nu a fost un simplu transmițător de informație! Exigent, corect, refuza memorarea și simpla reproducere a comentariilor literare, provocându-și elevii la dezbateri intense, învățându-i să gândească pe cont propriu. Noi, cei care am avut onoarea de a ne număra printre aceștia, putem afirma cu tărie că domnul profesor Gruia Novac a fost un adevărat formator de conștiințe. De la domnia sa am învățat că dragostea pentru carte este o valoare morală care nu trebuie abandonată, iar vorbirea și scrierea corectă sunt strâns legate de demnitatea fiecărui individ.

Iată, de pildă, cum își aduce aminte cu un imens respect unul dintre foștii săi elevi (fost coleg de clasă), în prezent șeful Biroului Rutier Bârlad, comisar șef George Sava: „Prima dată l-am cunoscut pe domnul profesor

Gruia Novac din auzite, de la surorile mele mai mari. Cred că eram prin clasa a III-a, prin anul 1988. Sora mea mai mare era în clasa a X-a, iar cea de-a doua era în clasa a IX-a, ambele la Colegiul Național Ghe. R. Codreanu, cea din urmă avându-l profesor de limba și literatura română pe nimeni altul decât pe domnul profesor Gruia Novac, care-i fusese profesor și tatălui meu. Și, deja îl îndrăgeam doar din auzite, deși nici măcar nu-l văzusem vreodată. Anii au trecut, și în toamna anului 1994, pășind treptele aceluiași liceu, am avut norocul să-l văd în fața noastră, la catedră, pentru prima dată, pe domnul profesor Gruia Novac. Bineînțeles că toți colegii erau fascinați de dumnealui încă de la prima întrevvedere, dar eu eram peste culme de fericit, întrucât, după atâția ani de când auzisem atâtea povești despre dumnealui, îl vedeam în cele din urmă, în fața mea, la catedră! Orele de limba și literatura română erau, bineînțeles, unele dintre cele mai așteptate. Deși, până să intru la liceu, nu prea îmi plăcea să citesc, începând cu clasa a IX-a am prins gustul cititului. Și asta, bineînțeles, s-a datorat spiritului pedagogic, oratoric, părintesc și prietenesc al domnului profesor. Anii de liceu au trecut, dar momentele când cântam *Sara pe deal*, când ne vorbea cu atâta trăire despre Mihai Eminescu, când ne-a ascultat capodopera poeziei românești, *Luceafărul*, nu le vom uita niciodată. Au trecut și anii de liceu și cei de facultate, am devenit adult și tot pe băncile liceului mă văd, în fața domnului Profesor Gruia Novac. Pentru mine domnul profesor Gruia Novac nu a murit și nu va muri vreodată. Pentru mine va trăi veșnic atât în gând cât și în suflet. Am învățat atât de multe lucruri de la dumnealui, dar cel mai mult m-a marcat felul lui gentilom de a se comporta în societate (din păcate pe cale de dispariție)."

Contribuția domnului profesor Gruia Novac în zona criticii și istoriei literare este marcată de un spirit analitic fin, o cultură enciclopedică și o prezență publicistică constantă în revistele culturale. Acesta a scris sute de cronici literare orientate către poezia și proza contemporană, modelând și evaluând fenomenul literar contemporan din zona Moldovei cu o exigență de filolog de școală veche. A publicat mai multe volume de critică și istorie literară, printre care *Cumințenia lui Procrate: încet către critică* (2001), *Observații sau băgări de seamă* (2006), *Tezaurizarea cărților într-un așezământ cultural centenar* (2006) și *Considerații critice: cronici mirabile* (2011).

În primul volum dintre cele amintite mai sus, autorul afirma că: „Scrisul îmi aparține. Reușita ori succesul nu le împart cu nimeni. Sunt prea mândru ca să cedez.” De asemenea, elucidează cititorului motivul pentru care, ori de câte ori clipa de grație a priceperii sale l-a însoțit, dintre toate a ales eseul: „De ce am ales eseul, specie care exclude exhaustivul? Fiindcă întotdeauna rămâne un colț și pentru alte contribuții. Dar și din pricină că eseul este cel mai aproape de

simțirea mea, de firea mea. Toată viața, ca profesor de provincie, am urmat schema oră-pauză-oră. Nu puteam face acum altfel. În orice „pauză”, acumulez. Apoi o iau de la capăt”²

În cel de-al doilea volum, publicat în anul 2006, domnul profesor Gruia Novac exprima o realitate care ne copleșește și astăzi și de care s-a disociat constant, cu tărie: Pentru mulți, școala doar informează și formează, uitându-se efectele ei deformatoare. Devenind, în timp, cutumă (și e de presupus că nu se va putea debarasa vreodată), școala, prin programele ei stabilește și impune. Analizele, debaterile sunt doar simulacre, nu posibilități de a schimba ierarhii dinainte stabilite. Cei mai mulți profesori (care, vorba lui Creangă, se miră și ei c-au ajuns profesori!) au acceptat, în atare împrejurări dictatoriale (sic!), să fie obedienți, suficienți, fără personalitate, dezinteresați de nou (sau de „altceva”), actul predării putând fi comparat cu flașneta: învârti o manivelă care „scârțâie” o melodie ce nu-i a ta, dar nu ai nici o răspundere în privința calității ei.³

Volumul *Tezaurizarea cărților într-un așezământ cultural centenar* este adresată acelor puțini fericiți, așa cum îi numește autorul pe cei care caută în carte mult mai mult decât un pretext pentru discuții superficiale, lipsite de valoare, menite a degrada actul critic autentic și a fost publicată în anul 2006 cu ocazia unui eveniment de referință pentru viața culturală și spirituală a bărlădenilor: CENTENARUL Bibliotecii Stroe S. Belloescu. Gruia Novac recunoaște contribuția acestei instituții la alcătuirea tezaurului spiritual al orașului, care în ciuda vremilor a rămas un mod de exprimare, o permanentă deprindere, un for atotstăpânitor, o decorație pe veșmântul demodat al târgului, un refugiu în care mereu nasc lectura și gustul pentru ea, un monument impozant în modestia-i, o cocardă de pus pe reverul adolescenților mai ales.⁴ Dacă prozatorul și eseistul argentinian Jorge Luis Borges, preciza că nu vede Raiul ca pe o grădină ci ca pe o Bibliotecă, domnul profesor Gruia Novac avea convingerea că este important să deschizi o carte pentru a descoperi ce au scris alții, dar imperios să o închizi ca să gândești singur.

Considerații critice: cronici mirabile reprezintă cartea de căpătâi și chintesența de critic literar a profesorului Gruia Novac. Această lucrare adună cele mai valoroase cronici, recenzii și eseuri pe care autorul le-a redactat de-a lungul deceniilor, oferind o imagine de ansamblu asupra standardelor sale estetice ridicate. Dumnealui analizează cu o notă de ironie, prin stilul său lucid, tendința scriitorilor moderni de a evita efortul intelectual în favoarea verificărilor digitale, sancționând astfel impostura literară. Apărută în anul 2011, aceasta anticipează și pune în lumină un fenomen care în zilele noastre este din ce în ce mai prezent: contrastul dintre munca migăloasă de altădată

și comoditatea tehnologică actuală, avertizând asupra riscurilor diletantismului și a valorizării superficiale a culturii. Într-o recenzie de epocă, criticul literar Teodor Pracsiu afirma despre acest volum că surprinde perfect personalitatea autorului. Potrivit acestuia, stilul cărții oferă un amestec de stări: este pe alocuri **socratic și glumeț**, alteori **abisal, zeflemist și viforos**. Gruia Novac nu s-a sfiit ca, în cuprinsul aceleiași cronici, să laude genialitatea unei metafore, dar să taxeze dur o greșeală de punctuație sau o lipsă de lectură de fundal a autorului vizat.

Pe lângă volumele sus amintite, domnul profesor Gruia Novac și-a lăsat amprenta asupra unor publicații, între care „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Est”, „Gazeta de est”, „Vremea nouă”, „Ethos” sau „Părerii tutovene”, semnând numeroase poezii, cronici, eseuri și diverse articole. Însă numele său rămâne strâns legat de revista „Baaadul literar”, revistă apărută sub egida Primăriei Municipiului Bârlad, a cărei redactor-șef a fost din momentul fondării acesteia, în mai 2007 și până la sfârșitul vieții. Revista s-a remarcat încă de la început atât prin numele său neconvențional cât și prin calitatea textelor publicate. Revista cu o apariție trimestrială, cuprinde diverse rubrici care acoperă o paletă largă de interese intelectuale: poezie și proză contemporană, cronici literare și recenzii, pagini de istoriografie, evocări și corespondențe, pentru cei interesați acestea putând fi consultate în format fizic la Biblioteca Municipală Stroe S. Belloescu sau prin intermediul arhivelor digitale ale Bibliotecii Județene Nicolae Milescu Spătarul Vaslui. Membrii de bază ai colegiului redacțional, pilaștri ai culturii bârlădene de-a lungul timpului au fost Petruș Andrei, Iorgu Gălățeanu, Cristian Simionescu, Mario Castro Navarrete și Teodora Spănu. Unii dintre aceștia trecuți la cele veșnice și cărora este de datoria noastră să le purtăm o pioasă amintire. Însuși stimatul domn profesor afirma într-unul din numerele revistei Academiei Bârlădene: Obișnuit cu durerea, după pierderea atâtor dragi din familie și din universul colegial-intim în care am trăit și trăiesc, o las să se manifeste... vom căuta „urmele” și găsim-le, le vom însemna cu o lumânare, cu o floare ori cu un gând...⁵

După cum se observă, deși a condus revista „Baaadul literar”, activitatea sa editorială s-a împletit organic cu obiectivele Academiei bârlădene, reprezentând una dintre cele mai luminoase și dense pagini din istoria contemporană a acestei societăți culturale de elită. Prin textele, recenzii și eseurile sale publicate constant în paginile revistei asociației, Gruia Novac s-a impus ca un neobosit cercetător al valorilor locale. A evocat sistematic marile personalități care au definit Bârladul și s-a opus ferm uitării sau degradării patrimoniului spiritual al fostului ținut al Tutovei. A acționat ca un istoric literar riguros, transformând trecutul cultural într-un reper viu pentru tinerele

generații.

De exemplu, în textul **Ce ni s-a dat, să păzim!**, titlul însuși funcționează ca un imperativ moral și cultural. Gruia Novac nu concepe critica literară ca pe o simplă fișă de lectură amabilă, ci ca pe o datorie de santinelă. Profesorul analizează cu o ironie fină, dar tăioasă, pătrunderea non-valorilor, a imposturii literare și a clișeelelor moderniste în detrimentul textului autentic, profund și bine strunit din punct de vedere estetic. Critica sa nu este una aridă sau plictisitoare, fraza sa este extrem de vie, plină de metafore surprinzătoare, aforisme proprii și nuanțe ascuțite. În acest fel, reușea să mențină cititorul într-o permanentă stare de alertă intelectuală.

O componentă fundamentală a întregii sale activități a reprezentat-o strânsa colaborare cu Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad, instituție sub egida căreia profesorul Gruia Novac a găsit terenul fertil pentru promovarea valorilor culturale și spirituale locale. Începând cu anul 2010, domnia sa a preluat coordonarea revistei Viața noastră, alături de alte personalități culturale precum Serghei Coloșencu și președintele asociației, Nicolae Mihai, împrăștiind-o și transformând-o dintr-o simplă broșură într-o publicație de referință pentru comunitate, recunoscută prin rigoare și calitate literară. Domnul profesor Gruia Novac a fost un conferențiar de bază, susținând prelegeri ample pe teme fundamentale precum România, Românesc, Românește, Patriotism, a coordonat și participat activ la evenimentele omagiale și istorice organizate de asociație precum cele dedicate Zilei Imnului Național, a fost protagonistul mai multor dezbateri culturale dintre care o amintim pe cea intitulată Omenia.

Potrivit spuselor sale, Bârladul e, și azi, socotit o vatră de cultură, comparabilă, nu o dată, cu centre a căror rezonanță este notorie.⁶ Orașul nostru a avut dintotdeauna unul sau mai mulți scriitori, membri cu statut de titulari, ai Uniunii Scriitorilor din România, o pleiadă de scriitori dintre care cei mai curajoși s-au răspândit prin lume, iar cei mai cuminți, au rămas la baștină, susținând cultura bârlădeană în ograda ei, incapabili în a suspina departe.⁷

Am ales să mă opresc asupra uneia dintre figurile centrale din galeria scriitorilor locali, doamna profesoară Roxana Galan. Cu o bogată activitate editorială în spate, aceasta s-a bucurat de toată aprecierea regretatului profesor și critic literar. Motivul alegerii mele este lesne de înțeles și transcende din însuși crezul domnului Gruia Novac cu referire la ultimul volum al autoarei Muza. Tărâmburi : are toate atuurile să devină o Carte a Vieții, deoarece am simțit cum vibrează pecetea Lumii (contemporane), a cărei sensibilitate, ne mai emoționându-ne, ne domină adesea până la, vai! dispariția sentimentelor. Prozatorul adevărat, chiar când cu luciditate, descoperă acest adevăr lugubru, nu

are voie să-l ocolească.⁸

Un om-spectacol, așa cum mulți dintre contemporanii săi l-au definit, Gruia Novac a reușit să stârnească dezbatere aprinsă, lansând provocări curajoase și taxând necruțător impostura literară, convins fiind de faptul că literatura trebuie să genereze pasiune, nu somnolență. Prin această atitudine combativă și dinamică, a reușit să electrizeze viața culturală a Bârladului și să demonstreze că spiritul critic poate fi deopotrivă profund și extrem de captivant.

Gruia Novac nu a fost un intelectual izolat în bibliotecă ci un militant activ pentru conservarea patrimoniului istoric și spiritual al Bârladului, un exponent al cetății. Astfel, acordarea titlului de Cetățean de Onoare al Municipiului Bârlad prin Hotărârea Consiliului Local Bârlad nr. 278 din 12 octombrie 2015, reprezintă recunoașterea oficială supremă pe care comunitatea locală i-a oferit-o pentru cele șase decenii dedicate culturii, educației și spiritului civic bârlădean. După anul 2015, acordarea titlului nu a rămas doar o diplomă într-o ramă. Primăria Municipiului Bârlad a instituit o frumoasă tradiție de a-l sărbători festiv pe domnul profesor la sediul instituției cu ocazia fiecărei aniversări. Edilii locali, alături de scriitori și prieteni apropiați, i-au adus constant omagii publice (așa cum s-a întâmplat la împlinirea vârstelor de 88 și 89 de ani), tratându-l permanent ca pe un model și un prieten de care comunitatea are multă nevoie.

La 15 ianuarie 2001, Gruia Novac consemna cu luciditatea care îl distingea : Viața mi-a fost o splendidă succesiune de începuturi. Sfârșitul va veni relativ târziu. Și a venit acest sfârșit pe 13 mai 2026. Nu înainte ca, cu fiecare gând, cuvânt rostit sau lucru făcut în slujba culturii și a comunității locale să-și fi construit eternitatea! Pentru că, așa cum cu sensibilitate remarcă domnul profesor Gheorghe Clapa, fiecare dintre noi este arhitectul propriei veșnicii, iar când haina de lut coboară în întunericul mormântului, acest palat al realizărilor noastre în slujba binelui și frumosului reprezintă eternitatea pe care noi înșine ne-am zidit-o. A fost acesta o încercare a mea de a-l ține pe loc pentru încă puțin pe domnul profesor! De a-i spune că nu murim în fiecare zi și că următoarea dată când se va întâmpla acest lucru, ca el să moară, va fi ziua în care va trebui să-i răspund și eu Bunului Dumnezeu Prezent! Dar chiar și așa, mulți vor fi cei al căror suflet va susura numele său și vor mai fi frunzele de castan și va mai fi vântul...

Dacă dintre dumneavoastră, acei oameni îmbrăcați în lumina amurgului îmi veți da dreptate, vă rămân etern recunoscătoare, dacă nu, sunt pregătită să îmbrățișez cu smerenie toate reproșurile, pentru că așa cum am afirmat la început, totul este perfectibil! Fiecare dintre noi, dintre dumneavoastră, cei care l-ați cunoscut și asupra cărora și-a lăsat definitiv amprenta aveți datoria și posibilitatea de a țese cea mai potrivită

haină (a mea e doar lumină!) care să dăinuie peste timp celui care a fost și va rămâne în memoria colectivă onorabilul domn profesor GRUIA NOVAC!

Note:

1. G. Novac, *Cumințenia lui Procurante: Încet către critică(eseuri, cronici, inscripții)*, Casa de editură Mureș, 2001, p.2
2. G. Novac, *Cumințenia lui Procurante: Încet către critică(eseuri, cronici, inscripții)*, Casa de editură Mureș, 2001, p.2
3. G. Novac, *Observații sau băgări de seamă*, Editura Tiparul, Bârlad, 2006, p.128-129
4. G. Novac, *Tezaurizarea cărților într-un așezământ cultural centenar -Eseu monografic*, Editura Sfera, Bârlad, 2006, p.36-37
5. *Academia Bârlădeană*, anul XXIX, 3(96), Trimestrul 3, 2024, revistă editată de Societatea literar- culturală Academia Bârlădeană, p. 7
6. G. Novac, *Tezaurizarea cărților într-un așezământ cultural centenar -Eseu monografic*, Editura Sfera, Bârlad, 2006, p.113
7. G. Novac, *Tezaurizarea cărților într-un așezământ cultural centenar -Eseu monografic*, Editura Sfera, Bârlad, 2006, p.110
8. R. Galan, *Muza. Tărâmurii*, Editura Junimea, Iași, 2026

ULTIMUL PAS PE GRANIT

Domnului profesor Gruia Novac, In memoriam

La Bârlad plânge natura...plânge,
Cerul s-a îmbrăcat funest în cenușiu.
Din ochii-ndurați o lacrimă se frânge
Și urlă-n mine geniul tău pustiu.

Durerea-i mută, nu s-au inventat cuvinte,
Mocnește-n piept și e copleșitoare.
Ai fost un nobil dascăl și părinte,
Dar pleci acum când toți castanii sunt în floare.

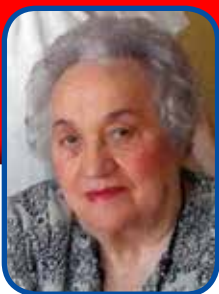
Parcă-ți răsună pașii pe granitul
Colegiului Codreanu, unde-ai fost pilastru,
În timp ce clipele se pierd în infinitul
Pe care îl îmbrățișezi cu forța unui astru.

Mă-ncurc în slove, nu mai știu să Țes
Veșmântul în care Ți-ar sta cel mai bine,
Însă eu știu că mai demult ai înțeles-
Prin bezna minții, tu vei străluci în mine!

13.05.2026

Irina NECHIFOR

Prof. Alexandrina PASCAL

CÂNTAREA ROMÂNIEI

– trecut, prezent și viitor –

*„Care e mai mândră decât
tine între toate țările
semănate de Domnul pe pământ?”*

- Alecu Russo, *Cântarea României* –
Versetul 3

IN MEMORIAM

Scurgerea ireversibilă a timpului face ca totul în viață să fie trecător și numai adevăratele valori să depășească uitarea. Deși au trecut aproape două secole de când versetele din Cântarea României de Alecu Russo exprimau „țipătul chinurii unei țări mândre... țară cu cartea de viteză a trecutului”, se pare că destinul românului, „îndrăzneț ca vulturul”, încă se mai confruntă cu stări ca acelea care l-au făcut pe autor să strige: „Ridică capul, țară bântuită de vijeliile lumii, ... biruiește-ți durerea, e vremea să ieși din amorțire.” (Versetele 18 și 25)

Este un adevăr pentru care eșecul ce urmează poate fi considerat omagiul postum lui Alecu Russo pentru Ziua Națională a României.

Reproșăm tinerilor de azi că sunt superficiali, că nu sunt pătrunși de sentimentul patriotic și mai ales de faptul că nu apreciază moștenirea neamului și valorile trecutului. Dar să nu uităm că *pentru a culege*, trebuie să mai *semănăm*. Și dacă sămânța, bobul, rodește în pământul patriei, dragostea pentru patrie se cultivă în școală, acolo este locul unde copilul, cetățeanul responsabil de mâine, primește hrană spirituală.

Cei care ne conduc destinele (și noi i-am ales) ar trebui să facă din această problemă o prioritate națională, fiindcă o societate nu poate progresa fără instrucție și educație. Elevul absolvent trebuie să aibă cunoștințe care să-i motiveze comportamentul în societate și să-l facă responsabil în viață, deziderat care nu poate fi îndeplinit decât dacă programa școlară este corespunzătoare. Acesta este miezul problemei și este firesc: *dacă nu investim calitate, nu obținem valoare*.

Profesia mea de slujitor al catedrei la obiectul „Limba și literatura română” timp de patru decenii și experiența mă duce la concluzia că programa școlară și libertatea manualelor alternative de a alege fiecare autorul și textul pentru exemplificare sunt cauzele care au distrus un sistem bine organizat, logic și motivat.

Este drept că și interesul elevilor pentru lectură scăzut, dar să nu ometem o mare greșeală, aceea că au

fost scoși din programă scriitori reprezentativi, valori, opere care informau, sensibilizau și trezeau conștiința națională. Strigam lozinci despre trecutul glorios, dar elevul nu găsește în manual pe Grigore Alexandrescu ca să se înfioare de „Umbra lui Mircea. La Cozia” și nici de fabulele cu caracter moralizator.

Mulți nici nu știu că a existat un Ștefan Octavian Iosif, nu i-au citit acele extraordinare „*Icoane din Carpați*” și nici nu-i cunosc duioșia cântecelor de leagăn al cărui autor este. Nici dramaturgia lui Barbu Ștefănescu Delavrancea, glorificarea marilor voievozi, care ar fi o adevărată lecție de istorie națională, nu-și mai găsește loc în manualele școlare. Și exemplele pot continua.

Aceasta este motivația pentru care acum, când întâmpinăm marea sărbătoare națională a țării, să ștergem praful uitării și să încercăm a îndrepta o nedreptate și să scoatem la lumină o valoare unică: **CÂNTAREA ROMÂNIEI, de ALECU RUSSO.**

A existat și un festival național cu acest nume, dar expunerea de față se referă la o valoare națională din patrimoniul literaturii. Geneza lucrării este foarte interesantă, s-a născut în împrejurări care demonstrează că înțelepciunea adevărată și puritatea sentimentelor au existat întotdeauna în sufletul poporului român.

Biografia autorului a fost izvorul de inspirație a adevărilor exprimate.

Alecu Russo, fiul lui Iancu Rusul, mic proprietar și arendaș de moșii, s-a născut la 17 martie 1819, la Chișinău. De mic a rămas orfan de mamă și tatăl său a s-a străduit să-i desăvârșească educația, l-a trimis la învățătură în Elveția și a studiat la Institutul „François Naville” din Geneva.

Întors în țară, are preocupări literare și, inspirat din realitățile vieții și din istorie, a scris „lașii și locuitorii lui în 1840”, „Portretul lui Duca Vodă”, „Decebal și Ștefan cel Mare”, „Eseuri”, „Memorii” și articole de critică literară. Dar pentru faptul că a spune adevărul era un delict, publicarea piesei „Jitnicerul Vadră”, jucată la Teatrul Național din Iași, o satiră la adresa tiraniei domnitorului Mihail Sturza, a stârnit mânia domnitorului și a fost exilat la Mănăstirea Soveja în Munții Vrancei, pe motiv că ar fi „răzvrătit” și supus unui regim strict, privegheat permanent de doi jandarmi, să aibă „cea mai aspră propteală”, fără corespondență sau unelte de scris, hrănit doar cu fasole și „canon de rugăciune pentru pocăință și ispășirea păcatelor”. Și actorii care au interpretat au fost exilați cinci săptămâni la Mănăstirea Cașin, motivul detenției fiind: „atacă orânduiala publică și întocmirea țării”.

Dar ce-i sădit în sufletul omului nu piere fiindcă a fost ideologul revoluției de la 1848 și, după eșec, a pribegit prin Transilvania și apoi a plecat la Paris. Acolo, în 1850, a publicat în „România viitoare” – revista politică a românilor exilați – versiunea în limba franceză din „Cântarea României”.

În popor se zice că un rău întotdeauna aduce după el un pic de bine și s-ar putea să fie adevărat, fiindcă în perioada de detenție de la Soveja Alecu Russo a suferit cel mai mult de lipsa activității intelectuale. Experiența din detenție și-a povestit-o în „Jurnalul unui exilat politic la 1846”, publicat apoi de Alexandru Odobescu. Mărturisește că „a furat un petec de hârtie” de la un paznic, a făcut rost de o pană pentru scris și apoi a preluat balada „Miorița” (prelucrată mai târziu de Vasile Alecsandri) de la un lăutar al locului.

Spunea că era: „un voinic mândru, din soi de mocani, oameni de munte, diferiți de cei de la câmp și prin faptul că știa a întoarce struna de dor și duioșie pe ceea ce se numește *doina*”.

Acest sumar al vieții lui Alecu Russo și faptul că numele său este ignorat și nu-și găsește locul de cinste între valorile literaturii române este mai mult decât o nedreptate, este și o lipsă de respect a celor care nu s-au putut ridica la un asemenea standard, dar au puterea de a decide.

Alecu Russo a fost unul din „oamenii aleși”, ne-a lăsat moștenire CÂNTAREA ROMÂNIEI, unică în felul ei, citind-o te contopești cu durerea neamului. Nicolae Iorga apreciază că: „Pentru întâia oară se caută în desfășurarea evenimentelor ce alcătuiesc istoria noastră un rost filosofic.”

După ce am făcut cunoștință cu autorul, îi vom înțelege mai bine zbuciumul sufletească dacă încercăm să răspundem la întrebarea: „Ce este CÂNTAREA ROMÂNIEI?”

După lectură înțelegem că este o valoare autentică, cu o estetică literară de excepție, o cascadă de imagini artistice – comparații, personificări și metafore – predomină interogați retorică la care dacă ar trebui să dăm răspuns, ar trebui să medităm profund. Și alcătuirea este originală, este alcătuită din 65 de versete (mic paragraf numerotat care cuprinde câteva rânduri și are înțeles complet). Pentru exemplificarea ideilor este foarte greu de ales pe care să-l cităm, fiecare din ele exprimă esență din esența problemei.

Imaginea României este personificată și fiecare element la care se referă recrează țara, oamenii, bogățiile, gloria trecutului și umilința prezentului (datată temporal la jumătatea secolului al XIX-lea). Exemplificăm doar câteva aspecte:

- Frumusețile plaiului românesc

„Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede și senin cerul tău; ... râurile, ca brâie pestrițe, ocolesc câmpurile; ... Pentru ce zâmbetul tău este așa de amar, mândra mea țară?...” (Versetul 4)

- Amintirea trecut – prezent

„Viața în trecut era dulce și pașnică... sub aripile slobozeniei legea înflorează...” (Versetul 21) și

„ ... țară de jertfă, pământ de sânge și de durere... mare și-a fost fala... dar amară îți este răstignirea...” (Versetul 27)

- Durerea națiunii

„Ești frumoasă, ești avuțită... ai cartea de vitejie a trecutului și viitorul preafrumos înaintea ta... pentru ce curg lacrimile tale?” (Versetul 38)

- Gloria trecutului

„ ... nu-ți mai aduci aminte de zilele cele vechi?... străinul fugea ca de moarte, când vedea amenințătorul tău steag... Turcul, cuprins de spaimă, alerga să se ascundă între cadăne în harem... și tătarul, în fuga calului, lua îndărăt drumul pustiei! (Versetul 40)

- Josnicia trădării

„Mândră și vitează erai în bătălie, o, țară română... feciorii tăi cei blestemați te deteră în prada dușmanului.” (Versetul 45)

Finalul accentuează tonul de îndemn la revoltă, este deopotrivă un îndemn și un avertisment:

- Trezirea conștiinței

„Deșteaptă-te, pământ străbun! biruie-ți durerea; e vremea să ieși din amortire...” (Versetul 62)

Sau:

„Cinge-ți coapsa, țară română... și-ți întărește inima... Urlă vijelia de pe urmă...” (Versetul 65)

Citatele respectă textul autorului, dar titlurile versetelor exprimă impresia semnatarului. Dacă veți face lectura integrală a textului, fiecare dintre dumneavoastră poate aprecia și interpreta în mod

personal acest text unic.

Înțelegem și de ce această valoare , cu care orice autor s-ar mândri, a fost publicată anonim, desigur, pentru a se proteja de represalii. Dar să nu uităm nici importanța și semnificația faptului că a apărut întâi în limba franceză, în Franța, în 1850 și apoi în România, în 1855.

Cea mai bună caracterizare i-a făcut-o Nicolae Iorga: „*O tânguire cu blestem de profet fanatic împotriva ticăloșilor timpului de față și cu perspective limpezi deschise asupra viitorului*”.

Poporul i-a apreciat meritele și l-a cinstit post mortem, atât cât i-au îngăduit posibilitățile, și numele lui Alecu Russo este immortalizat de edilii unor orașe: în Bacău, Școala nr.16 îi poartă numele, la fel, în Chișinău – o stradă și un monument – iar la Bacău mai există și o frizerie pe Strada Alecu Russo, Nr. 41, care, de asemenea, îi poartă numele.

Onoare celor care s-au gândit să-i păstreze memoria, dar este o rușine faptul că numele unei valori naționale îl găsim doar pe eticheta străzilor și a

frizeriilor, „patrioții” care ne conduc destinele nu i-au acordat locul cuvenit în paginile manualelor școlare.

Din punct de vedere literar, ar fi foarte greu să precizăm exact dacă „Cântarea României” este o odă sau un imn (exprimate narativ) pentru slăvirea țării, o meditație cu aer elegiac sau o doină a durerii și a speranței?

Decideți dumneavoastră.

Oricum „Cântarea României” în sensul strict al cuvântului este obligația fiecărui român: de a cânta, de a iubi, de a cinsti și de a-și apăra țara mamă.

Fiindcă evenimentul major pe care-l sărbătorim este Ziua Națională, să ne unim glasurile și să-i facem țării urarea etern valabilă pe care i-a făcut-o Mihai Eminescu, în 1886, când cel care va deveni „Luceafăr” avea doar 16 ani:

„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor,
Brațele nervoase, arma de tărie
LA TRECUTU-ȚI MARE, MARE VIITOR!”

Lunile anului în vers

**Treizeci de zile are Noiembrie,
Cu Aprilie, lunie și Septembrie.
De douăzeci și opt avem doar una (Februarie),
Toate celelalte au treizeci și una.**

Aceste versuri nu sunt doar o numărătoare, ci grațiile unei celule. Este timpul soarelui vegetal, cel care se scurge egal, indiferent dacă suntem sclavi sau liberi. În timp ce calendarul ne închide în cifre fixe, noi căutăm acea singură zi — sau acea singură scânteie — care să topească structura de fier a lunilor.

Pe ogorul nins de dor

E vară-n lume, macii ard în soare,
Dar pe ogorul tău e alb și mut.
E o zăpadă rece, de răbdare,
Căzută dintr-un timp ce s-a pierdut.

Mă plimb desculț prin fulgii de memorie,
Simțind sub tălpi căldura unui glod,
O amestecare stranie de glorie
Și de speranță ce n-a dat în rod.

Tu, mamă, ești și gheață și văpaie,
Ești muntele pe care-l urc plângând,
În timp ce pe câmpie, într-o odaie,
Gutuile se coc în al meu gând.

Iar dacă pasul azi mi-e greu și șovăie,
Pe acest ogor de alb și verde nins,
E fiindcă dorul n-are nicio tănuie,
E doar un foc ce arde-n necuprins.

Viața noastră

Pui de cuc cu aripi de chihlimbar

Păzitor de taine și de har,
Îți mulțumesc că poarta ai deschis
Spre lumea unde cerul e un vis.
Tu, mic orologiu cu inima de stea,

Rămâi mereu în amintirea mea,
Să porți pe aripi spre copiii toți
Lumina nopților albastre-n roți.
Păpușa râde, moara iar s-a trezit,

Uitul în negură s-a rătăcit.
Rămâi pe ramură, mic sol divin,
Să facem lumea un basm cristalin.
Basmul s-a mutat acum în vis,
Acolo unde **copilăria nu se termină niciodată**

Camelia OPRIȚA

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

DESPRE CULTURĂ

Am convingerea că există un larg consens în privința faptului că elementul care definește o comunitate umană este cultura. În afara acestui concept foarte vast, complex și greu de încadrat unei definiții de tip didactic, orice comunitate formată din indivizi umani rămâne doar o entitate asemănătoare unei turme ale cărei nevoi primare sunt satisfăcute de oportunitățile înconjurătoare. Acest tip de comunitate rudimentară are toate șansele să dispară atunci când cel mai mic factor perturbator ar interveni în viața ei: reducerea resurselor vitale, amenințări sau atacuri din exterior ori chiar o epidemie pasageră. În consecință, putem afirma fără teamă de ridicol că acest concept, cultura, este un adevărat catalizator al energiilor individuale, conducând astfel către o energie cumulată a întregului grup, deci mult mai importantă pentru aceasta, energie care poate deveni salvatoare în momentele de cumpănă pentru întreaga comunitate.

Vorbind însă despre cultura unui popor se consideră că aceasta este reprezentată de: *Totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire și a instituțiilor necesare pentru comunicarea acestor valori. (DEX)*. Însă o societate umană, un popor chiar, este format din indivizi, iar aceștia la rândul lor au calitatea, mai mult sau mai puțin relevantă, de om de cultură, definit și el ca: *persoană cu un nivel intelectual ridicat, care posedă cunoștințe universale temeinice. (DEX)* Sigur nu aceasta este starea caracteristică a tuturor indivizilor unei comunități, ci una mult mai realistă numită *cultură generală* și definită ca fiind: *ansamblu de cunoștințe necesare unui individ în viața zilnică. (DEX)*. Această definiție ne apropie de adevăr însă trebuie să recunoaștem că individul, ca membru al colectivității, vine în contact și cu ceea ce numim *cultura de masă* definită la rândul ei ca fiind: *ansamblu de cunoștințe și de valori cu care masele vin în contact prin participare creatoare sau prin asimilare. (DEX)*. Nu voi comenta definițiile, destul de ambigui și chiar puțin absconse, deoarece nu acesta este scopul propus, dar iau în considerare și limitarea drastică a unei definiții la dificultatea de a se înscrie genului proxim și diferenței specifice.

Aceste preocupări referitoare la conceptul de cultură nu sunt deloc noi, prin urmare vom găsi încă din timpul așa-numitei Epoci Clasice, cea pe care o considerăm fundamentul culturii europene, preocupări pentru modalitățile prin care cultura trebuia să ajungă până la a fi un ideal pentru omul onest, așa cum gândea Platon sau, potrivit lui Cicero, cultura generală trebuia să fie element distinct față de educație, deoarece aceasta trebuie să

devină un scop urmărit de persoana în cauză de-a lungul întregii sale vieți. Trebuie să recunoaștem că acest ideal al culturii, provenit din Grecia secolului al IV-lea, a putut fi transmis până în zilele noastre, datorita încorporării sale în diferitele modele de pregătire școlară.

Fără îndoială, spusele lui Cicero referitoare la răspunderea individului pentru propria sa formațiune culturală devine adevăr axiomatic, însă fără implicarea statului (indiferent de forma organizării sale sociale) în probelmatica nivelului cultural al maselor aceasta devine doar o noțiune lipsită de fundament. Statul este, sau ar trebui să fie, primul interesant ca toți cetățenii săi să aibă un nivel de cultură cât mai ridicat fenomenul reflectându-se în nivelul general de civilizație al respectivei entități statale.

Doar de la acest nivel, cel mai înalt al ierarhizării sociale, este organizat învățământul și tot de aici sunt impuse normele coercitive care sancționează refuzul de a participa la acțiunea de școlarizare pe diferite niveluri, iar școlile, împreună cu învățătorii și profesorii, sunt cele care pun primele pietre la temelie a culturii pe care mai apoi o vom putea numi generală. Nu putem concepe un individ care ar putea fi numit cult dacă nu știe să citească și să scrie, deși uneori ne sunt date exemple de mari talente interpretative sau creative, dar analfabeți. Aici este vorba de o pervertire a conceptului de cultură și redimensionarea lui în favoarea unui talent, poate incontestabil, care însă nu poate fi asimilat respectivului concept. Omul cu adevărat cult va fi acela care după instruirea de tip școlar va munci enorm, va citi și va afecta mult timp, dar și efort sau investiții financiare, pentru a-și extinde domeniul cunoașterii dincolo de cel profesional spre cultura universală, cea care, la un moment dat, îi poate conferi calitatea de om cult. Este un drum lung, greu și anvoios, necesită o adevărată preocupare și de aceea tot statul ar fi cel care ar avea obligația de a recunoște meritele unui astfel de om fiindcă, să fim sinceri, chiar dacă ne-am imagina că o întreagă generație de tineri ar porni pe un asemenea drum, la final, după decenii, vom constata că foarte puțini dintre aceștia au reușit să performeze. Și atunci apare în mod firesc necesitatea ca acești învingători să fie promovați drept modele demne de a fi urmate, fiindcă în fond ei sunt adevărata forță motrice care face ca statul să abordeze noi trepte de civilizație prin cunoaștere. Fără îndoială, vectorul unei asemenea traiectorii este lectura continuă, acea muncă sisifică despre care marea majoritate a oamenilor tinde să creadă că este doar o metodă de divertisment fiind de

cele mai multe ori considerată contraproductivă.

Dar este oare cu adevărat statul interesat pentru acest mod de a ridica nivelul de cultură al cetățenilor săi? Aparent întrebarea pare illogică și răspunsul ar fi unul singur: Da! Statul este direct interesat în ridicarea nivelului de cultură deoarece este și primul beneficiar al unei asemenea stări de lucru! Însă o analiză mai subtilă este posibil să conducă la ideea că lucrurile pot sta și perfect invers, fiindcă o populație cultă este mult mai greu de manipulat în plan politic atunci când situația o cere. Să nu uităm că toate revoluțiile acestei lumi au fost inițiate și conduse de intelectuali, deci oameni cu un ridicat nivel de cultură prin comparație cu restul concetățenilor. Așadar, în termeni reali, individul care speră, își dorește și muncește pentru a se cultiva, se va afla cam singur în această luptă pentru că de fapt este într-o continuă confruntare cu o oarecare indiferență a statului, dar și cu ignoranța din jur, cea care va avea grijă să trateze cu ironie (în cel mai bun caz!) strădaniile sale.

Dar cum în prezent suntem înconjurați de unelte care par a ne ușura enorm munca de culturalizare poate ar fi bine să privim mai atent și acest aspect. Dorința de lectură este foarte ușor deturnată de la lucrurile esențiale, cultura de tip enciclopedic, spre lecturile facile, uneori foarte bine scrise, care ne amuză și ne țin ocupați, dar nu ne oferă nimic din ceea ce numim cultură generală. Și să nu uităm că în zorii oricărei democrații au apărut milioane de publicații care, inclusiv din rațiuni de profit, au mers pe această cale a divertismentului și informației lipsită de consistență intelectuală. În felul acesta, individul se lasă sedus de știrea perfect perisabilă și se va considera chiar foarte bine informat, iar asta îi va da, foarte posibil, și iluzia că este cult! Așa-numitele tabloide, cu formatul lor redus și deci mai ieftine și mai ușor de manevrat decât ziarele obișnuite, apărute și la noi după schimbarea regimului politic, erau o realitate cu vechime pe alte piețe și am constatat nu numai că au avut tiraje considerabile, ci și că, punând accent pe știri prezentate ca fiind de senzație, au creat o adevărată cultură de masă, în relativ puțini ani de la apariție. Comercial, desigur, un succes! Dar în plan cultural?

Nu a trebuit să așteptăm prea mult pentru a vedea efectele sociale ale mării de informație menită divertismentului. A apărut o adevărată majoritate bine închegată în subcultura specifică, una care se scaldă voluptuos în mărul călduț al unui confort de circumstanță și a transformat ideea de cultură după chipul și asemănarea ei. O flecăreală continuă, ceva care s-ar putea denumi și spiritualitate de tipul mahalalei orientale, lipsită de orice tendință de finalitate, un fel de anestezic perfect pentru orice gen de exigență cu adevărat culturală.

Am putea spune că este ceva absolut normal, deoarece întotdeauna societățile umane au fost conduse de o elită, iar masele largi au practicat cultura convenabilă lor, cea care nu le solicita eforturi intelectuale și nici bugete financiare sau de timp special afectate acestei idei. Numai că acest punct de vedere nu ține cont de dinamica socială, iar aceasta va avea, în mod absolut firesc, tendința de a-și promova reprezentanții majorității către structurile de decizie. Un lucru cât se poate de corect

în orice democrație, prin urmare, în timp, elitele vor fi formate din membri ai celor care au trăit dintotdeauna în zona culturii de masă. În consecință, la un moment dat, deciziile la nivelul întregii societăți vor fi luate de oameni mediocri, iar acestea vor reflecta perfect limitele gândirii formate în cadrul majorității. Poate nici până aici lucrurile nu par dramatice, însă așa cum bine știm mediocritatea va promova, din rațiuni de apărare a pozițiilor, întotdeauna submediocritatea, adică acea calitate a subordonaților care îi face pe șefi să se simtă în siguranță pe scaunele lor. Și, de regulă, primul domeniu afectat de acest nefast proces este învățământul!

Oparte dintre noi am trăit perioadele în care examenul de bacalaureat era o probă destul de dificilă care făcea trecerea de la o treaptă de școlarizare la următoarea, deci spre zona studiilor universitare. Se considera normal ca acei dintre absolvenți care nu dovedeau aptitudini pentru procesul de instruire prin școlarizare, să rămână în domenii unde să-și poată valorifica aptitudinile și abilitățile proprii ferindu-i astfel de trauma eternului corijent. Acest gen de stratificare socială era unul corect și demn numai că au intervenit orgoliile parentale cele care consideră, absolut subiectiv, propriul copil un geniu, așadar nu se poate concepe că el nu ar putea urma cursurile unei universități indiferent care este aceasta. Aici au mai intervenit și unele rațiuni politice care urmăreau crearea unei imagini pozitive a populației prin comparație cu altele, iar numărul studenților a devenit un punct al strategiei de afirmare a gradului de inteligență a poporului (lato sensu!). Aceste direcții de acțiune s-au intersectat, iar examenul de bacalaureat a devenit prin simplificare o formalitate pe care la un moment dat interesele materiale ale unor instituții de învățământ superior au dorit și chiar au reușit să o elimine din criteriile de apreciere ale absolventului de liceu, dar și de admitere în instituții de învățământ superioare.

Evident, în plan social, scăderea exigenței în instituțiile de învățământ de tip gimnazial sau liceal a dus aproape instantaneu la apariția așa-numiților anafabeți funcționali, de fapt un eufemism care își dorește să mascheze adevărata tragedie socială, deoarece aceștia sunt cei care în viitorul predictibil vor fi printre decidenții de cel mai înalt nivel, dar și cei care vor conduce sau profesa în diferite domenii de mare interes pentru societate precum: sănătatea, apărarea sau siguranța națională.

În acest context am putea să ne punem întrebarea: Cultura? La ce folosește?

Iar dacă nu găsim răspunsul suntem vinovați de tot ceea ce se va întâmpla în viitor, deci exact copiilor noștri, cei pe care nu am știut cum să-i iubim.

„Sunt suflet în sufletul neamului meu...” 160 de ani de la nașterea poetului George Coșbuc

Prof. **Lucia MUNTEANU**

Fiecare provincie românească a dat literaturii noastre nume de referință, care au contribuit la realizarea patrimoniului spiritual al acestei țări. Moldova ni i-a dat pe Eminescu, Alecsandri, Creangă, Iorga; Muntenia ni i-a dat pe Caragiale și pe Grigore Alexandrescu, iar Ardealul a îmbogățit „familia” marilor creatori în arta literaturii cu Liviu Rebreanu, Octavian Goga și George Coșbuc.

Dintre aceștia, am ales, pentru a ne bucura din nou cu fragmente din creația sa, pe George Coșbuc, de la nașterea căruia în septembrie 2026 se împlinesc 160 de ani. Coșbuc este poetul care a pus în creația sa suflet din sufletul său, după cum el însuși mărturisea în poezia „Poetul”: „Sunt suflet în sufletul neamului meu/ Și-i cânt bucuria și-amarul”... Sunt inimă în inima neamului meu/ Și-i cânt și iubirea și ura...”.

Născut într-un sat din apropierea Năsăudului, Hordou, astăzi „George Coșbuc”, viitorul poet avea să cunoască îndeaproape satul românesc din Ardeal, cu tot ce avea el specific, întruchipând în poeziile sale specificul național.

Îi plăcea să citească, iar pe la vârsta de 9 ani improvizează versuri, această preocupare manifestându-se și în perioada gimnaziului. Din 1884 publică în revista „Tribuna” din Sibiu, fiind remarcat de însuși Titu Maiorescu, la apariția baladei „Nunta Zamferei”. Marele critic este cel care îl va ajuta pe „poetul țărânimii” să se stabilească la București. În 1893 va publica primul volum „Balade și idile”, iar în 1896 apare volumul „Fire de tort”. În cele două volume menționate vom descoperi aspecte care înfățișează natura satului transilvănean, ocupațiile oamenilor, precum și erotica țărănească.

Întreaga creație poetică a lui George Coșbuc constituie expresia existenței și aspirațiile poporului român. Afirmându-se ca un poet original, conștiința poetului este în deplin acord cu aspirațiile acestuia, astfel că prin opera sa reușește asigure funcția social-educativă și estetică a vremii.

Prin poeziile sale, Coșbuc a realizat o adevărată monografie a satului ardelenesc, dovedindu-se un bun cunoscător al vieții, al trăirilor oamenilor, al tradițiilor legate de diferite momente din viața satului transilvănean: iubirea, nunta, moartea.

Sufletul poetului a vibrat în fața frumuseții și măreției naturii pe care a slăvit-o pătruns de emoții.

Toate acestea își găsesc ecou în poeziile de dragoste, în care sunt evocate emoții specifice fiecărei vârste: sfiala, candoarea, îndoiala, patima, vrajba.

În poezia „La oglindă”, tânăra fată își descoperă frumusețea în fața oglinzii și cu inocență își imaginează prima îmbrățișare: „Asta-s eu! Și sunt voinică”/ Cine-a zis că eu sunt mică?/ Uite, zău, acum iau seama/ Că-mi stă bine-n cap năframa/ Și ce fată frumușică/ Are mama!”.

În „Rea de plată” descoperim o altă ipostază, cea a fetei care, venind de la moară, lasă jos sacul pe care nu-l mai poate ridica. Flăcăul care vrea să o ajute cere drept plată trei sărutări, dar ea se tocmește: „Stă-n drum și se socoate,/ Și-mi spune câte toate,/ Că-s scump, că ea nu poate,/ Că prea sunt multe trei!”.

În „Cântecul fusului”, o altă creație ce aparține liricii erotice, este evocat un alt moment, cel al unei iubiri pierdute. Poetul dă glas suferinței unei fete părăsite de iubitul ei. Cântecul fusului o însoțește pe fata îndurerată pretutindeni, ținând trează durerea fetei dezamăgite: „Dar fusul e de vină,/ Că se-nvârtea mereu,/ Și el cânta un cântec,/ Și-l știi de-atunci și eu!”.

„Nu te-ai priceput” aparține aceleiași teme, exprimând amărăciunea unei fete căreia îi place un flăcău, dar el nu pricepe ce ar vrea fata: „Eu pe tine/ Pe-ntrecut/ Chip cătam cu viclenie,/ Să te fac să-ntrebi, și mie/ Mi-a fost luni întregi mânia/ Că tu nu te-ai priceput.”

Alte creații având ca temă iubirea sunt: „Numai una” și „Dușmancele”. În cea din urmă, fata frumoasă, dar săracă este tulburată de prezența fetei urâte, dar bogate, care i l-ar putea lua pe Lisandru. Convingerea ei este că dragostea nu ține cont de avuție: „Dar dacă pui flăcăi odată/ S-aleagă dâșii cum socot/ O fată,/ Bogata-și pupă boii-n bot,/ Îmbătrânind cu boi cu tot!”.

În „Numai una”, flăcăul îndrăgostit nu ține seama de bogăție, preferând să trăiască sărac alături de aleasa inimii lui: „Cu traiul eu am să mă-npac/ Și eu am să trăiesc sărac.../ Să-mi cânte lumea câte vrea/ Mi-e dragă una și-i a mea:/ Decât să mă dezbar de ea,/ Mai bine-aprind tot satul!”.

Al doilea pastelist după Vasile Alecsandri, George Coșbuc scrie minunate pasteluri, dar, spre deosebire de bardul de la Mircești, poetul năsăudean nu descrie natura pentru ea însăși, în pastelurile sale apărând omul, ca element ce însuflețește peisajul.

Deși a dedicat fiecărui anotimp cel puțin o poezie („Iarna pe uliță”, „Concertul primăverii”, „Vestitorii primăverii”, „Toamna”), anotimpul preferat rămâne vara, Coșbuc fiind un poet solar: „Vara”, „În miezul verii”, „Noapte de vară”, „Pastel” sunt doar câteva titluri în care poetul înfățișează măreția naturii în acest anotimp. „Vara” prezintă imaginea anotimpului scăldat în soare, în plină zi, preamărind frumusețea pământului românesc dominat de măreția Ceahlăului. Poezia degajă un optimism molipsitor, surprinzând prezența unui grup de tineri secerători: „În Ian erau feciori și fete/ Și ei cântau o doină-n cor./ Juca viața-n ochii lor/ Și vântul le juca prin plete.”

Sentimentul copleșitor ce se desprinde din această minunată creație este de beatitudine: „Mi-e inima de lacrimi plină,/ Că-n ea s-au îngropat mereu/ Ai mei, și-o să mă-ngrop și eu!”

Atent la tot ce se petrece în viața satului, a oamenilor acestui pământ binecuvântat, poetul George Coșbuc a creat o serie de poezii în care evocă marile evenimente din viața oamenilor. Poeziile „Nunta Zamferei” și „Moartea lui Fulger” sunt două creații de excepție, două balade care ar fi făcut parte dintr-o epopee programată, care însă nu a fost finalizată.

„Nunta Zamferei” transpune ceremonialul nunții țărănești din Ardeal, ilustrând momentele semnificative ale acestui eveniment. Atmosfera este fabuloasă, de basm. Fetele care participă la nuntă sunt „cu trupuri prinse-n mărgărint”, „cu rochii lungi țesute-n flori”. Belșugul și voia bună sunt încununate de o horă românească, încinsă în fața bisericii, în timpul cununiei: „Și soarele mirat sta-n loc/ Că l-a ajuns și-acest noroc./ Să vadă el atâta joc/ Pe-acest pământ.”

În „Moartea lui Fulger” asistăm la o reprezentare funerară, care se desfășoară după rânduielile creștinești: „Pe piept, colac de grâu de-un an,/... Și-n mâna care poartă scut/ Ți-au pus un ban.”. Așa cum în „Nunta Zamferei” voia bună a cuprins pe toți cei ce asistau la un eveniment fericit, nunta, la fel în „Moartea lui Fulger” jalea este cea care sfășie întreaga suflare care asistă la durerea unei mame nevoite să-și plângă fiul dispărut în luptă în floarea tinereții: „De cum te zbuciumi, tu te stingi/ Și inima din noi o frângi...”

Părtaș la toate evenimentele din viața satului, „poetul țăranimii” a dat glas revoltei oamenilor față de nedreptățile la care erau supuși în acea vreme țăranii din Ardeal.

„Doina” este plânsul unui neam întreg, un cântec de jale ce îndeamnă la răzvrătire împotriva exploatareii. În aceeași notă se înscrie și poemul „Noi vrem pământ”. Țăranul „flămând și gol”, sărăcit și umilit, acuză lipsa de pământ ca fiind cauza tuturor necazurilor. Orice umilință și durere s-ar stinge dacă țăranii ar avea pământul atât de râvnit: „Înjuri ce-avem noi drag și sfânt;/ Nici milă n-ai, nici

crezământ!/ Flămânzi copiii-n drum ne mor/ Și ne sfârșim de mila lor/ Dar toate le-am trăi ușor/ De-ar fi pământ!”

Pământul se identifică cu țara, este pământul udat cu sângele țăranilor și cu lacrimile lor de suferință. Amenințarea izbucnește în finalul poemului, ceasul mult așteptat va sosi: „Când nu vom mai putea răbda,/ Când foamea ne va răscula,/ Hristoși să fiți, nu veți scăpa/ Nici în mormânt!”

Poet patriot până în adâncul ființei sale, Coșbuc închină eroilor care și-au dat viața pentru libertatea neamului și pentru Independența țării o serie de poeme, incluse în ciclul „Cântece de vitejie”, în care autorul glorifică eroismul celor care au udat cu sângele lor glia străbună. Momente unice din Războiul pentru Independență din 1877 sunt evocate în creații emoționante: „Trei, Doamne, și toți trei”, „O scrisoare de la Muselim-Selo”, „Rugămintea din urmă”, „Pe dealul Plevnei”, „Povestea căprarului”, „Pașa Hassan”.

Ororile războiului, jertfa de sânge adusă de ostașii români, mulți dintre ei fiind țărani, transpar în toate poeziile menționate mai sus, ca și în altele.

În balada „Pașa Hassan” asistăm la scene dintr-un film panoramic, în care statura lui Mihai Viteazul este copleșitoare: „Sălbaticul vodă e-n zale și-n fier/ Și zalele-i zuruie crunte,/ Gigantică poart-o cupolă pe frunte,/ Și vorba-i e tunet, răsuflul ger,/ Iar barda din stânga-i ajunge la cer/ Și vodă-i un munte!”, în vreme ce portretului lui Hassan-pașa este caricaturizat, acesta simțindu-se strivit de măreția conducătorului oștilor române: „Turbanul îi cade și-l lasă căzut,/ Își rupe cu mâna veșmântul/ Că-n largile-i haine se-mpiedică vântul/ Și lui i se pare că-n loc e ținut;/ Aleargă de groaza pieririi bătut,/ Mănâncă pământul.”

Am încercat ca prin rândurile de mai sus să aduc un omagiu binemeritat acestui poet reprezentativ pentru literatura română, în opinia mea cel mai mare poet pe care l-a dat Ardealul în acea perioadă.

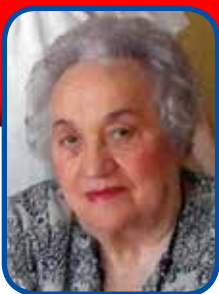
Contribuția lui George Coșbuc la dezvoltarea poeziei românești este substanțială. În opera sa poetică pulsează viața satului transilvănean, creațiile sale fiind expresia existenței și idealurilor poporului român, în lupta sa pentru dreptate și libertate națională. Distingându-se prin originalitate, opera lui Coșbuc impresionează prin impulsul ei liric intim și prin tot ce poetul evocă și transfigurează.

Pe lângă activitatea sa creatoare, trebuie să menționăm și activitatea sa de traducător. Lui Coșbuc îi datorăm traducerea lui Vergilius – „Eneida”, din Homer „Odiseea”, precum și celebra „Divina comedie” a lui Dante.

De asemenea, George Coșbuc a desfășurat o activitate în domeniul publicisticii literare a vremii. Împreună cu Ioan Slavici și Ion Luca Caragiale a condus revista „Vatra”. Un rol important l-a avut la apariția revistelor „Sămănătorul” și „Viața literară”.

Din tot ce am consemnat în rândurile de mai sus trebuie să înțelegem că George Coșbuc este un nume de referință în literatura română, care prin opera sa ne mai cheamă din când în când în lumea poeziilor sale.

Vă doresc lectură cu folos și cu plăcere!

ZÂMBIȚI, VĂ ROG!

Prof. Alexandrina PASCAL

Mini Prolog

Stimați cititori,

V-ați întrebat vreodată dacă literatura poate fi o terapie psihică? Vă asigur că da, este, fiindcă terapeutul psiholog recomandă zâmbetul ca metodă de tratament. Și sursa unui zâmbet ca medicament nu trebuie căutată în farmacie, zâmbetul și buna dispoziție se găsesc din plin în raftul din bibliotecă.

Vă propun să facem împreună o scurtă călătorie, în căutare de zâmbete, prin registrul tematic al unor poeți veți avea plăcerea (sper) de a citi câteva texte suport care vă vor crea bună dispoziție și... veți zâmbi.

*

Zâmbetul exprimă o stare de amuzament care se datorează unei situații care creează bună dispoziție, cum ar fi: o veste bună, o întâmplare nostimă sau o lectură condimentată cu elemente de satiră și umor. Trăim momente când viața nu prea ne oferă situații care ne deconectează de la problemele majore de zi cu zi și atunci singura sursă de a evada, din punct de vedere spiritual, rămâne lectura. Și acolo trăim emoțiile eroilor cu care uneori ne identificăm sau gustăm din plin spiritul mucalit, ironia și mai ales autoironia, ingrediente prezente atât în folclor cât și în lirica cultă. Regretabil este faptul că aceste valori, care ar educa moral și spiritual pe cei pe care școala îi formează, sunt ignorate și le găsim tot mai rar în manualele școlare.

Inspirația care stă la baza textelor umoristice este viața însăși, dovada ne-o oferă creațiile folclorice (cântece satirice, strigături) în care, într-o exprimare aluzivă, cu finețe și subtilitate, cuvântul capătă altă conotație în sens figurat. De exemplu, la petrecerile populare – care azi au devenit o amintire – la hore sau la alte sărbători, puteai auzi câte un hătru care striga:

„Moșule, barbă cărunță,
Ți-ai adus baba la nuntă,
Nici nu joacă, nici nu cântă
Numai lingura frământă!”

Sau când un flăcău se străduia să atragă atenția

unei fete cu chiote și strigături și nu era luat în seamă i se adresa direct, tot cu strigătură:

„Foaie verde de harbuz,
Eu tot strig, dar tu n-auzi?”

A critica defecte, fără răutate, făcând haz, este o adevărată artă. Cum să nu zâmbești ascultând cântecul satiric, când „mândra” este lăudată? Căutând sensul propriu al cuvintelor, descoperim că ni se comunică ceva cu totul diferit, atunci când flăcăul îi laudă hărnicia și priceperea, cântând:

„Mândra mea e țesătoare
Chiar dacă-i scurtă-n picioare.
Puse pânda – când da frunza
Și-a gătit – la Sân-văsi
Da-i păru că se grăbi.

Mândra face marfă rară,
Pânda-i deasă ca o scară,
Mândra face marf-aleasă,
Pânda-i deasă ca o leasă...” (Folclor)

Zâmbim aproape involuntar de naivitatea versurilor, dar ne minunăm de finețea și profunzimea stilului, mai ales că provenind din folclor, s-au transmis pe cale orală și autorul lor s-ar putea nici să fi știut carte, în schimb fiind un observator atent al vieții.

Dacă schimbăm registrul și ne referim la *lirica cultă*, plăcerea lecturii capătă alte dimensiuni, pentru că ironia se combină cu finețea stilului. Exemplele se referă doar la doi dintre poeții literaturii noastre și toate ridiculizează moravuri sociale, caractere, lipsa de educație, infatuarea. Pe lângă amuzament, acest gen de poezie ne oferă și informații privind relațiile sociale. Și nimeni n-a făcut-o mai bine ca George Coșbuc în „Balade și idile”. Așa cum a mărturisit, a fost „suflet în sufletul neamului”, i-a cântat „bucuria și amarul”, dar eroii săi, deși trăiesc în atmosfera idilică a satului românesc, se confruntă cu prejudecățile sociale. Rezolvarea? Un buchet de ironii, amuzament:

„Că boii-s buni, bine-i bogată,
Dar dacă pui flăcăi odată

S-alegă dâșii cum socot
O fată:
Bogata-și pupă boii-n bot
Îmbătrânind cu boi cu tot!"
(Dușmancele)

Optimismul este starea sufletească permanentă a românului, chiar în momente de grea cumpănă, fiindcă pământul românesc și bogățiile cu care l-a înzestrat Părintele Ceres au fost întotdeauna râvnite de străini. Și atunci, chiar dacă lăsa coarnele plugului și pune mâna pe flintă, rămânea la fel de optimist. Poeziile care evocă scene de război, în loc de groază se transformă în mici comedii și cititorul culege zâmbete.

Două sunt poeziile de referință, imagini caricaturale din războaiele cu leșii și cu turcii, cele două forțe de temut din Europa. Sunt scene de mândrie națională din timpul Războiului de Independență care a marcat un fenomen unic în istorie: înfrângerea unui imperiu gigat de un popor mult inferior din punct de vedere numeric, dar superior ca forță morală și dragostea de patrie a celor plecați „din câmp, de-acasă, de la plug ” (Vasile Alecsandri) pentru a se lupta cu o oaste „câtă frunză, câtă iarbă” (Mihai Eminescu). Ciclul „Cântece de vitejie evocă momente dramatice, dar punctul culminant, cucerirea redutei de la Plevna, devine o scenă de pamflet. Nu doar zâmbim, râdem fără reținere de scena rușinoasă a retragerii otomanilor și de portretul caricatural al osmanlăilor care fuseseră spaima Europei:

„În redută, numai lei,
Uite-i, mă, bașbuzucii,
Eu de-aici le-aud papucii!
Câte cinci pe-un ban să-i vinzi,
Că sunt toți oșteni pe-ales,
De viteji le saltă fesul,
Pitulați pe după grinzi.

Și-au sărit cei lei de turci
Care cum putea mai iute:
Vin românii spre redute,
Și să stai să-i mai încurci?
Căpitanii-și pierd șalvarii,
Fac mătăanii ghinării,
Că-i la deal, și-i greu să-l urci.

Noi strigam atunci din tun:
– „Ce fugiți, ca-n groaza furcii?
Nu vă vin din urmă turcii!
Stați, și dați-ne tutun.”
Ei de stat n-au stat nici unul,
Dar ne-au azvârlit tutunul,
C-așa-i turcul, suflet bun...”
(Cântecul redutei)

Ridicolul capătă proporții când aflăm că învingătorii

nu au „nici cămașă în spate”, dar se consolează cu speranța: „Las’ că prind pe Osman, măi frate,/ Și-am să-mbrac cămașa lui!”

Comportamentul confirmă o maximă: „A-ți bate joc de primejdiile ce pândesc sufletul, înseamnă să te pregătești a le înfrunta.” – George Sand

Multe capete încoronate care obținuseră victorii răsunătoare în Europa au simțit gustul amar al rușinii și al înfrângerii pe pământ românesc. Dintre aceste personaje unul a fost legendă. Este marele Ioan Sobiesky, regele Poloniei și cuceritorul Vienei, cel căruia i-a fost dat să cunoască umilința când a încercat să cucerească „Cetatea Neamțului”, un bastion rudimentar, așezat strategic pe un colț de stâncă și păzit de zece plăieși înarmați doar cu... bolovani. Obiectivul intră în atenția marelui Sobiesky și-l consideră o pradă ușoară. Dar rezistența plăieșilor, atmosfera, dialogul dintre combatanți și finalul realizează un tablou de epocă și conturează personajele, spre deliciul și amuzamentul cititorului.

Să pătrundem și noi în lumea arhaică a plăieșilor moldoveni:

„Deci, în ceasul dimineții,
Când prânzesc acei ce au,
Toți plăieșii așteptau
Povestind, întinși pe iarbă
Chisălița să le fiarbă.

Dar, pe când Guzman răstoarnă
Mămăliga din ceaun,
Din clopotniță Tăun
Sun-afurist din goarnă.

.....
Văd pe șes un șir de oști.
- „Măi Istrate, tu-i cunoști:
Turcii sunt?” - „Ba, parcă leșii,
Vin încoace.” - „Păi, sunt proști?”
Bat și ei cel drum, ca mânzul,
Să ne strice nouă prânzul.”

Convins că va fi o victorie ușoară, Sobiesky atacă cetatea, dar...

„Și-am bătut o săptămână
Leșii-n zid, dar zidul prost,
Sta pe loc, precum a fost.”

Și ce urmează putem considera a fi o odă pentru țăranul-soldat și o satiră la adresa marelui rigă care devine umil și le cere prietenie. Surpriza capătă dimensiuni și pentru leși și pentru cititor fiindcă, atunci când se deschid porțile cetății, oastea numeroasă se compunea din „doi cu doi, vreo zece șchiopi.”

Și cel mai serios cititor va zâmbi citind dialogul Rigă-plăieș:

- „Drace, asta-i de poveste,

N-ați ascuns prin turn neveste?"

- „Noi? Da ce, ni-e mintea slabă?
Noi suntem creștini curați:
Ăștia nu sunt însurați,
Eu de zece ani n-am babă.
Voi după femei umblați?
Zbârlea are-n Huși, săracul,
Da-i urâtă, goală-dracul!"

- „Da comori ascunse-n oală
Și-ngropate? ” – „Oale, spui?
Le-am lăsat să facă pui.
Una-i spartă și alta-i goală;
Nici o pricopseală nu-i!
De le vrei plocon sau pradă
la fugi, Zbârleo, de le adă!"

Și comportamentul regal coboară în ridicol, îi cere plăieșului tutun, apoi nu-și poate lua ochii de la traista cu merinde, pare îngrozit că ar putea mânca usturoi, iar finalul este magnific; se repede ca lupul să înfulece mămăliga noastră națională.

- „Onofrei al meu, iubite,
Vin la neica să te pup!"
Și-l pupa viteazul rigă
Și-ndopa la mămăligă!"
„Cetatea Neamțului"

Se știe că George Coșbuc era admirat, uneori invidiat, de ușurința cu care găsea rimele, dar nu doar potriviri de sunete, întotdeauna versurile aveau un substrat comic, finalul aducea un zâmbet subînțeles.

Odată, fiind musafirul lui Mihail Sadoveanu, în Iași, se plimbau prin împrejurimile Copoului și le-a atras atenția, în vitrina unei cofetării, o reclamă a ciocolatei „Berindei”. Pictural, reclama prezenta o ceașcă răsturnată din care se scurge ciocolata „Berindei”, pe care o lingea cu poftă un câine.

Zâmbind, Sadoveanu spune că-i o scenă ce merită o epigramă și, instantaneu, Coșbuc intervine:

„lat-afișul... dacă vrei
Pilda este foarte-adâncă:
Ciocolata „Berindei”
Numai câinii o mănâncă!"

Sadoveanu a zâmbit, iar noi ne gândim cum reclamele actuale, uneori atât de ridicole – și fără a transmite un mesaj – ce subiect bogat de inspirație și ironii ar fi pentru poet.

Exemplele citate sunt din lirica lui George Coșbuc, recunoscut drept „poetul țărănimii”, deci, este firesc ca sufletul eroilor să fie nealterat de „civilizație”, doar nu fără temei a afirmat Lucian Blaga că „veșnicia s-a născut la sat”. Țăranul râde pentru a-și alunga amarul,

dar o face fără răutate, pentru că lumea satului nu s-a îndepărtat de valorile morale.

Un alt mediu social, *lumea saloanelor*, îndepărtată de tradiții și datini, dar total aservită cosmopolitismului, aduce cititorului un personaj ridicol și superficial prin fabulele și satirele lui Grigore Alexandrescu. Într-o lirică mascată, alegoric, recunoaștem personaje din viața socială, numai că la personajele lui Coșbuc am zâmbit, de personajele lui Grigore Alexandrescu râdem batjocoritor. Ele nu sunt naive, dimpotrivă, dovedesc prostie și îngâmfare, se evidențiază diferența dintre ceea ce sunt în realitate și ceea ce vor să pară.

Ele sunt:

„Prințese ideale, umflate de pretenții și vrednice de jale,
Pe care dacă prințul le ia la bal de mână
Nu mai vorbesc cu nimeni, câte o săptămână.”
Iar cea care:
„lubește virtutea și de cinste îți vorbește
Zici că e virtuoasă, cât știm noi evreiește.”
(Satiră Duhului meu)

Contextul social este factorul care determină atât concepțiile, cât și comportamentul uman și de multe ori lecturile fac să ne întrebăm dacă istoria se repetă, fiindcă personajele fabulelor lui Grigore Alexandrescu le întâlnim și noi în viața de toate zilele. Cum să nu-i recunoști și să nu râzi citind „Boul și vițelul” sau „Câinele și cățelul”? Întâlnim la tot pasul, mai ales în an electoral, asemenea personaje: „Un bou ca toți boii, puțin la simțire,/ În zilele noastre de soartă-ajutat.../ Dobândi în cireadă un loc însemnat...”

Ce urmează știm cu toții din exemplele vieții și-l recunoaștem și pe „dulăul” mereu în căutarea unui „ciolan” de ros, care-și mărturisește dorința de egalitate „dar nu pentru căței”.

Dar regele neîncoronat al umorului în lirica românească rămâne George Topîrceanu, autorul baladelor „vesele și triste”, al „migdalelor amare” și „chiriașul grăbit” în viață, dar nu atât de grăbit încât să nu poată fi un observator fin în comedia vieții. Și întotdeauna ținta ironiilor sale este, în primul rând, el însuși.

Singur își scrie „cartea de vizită” prin care ne spune că:

„Musafiri la mine-acasă
Fără să-i poftesc vreodată,
Am un șoarec, doi păianjeni
Și din când în când – o fată!"

Dacă căutăm un zâmbet, în mod sigur într-o poezie a lui Topîrceanu îl găsim, fiindcă pentru el viața este un izvor permanent de optimism. Nu are, iarna, posibilități să cumpere lemne? Ei, și ce? Își cere iertare de la sobă, scrie poezia „Odă sobei mele” și rămâne să se încălzească doar cu focul inimii:

„Și, vezi, de tine nu mă mir deloc
C-ai stat o iarnă-ntreagă fără foc,
Dar m-aș mira de mine să trăiesc
O săptămână, fără să iubesc.”

Nu epuizăm subiectul dacă vorbim despre zâmbete în lirica lui George Topârceanu nici dacă scriem zeci de pagini. Propun să vă convingeți personal, și eu vin cu un argument, o poezie savuroasă până la extaz, în care recunoaștem un spectacol autentic de viață. Este poezia „În jurul unui divorț”, o scenă tipică, generată de divorțul lui Mișu Șt. Popescu, eveniment care a devenit „lung prilej de vorbe și de ipoteze.”

Amuzamentul este realizat cu spontaneitate prin comicul de situație, tip „una caldă, una rece”, care face deliciul tuturor. Fiecare devine „reporter de știri”, apoi se împart în tabere și fiecare aduce noutăți despre vinovăția soților. Astfel, unii:

„... spun că Mișu singur e de vină,
Că la ei în casă n-a fost zi senină,
Că nu poate nimeni să-i mai intre-n voie
Și-a avut norocul c-a găsit pe Zoe.”

Zoe este „bunătatea personificată”, care a respins partide „mult mai serioase”, că „speră zadarnic”, în timp ce Mișu:

„Nu respectă seara orele de masă,
Rareori cu leafa nimerește-acasă,
Frecventează cele mai de jos localuri
Și se ține noaptea numai de scandaluri...”

Punctul culminant al acuzațiilor este „mai fenomenal”, fiindcă:

„... ea știe că, de-acum un an,
Dumnealui se ține cu madam Vârlan,
O caricatură... un chibrit... o aia
Cu piciorul mare și c-un păr cât clăia,
O mahalagioaică... afectată... rea,
De se miră lumea: ce-a găsit la ea?”

Însă evenimentul este comentat și de „alții”, ei văd altfel problema și:

„... spun că totuși nu-i de vină el,
Că din contra, Mișu e un soț model,
Însă ea, Popeasca, este o ingrată.
C-ar fi stat și-acuma tot nemăritată,
Dacă din păcate nu s-ar fi găsit
Un neghiob ca Mișu, un îmbrobodit...”

Se știe chiar și faptul că nu a avut dotă:
„Trei perechi de case? Știe Dumnezeu...
Trei perechi de mofturi ! N-o spun numai eu.”

Și vinovăția crește fiindcă:
„Alții spun că Zoe, la madam Lipan,
A-ntâlnit pe unu, lorgu Damian,
Flutur de saloane, mare pușlama.
Că-ntre ei desigur exista ceva,
Fiindcă ea-ntr-o clipă de sinceritate
A scăpat o vorbă la madam Stamate:
"Ah, ma chère, ce nobil și distins băiet !..."
Iar madam Stamate n-a ținut secret...”

Nimic nu agită spiritele altora așa de mult, nicăieri nu găsești mai mulți martori și-atâta interes, decât „în jurul unui divorț”, dar aici, din păcate”, finalul îi dezamăgește pe spectatori, este „bomba” la care nu se așteptau:

„Ei, și știți, aseară, după ce-a stat ploaia,
Ce-a aflat Tănțica de la Procopoia
Când s-a dus să-i ceară un model de șorț?...
Că madam Popescu nu mai dă divorț.”

Dezamăgire totală pentru cei implicați care așteptau un final spectaculos, dar cititorul poate găsi altă sursă de zâmbete, oricând va citi versurile lui George Topârceanu, despre care putem spune că sub acest aspect sunt inepuizabile.

Îi suntem recunoscători poetului pentru zestrea literară pe care ne-a lăsat-o moștenire, nu doar pentru ceea ce a publicat în timpul vieții; există și un ciclu de postume care include acele extraordinare „Fabule mici, pentru oameni mari”. Și fiindcă fabula este specia literară din care se trage o învățătură (morală), învățătura fabulelor lui Topârceanu este un exemplu de înțelepciune populară, o zicală. Ofer o mostră, cu speranța că le veți citi pe toate.

„Un bețiv, din lumea toată
(Care se numește Nae),
Ce fusese rupt odată
De nevastă-sa-n bătaie,
Auzind cum că nevasta unui prieten i-a cârpit
Și acestuia o palmă, tare mult s-a veselit...
Morală: Râde ruptul de cârpit.”
„Doi prieteni”

Sau:

„Unui om, săracul, într-o dimineață,
I-a murit o rață.
Bietul om, de ciudă, tare s-a-ntristat,
Când văzu că-i moartă cu adevărat.
Dar la scurtă vreme, în aceeași lună,
I-a murit și soacra – tot de moarte bună...”

Morală: Să nu pierzi nădejdea, orice-ar fi să fie:
După întristare, vine bucurie.”
„Omul și rața”

Studiile de specialitate îl numesc pe George Topârceanu „un miracol al literaturii” și trecerea sa în eternitate, la vârsta de numai 51 de ani, a fost o nedreptate a sortii. Dar a fost înzestrat cu un talent deosebit, acela de a îndulci amarul vieții cu ironii fine, adresate tuturor, chiar și lui însuși:

„Lună nouă, corn de aur,
Scump al nopților tezaur,
Subsemnatul – proletar –
N-am nimic în buzunar!”
„Lunei”

Literatura română este atât de bogată în texte umoristice, benefice pentru spiritului cititorului, încât este chiar o terapie pentru cititor. Se cuvine să menționăm și epoca marilor clasici, perioadă în care se remarcă cei doi titani – **Eminescu și Caragiale**.

În scrierile lor ironia și batjocura se ridică la cote maxime și astăzi, recitindu-i, iar ne întrebăm: „Oare, istoria se repetă?”. Judecați singuri dacă versurile care urmează merită un zâmbet, chiar dacă va fi amar:

„Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă...

.....
Prea v-ați arătat arama sfâșiind această țară,
Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară,
Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteți - niște mișei!”
(Scrisoarea III)

Trăim vremuri în care nimic nu ne mai miră, așa cum nici plăieșii lui Vasile Alecsandri – Jumătate și Limbă Dulce – care păzeau hotarul Moldovei, văzând „învârtelile” din Sfatul Țării, ajunseseră la o concluzie care rămâne valabilă în timp:

„Bine spunea tătuca, la noi, să nu te miri,
Nici dacă vezi că plopul dau flori de trandafiri!”

Deci: „Vreme trece, vreme vine
Toate-s vechi și nouă toate...”
(Mihai Eminescu - Glossă)

Și noi zâmbim!...

În limbaj literar, când ironizezi un personaj, se zice că-i luat „în vârful peniței” – și cât de ascuțită a fost penița lui Caragiale când și-a conturat personajele, din toate punctele de vedere, dar mai ales prin limbaj. Și atât de autentic încât, se zice că la reprezentația comediei „O noapte furtunoasă” cei din sală s-au recunoscut în personajele de pe scenă și indignați, au părăsit sala.

Convins, după cum singur afirma, că „nimic nu-i arde pe ticăloși mai mult ca râsul”, dramaturgul a lăsat moștenire această armă de luptă împotriva „ticăloșilor” – singuri se demască prin limbaj. Discursurile lor patriotice sau despre cinste și „onoare de familist” au rămas memorabile, ba chiar au ajuns să fie citate.

Cum să nu zâmbești când un vorbitor, om politic cu pretenții, declară că „industria este înfloritoare, dar lipsește cu desăvârșire” sau un candidat, în preajma alegerilor, anunță la centru neregulile electorale printr-o scrisoare pe care declară că „nu o semnează decât în cazul când o trimite anonimă”!... Și acel „Eu cu cine votez?!” se pare că din nou este în actualitate!... Exemplele citate sunt puține față de ceea ce ne poate oferi raftul unei biblioteci.

Și dacă „Un zâmbet, o floare și-o rază de soare ” sunt suficiente pentru a-l face pe om fericit, să pornim în căutarea lor.

Primul popas vă propun să-l faceți în bibliotecă, lectura este cel mai loial prieten.

Citiți și... Zâmbiți, vă rog!

Ziua Mondială a Zâmbetului

2 octombrie 2026

Dorina STOICA

O doză prea mare de liniște

Noapte cu lună plină. E toiu verii. Vântul adie ușor. Din asfaltul care s-a topit de fierbințeala zilei ies valuri, valuri de căldură.

La ora unu din noapte străzile din centrul Capitalei sunt aglomerate. Grupuri de oameni, cei mai mulți tineri, îmbrăcați sumar, se plimbă gălăgioase pe stradă. La terase toate mesele sunt ocupate. Peste tot se aude muzică tare. Pe ringurile de dans perechi înlanțuite se mișcă lasciv.

Călin merge spre casă absent, cu pași egali, grăbit. Scoate telefonul ieftin din buzunar și apelează un număr.

- Ajung în două minute! Închide telefonul fără să mai aștepte răspuns.

Aleea din fața blocului e străjuită de tufe de trandafiri înfloriți și de regina nopții, care înmiresmează aerul fierbinte al nopții de vară. El însă face un ocol pentru a trece pe lângă șirul lung de containere cu gunoi. Aici, însoțită de doi câini, o femeie cu o lanternă în mână scormonește cu răbdare gunoiul. Din când în când aceasta aruncă câte ceva de mâncare celor doi câini care, pe rând, prind bucățile din zbor. Femeia pare concentrată asupra gunoiului, dar și asupra străzii pustii. Călin încetinește pasul când ajunge foarte aproape de ea. Atunci, femeia stinge lanternă, se oprește din scormoni în gunoi și îi strecoară ceva în buzunar. Călin îi dă banii pe care îi ținuse strâns în palma transpirată.

Bărbatul ajunge lângă ușa blocului. Introduce cartela. Ușa grea se deschide cu zgomot strident de balamale neune. Odată cu aceasta se aprinde și neonul defect, care pâlpâie enervant.

Mirosurile cinei s-au amestecat cu duhoarea ce vine de la subsolul clădirii. Bărbatul își îndreaptă pașii spre lift. E întuneric. Închide bine ușa și zăbovește în cabina întunecată preț de câteva minute. După ce termină ce are de făcut, cu speranța că în noaptea aceasta, ca prin minune liftul va urca până sus, numără butoanele cu vârful degetului arătător.

Cu un scârțâit lung liftul pornește, dar se oprește brusc. Călin deblochează ușa și coboară. A urcat un singur etaj. Mai are încă opt de urcat.

Pășește agale pe trepte, etaj după etaj. Picioarele devin plumb. Inima îi bate neregulat. Respiră greu. Fruntea i se acoperă cu o transpirație rece. Măcar aici nu mai este aglomerația de pe stradă. E singurul care vine de la serviciu la ora aceasta târzie din noapte.

Aglomerația de pe stradă, de la lucru, din piață este în rutina fiecărei zile. În propria casă, acolo sus, deasupra orașului zgomotos și aglomerat, nu are liniște. Viața i-a devenit un chin într-un astfel de oraș unde agitația oamenilor, mașinilor, luminilor produse de reclame nu conținește nici ziua, nici noaptea.

Nevoia de bani îl face să suporte acest chin. De câțiva ani nu a primit nici o singură zi de concediu. Patronul nu vrea să angajeze încă un lucrător. Nici el nu vrea. Ar împărți și munca, dar și banii.

La etajul opt se oprește un minut. Privește pe geamul de pe casa scărilor. Pe blocul de vizavi e terasa unui bar. Muzica se aude destul de tare. Locatarii s-au obișnuit. Călin nu. Nici cu viața marelui oraș, deși are zece ani de când locuiește aici. E bărbat în floarea vieții și are o familie frumoasă. Ar da însă jumătate din anii săi pentru un loc liniștit.

Visează să aibă o căsuță la munte, lângă o apă limpede și un petic de iarbă. I-ar plăcea să privească cerul, să respire aer curat, să asculte vibrând de bucurie liniștea, să urmărească găzele cum își trăiesc viața simplă prin iarbă, ori să audă susurul apei. Doar el și Dumnezeu. Vise! Urcă și ultimul etaj, deschide ușa și intră agale în casă.

Copiii gălăgioși, prinși cu joaca ce este în toi la această oră târzie din noapte, aleargă prin casă, țipând și râzând. Pesemne, au dormit până la apusul soarelui, toropiți de căldura cumplită a zilei de vară, iar când casa s-a răcorit puțin le-a crescut pofta de joacă.

Abia târându-și picioarele, fără o vorbă, se trânteste îmbrăcat pe patul nedescăcut. Pentru moment i se pare că a adormit. Îl trezește însă zgomotul făcut de mașinile de afară. Acestea circulă fără oprire. O mulțime de zgomote se amestecă învârtindu-se în capul lui. Totul se multiplică, intensificându-se: strigătul și râsul copiilor, claxoanele mașinilor, muzica de la barul din blocul de vizavi, vocea stridentă a soției, care îi reproșează ceva.

Aude totul. Zgomotul tocurilor pe caldarâm, apa care circulă prin țevile de alimentare, țânțarii nesătuți bâzâind insistent, sughitul vecinului supraponderal din garsoniera de lângă lift. Până și scârțâitul paturilor de la salonul de masaj erotic aflat la ultimul etaj și plânsul soției din camera cealaltă îl aude! Sunetele se amestecă, se amplifică, apoi dispar. „Doza de liniște” și-a făcut efectul.

E liniște! Totul este acoperit de o pace deplină.

Călin se ridică ușor, din pat. Privește în jur. Camera goală e scăldată într-o lumină albă, strălucitoare. Îi este bine. Visa să aibă parte de liniște undeva într-un loc îndepărtat, iar aceasta se afla aici, în camera sa de la etajul nouă al blocului cu zece etaje. Pereții locuinței sunt străvezii. Toată casa e plină de lumină. Privește afară. O frumusețe de nedescris îi umple privirea. Au dispărut străzile, mașinile, reclamele și oamenii. Nu-și mai dorește decât să rămână veșnic aici.

În sfârșit, a găsit liniștea.

*

Sala de așteptare a spitalului e aproape pustie. Lângă cabinetul medicului de gardă o femeie tânără cu doi copii de mână își suflă din când în când nasul înroșit de plâns.

Într-un târziu ușa se deschide. Doctorul îi șoptește femeii plânse:

- Ne pare rău! De data asta „doza de liniște” a fost prea mare, nu a dorit să se mai întoarcă la voi!

Vă salut de pe cealaltă jumătate de deal...

Gabriela Ana BALAN

O, tempora

Nu cer voie nimănui să îmbătrânesc
fur din timp secundele cu sacul
nu permit nimănui să îmi numere
ridurile, cearcănele
prin ani ca prin carul cu fân
caut singură acul

eu nu plătesc bilet la lojă
privesc de jos cu nepăsare
spectacolul îmbătrânirii mele
îmi duc cu demnitate
bătrânețea în spinare
ca pe un sac cu sare

firele albe de păr se iau la trântă
cu amintirea zăpezilor de altădată
degetele mângâie ghiociei pe tâmpile
scuturate flori de ciocolată

vai am uitat să fac rezervare
nu mă pot întoarce
în fotografiile din care am evadat
la tribunalul vremii pledez vinovat

Nu accept niciun troc

nu îmi dau anii pe nimic în loc
dar m-aș duce pe lună
cu un buchet de flori în mână
m-aș duce pe soare
cu o găleată de apă în spinare
să strig cât mă ține gura de tare
sunt o femeie bătrână
sunt o femeie
sunt
ce bine că mai sunt
i-aș plăti cu arginți pe acei nebuni
care seamănă vânt și culeg furtuni
pentru că în goana lor după nimic
îmi lasă timp să mai întineresc un pic
totuși, cred că aș accepta să îmi vând anii
celui care îmi dă la schimb castanii

sub care toată viața am bântuit
fără să știu cum, când, de ce
atât de simplu am îmbătrânit

Mă joc în mintea mea cu anii

îi arunc pe masa îndoielii ca pe zaruri
sunt tânără de Revelion
fac tortul mare cât vrea mușchii mei
blat dublu trei rânduri de cremă
de diferite culori frișcă bătută
ornată cu vișine din alcool
curg anii prin paharele de șampanie goale

sunt bătrână din cel mai mic tort
cumpărat de la Lidl abia
reușesc să gust o felie acum
tata pare un mort mult mai înțelept
pe vremea lui nu visa nimeni
că se vor inventa rețelele sociale
am plătit cu arginți ziarele
să nu scrie că iar am măsluit zarurile

începe numărătoarea inversă
pe cealaltă parte
a planetei
a fost deja azi
acolo încă sunt tânără, doamne
și tortul încă imens

Trece poetul

Mamă – întreabă puiul de om – de ce
Iar trece omul cu un munte de cărți în spinare?
Hai să mergem pe urmele pașilor lui – răspunde mama,
A re pentru fiecare din noi o cărare
Inima lui e o hartă dinspre întuneric spre soare.

Are pe umeri pentru fiecare din noi câte o carte
Poetul înalță zidul care ne desparte de moarte
Orb de-ai fi, îți arată lumina, poetul e aripa ei
Surd de ai fi, auzi viorile lui, poetul e arcușul tăcerii
Trece poetul, cu pași mărunți șterge umbrele
Uitării, pe urmele lui puiul de om adună florile visării.

Rochița Rânduncii

Lăcrămioara-Iolandina IVAN

Foaie verde de-avrameasă crescută în iarba deasă
Să vă spun poveste-aleasă despre o fată frumoasă.
Frumusețea ei de floare a ajuns peste hotare
Și toți s-ar fi strâns grămadă strălucirea ca să-i vadă.
Dar fata nu e oricare, e-a-mpăratului cel care
Așa tare o iubește ca pe-un Înger o privește.
Nu mai spun împărăteasa, mama ei, și toată casa,
Toți supușii o iubesc și doar pentru ea trăiesc.
Cât de mare-i ziulica, fata noastră, Rândunica,
Se plimba pe-alei cu flori, aduna roua în zori,
Mirosea iarba și vântul, călca ne-atingând pământul,
O ființă grațioasă, mândrețe misterioasă.
Prea frumoasă și fragilă, te gândeai cu frică, milă,
Că e ca un bibelou și se sparge ca un ou.
Bibelou prea prețios, ce faci de îl scapi pe jos?
E motiv de-ngrijorare; au trimis în lumea mare
Tot felul de emisari pân' la regi și cărturari
Poate s-a găsi ceva sau mai bine, cineva
Care să o protejeze să nu se îngrijoreze
Nimeni din împărăție; vor plăti o avuție
Pentru-acel ce e în stare să ofere alinare,
De rele să o ferească, să nu se îmbolnăvească.
Așa au aflat de-o Zână, peste multe flori stăpână,
Care le-a promis îndată o rochiță fermecată
Chiar de mâna ei lucrată, albă și imaculată.
Dacă o va îmbrăca sigur o va proteja
De relele pământești, de bolile omenești.
Zâna însă n-a ascuns și-mpăratului i-a spus
O condiție ciudată: „cât trăiește, niciodată
Altceva ea să nu poarte, rochia e pân' la moarte”.
Rândunica a crescut, mai frumoasă s-a făcut:
Părul negru de-abanos, mersul lin și mlădios,

Ca zăpada era fața, vorba ei e ca dulceața,
Ochi albaștri cum e cerul, o învăluia misterul,
Ca fragii sunt buzele, obraji ca rozele.
Cavaleri, prinți o plăceau, de la tatăl o cereau,
Dar cel mai aprins din toți, nu-i un căpitan de hoți
E un vrăjitor ce are răutate foarte mare.
A privit-o și i-a zis, pe cuvânt ei i-a promis
Că face ceva anume că-n întreaga astă lume
Ea va fi cea mai frumoasă, o prințesă dragăstoasă.
Ca și zâna el a pus o condiție de dus:
Când e miez adânc de noapte, fără vorbe, fără șoapte
Să dea jos rochia care era leac și protejare,
Goală toată, așa bălaie, să intre să facă baie
În râul cu apă lină care curge prin grădină.
Rândunica l-a crezut, răutatea n-a văzut
Și-n a ei naivitate într-o oarecare noapte
Când cerul era-nstelat și de Lună argintat,
Rochia a dezbrăcat și în râu ea s-a scăldat.
Din senin, un aprig vânt, ridică de la pământ
În înaltul cerului rochița destinului,
Rochia dată de Zână peste albe flori stăpână.
Când din ceruri a căzut, un mister s-a petrecut,
Rochia cea fermecată s-a făcut așa deodată
Floare albă și rotată având numele de fată,
E Rochița Rânduncii, povestind cu licuricii.
Goală, fata de-mpărat de'ndată s-a transformat
În pasărea Rândunică; acea zburătoare mică
Înspre cer s-a avântat, din înalt a căutat
Rochița ce-o proteja, relele descuraja.
Și de-atunci, cea Rândunică, o gingașă mititică
Taie-n zbor ca o săgeată, ciripind neînfricată,
Văzduhul ce o ferește de acel ce n-o iubește!

Liviu ȚĂȚAN

Albastrul mării logodit cu speranța

- Haiku -

Nu vă dați seama
Cum demolezi un popor ?
Cu prostia-n cap !

Comoditatea
Este rugina minții
Și osaturii.

Ca să fii imun,
Nu ascuți de idioți,
Ci de un medic.

Ministrul la boli
Trebuie să știe boli,
Nu doar afaceri.

Legile-s date
Pentru a fi călcate
Toate-n picioare.

Numărul de legi
E proporțional
Cu ignoranța.

Ignoranța e
Dușmanul întâi
Al națiunii.

Oare-n abandon
Sfârși-vom toți-n
Indiferență ?

Țara liberă
Lasă nebunii slobozi
Și nu-i tratează.

Asfaltul străzii
Nu-i drept; e denivelat
Are apă-n gropi.

Relieful pe
Asfalt este „agreat”
De patinatori.

Statornicul în
Gânduri și în proiecte
Face economie.

Respect castelul
Reparat și deschis la
Alții; la noi - praf.

Nesocotința-ți
Prelungește viața ori
Te-ngroapă de viu ?

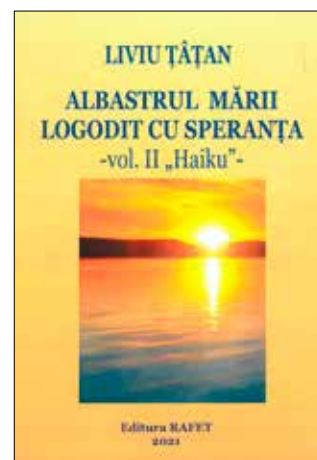
Cioara vopsită
Seamănă a papagal;
O dă-n gât glasul.

Definindu-ne
Adaptabilitatea,
Și-a scrântit limba.

Grâul recoltat
Aduce-n mintea-mi miros
De pâine nouă.

Evenimente
Plăcute și iubite
Răsplătesc viața.

Microbii-i gonești
Cu busuioc în apă
Și cârpa de praf.

Puterea vieții
În scopuri mărețe, ți-o
Dă tinerețea.

Aspirația
Înaltă și sublimă
Ți dă elanul.

Sănătatea-n trup
Ți aduce succese
Dacă o respecti.

Perfecțiunea
Este matematica
Structurii florii.

Domnului magistrat
NICOLAE MIHAI,
fost elev al L.P. Bârlad acum
50 de ani, cu toată dragostea
și cu toată prețuirea pentru
travaliul său în slujba
CETĂȚII.

14 nov. 2022
Rm. Sărat

Cocorii s-au pornit la drum...

Ionel OPRESCU-DELACORNU

Vârstă

Ajuns-am la o vârstă de curând.
La ea trudit-au ani și ani la rând,
încă din clipa-n care m-am născut,
de parcă-ar fi făcut ceva-nvăscut.
Întru-una zi și noapte schimb cu schimb,
niciunul nu a vrut să piardă timp...

Mi-aduc aminte-acum de ei, de toți,
nu știu ce rost mai are să-i socoți.
Le port în cârcă-adâncile poveri
de bucurii, speranțe și dureri.

Că-n buletin nu mi-s decât un număr..
Ce-mi tot iei seama, Doamnă? Încă-s tânăr!

Lujer de lumină

S-a răsucit iubirea peste mine
ca și vița de vie pe arac..
Și-n pragul toamnei nu știu cum să fac,
de-atâta poamă s-o mai pot susține.

Din soare și din ploi strâns-am buiac
sărutul ei, tot bob cu bob, ciorchine.
S-a răsucit iubirea peste mine
ca și vița de vie pe arac.

Că frunzele-i cuprinse de rugină
porni-se-vor curând să cadă vrac..
Din creștet până-n talpă plin de trac
sub cer acum sunt lujer de lumină!

Înflorit-au trandafirii

Înflorit-au trandafirii
în grădina noastră iar,
dându-ne nedumeririi
de culoare, în brumar.

Flăcări în vatra iubirii
ne pun inima pe jar.

Înflorit-au trandafirii
în grădina noastră iar.

Ne lăsăm în voia firii
înc-o dată... ca pe-un dar.
Sorbind parfumul-amăgirii,
nu avem de spini habar..
Înflorit-au trandafirii!

Cocorii s-au pornit

Cocorii s-au pornit la drum,
în stoluri, barcă după barcă,
spre alt mai însorit tărâm
vâslind, vâslind în zarea largă.

Sortiți să dea toamnei uium
prin vânt și ploi și promoroacă,
cocorii s-au pornit la drum
în stoluri, barcă după barcă.

Și-mi pare că ceva de-acum
cu ei, din sufletul meu pleacă
și ca un cuib pustiu rămân..
Câți oare-au să se mai întoarcă?
Cocorii s-au pornit la drum.

Se-așede Pasărea

Se-așede Pasărea pe plaur
răsfrântă sub poveri de aur,
în pragul toamnei de lumină
să-și ieie stropul de odihnă.

Și, Doamne, nu ușor i-a fostu
sub soare cuibărindu-și rostul,
cu-atâția bobocei pe care
să cânte i-a-nvățat, să zboare.

Mucenică și-a dat obolul
de vis și trudă – iată, stolul –
ce-n rotocol zărire-n spică.
Și-n gene-i somnul dulce pică...

GENERALUL GHEORGHE BÂGULESCU CU ORIGINI PE VALEA HORINCEI ȘI UN DESTIN ASUMAT

Ghiță CRISTIAN

Satele Văii Horincea, ca și alte sate moldave, au dat țării oameni de nădejde care și-au adus contribuția la prosperitatea ei și a poporului care a locuit-o din vechime, indiferent de vicisitudinile istoriei: molime, secete, războaie etc.

Un nume care a făcut cinste țării noastre este cel al generalului Gheorghe Bâgulescu (1.XI.1886 - 26.XI.1963), astăzi uitat sau ignorat și pomenit doar în cadrul Ministerului de Externe pe care l-a onorat ca atașat militar și ambasador în Japonia – Țara Soarelui Răsare și China.

A fost unul din cei mai rafinați diplomați ai secolului XX, militar de carieră, aristocrat al spiritului, scriitor, și figură de prim rang a diplomației românești în spațiul asiatic – Japonia și China, poliglot, vorbea curent: franceza, germana, engleza, japoneza, chineza și italiana, fiind una dintre cele mai reprezentative personalități românești ale primei jumătăți a secolului al XX-lea. La întoarcerea din Franța, în 1920, ține un toast în limba italiană la Palatul Dogilor din Veneția în cinstea Belgiei.

În România postbelică, numele său a fost șters, pentru faptul că fusese diplomat al României regale, activitatea sa diplomatică trecută sub tăcere din motive ideologice.

Pentru noi, cei de azi, e o mândrie faptul că numele de familie Bâgulescu, (sufixul a fost adăugat de tatăl său când era învățător în satul Sipeni, județul Tutova, la sfârșitul secolului al XIX-lea, ca o modă a vremii, a se vedea și la Eminescu), a intrat în istorie și a fost purtat pe meridianele globului de o mare personalitate a vremii.

Originile

Este fiul Radei, Rădița, și al preotului și învățătorului Petrache Bâgulescu din cotuna Cristești, satul Gănești, astăzi comuna Cavadinești din județul Galați, fost Covurlui, născut la 1 noiembrie 1880 în localitatea Flămânda, județul Teleorman și decedat la 26 noiembrie 1963 la Nisa în Franța, fiind înmormântat la Menton.

A fost un general, scriitor, atașat militar și aero-naval, între 1933-1939 și ambasador la Tokyo între 1941-1943, un mare colecționar de artă orientală care a fost expusă la Ateneul Român, într-o mare expoziție. Numărul pieselor era de 2.773, dintre care: 720 tablouri; 12 paravane mari; 18 paravane mici; 2.017 gravuri, vase,

monede, brocarturi, sculpturi în bronz, piatră, marmură, fildeș, lemn prețios.

Străbunicul său se numea Alexandru Bâgul, un nume comun din satul Cristești, unde există și astăzi familia Bâgul, comuna Gănești, județul Covurlui, după 1968, comuna Cavadinești, județul Galați, cu descendenți de oameni gospodari și intelectuali cum a fost Ion Bâgul, director de școală și inspector școlar. Un descendent al familiei este inginerul Cezar Crăescu din Bârlad.

Tatăl, Petru, Petrache Bâgulescu, a fost absolvent al Seminarului gradul I din Galați, născut la Gănești în data de 06.09.1865, învățător suplinitor la Rogojeni-Vădeni (1 aprilie 1888 - 21 februarie 1889); Rogojeni (15 august 1892 - 31 august 1895); Gănești (1 septembrie 1902 - octombrie 1902). (Notă biografică de la Biblioteca V.A. Urechea, Galați).

1892 - 19.02 - este înregistrată la Primăria din Rogojeni nașterea copilului Pavel al părinților Petru Bâgulescu, învățător în vârstă de 28 de ani, și al Radei, în vârstă de 30 de ani de profesie casnică, dar care a decedat după cinci zile.

1893 - Fiind învățător în zonă, răspunde la Chestionarul lui Ovid Densușianu, și dă informații despre satele: Vădeni, Rogojeni și Stoborâni.

1895 - 17.02 - Ziarul *Conservatorul*, - Învățătorul P. Bâgulescu care a urmat cursuri de împletituri, primește distincție.

1901 - 11.03 - ziarul *Albina* - P. Bâgulescu de la Școala din Gănești și-a achitat cotizația, după care s-a stabilit în satul soției din județul Romanați, iar în timpul Primului război mondial au fost deportați în Germania.

1911 - 21.05 - P. Bâgulescu, învățătorul

Școalei locale din Greci, este nașul unui mahomedan care a trecut la creștinism.

1919 – P. Băgulescu și soția, învățător în comuna Greci, județul Romanați, depun cerere la Prefectură pentru despăgubiri cât au fost deportați în Germania.

1922 – 7.02 – Ziarul *Albina* – P. Băgulescu la Greci – Romanați, și-a achitat abonamentul.

1930-1932 – Vânzarea unui teren din comuna Asfatkioi, preotului învățător Băgulescu Petre.

1935 – 19.08 – *Monitorul Oficial* – Începând cu 1 octombrie 1935, preotul P. Băgulescu este scos la pensie pentru limită de vârstă, de la parohia Asfatkioi, județul Durostor. A profesat ca învățător 43 de ani și a ieșit la pensie la 1 septembrie 1929, iar ca preot în 1935, și a decedat în 1947.

Cariere și viața privată

Născut la 1 noiembrie 1880 în satul Flămâda, județul Brăila, unde după 1901, tatăl și mama locuiau împreună cu cei doi copii, căci mai avea un frate.

Părinții și buncii de pe mamă se trăgeau din satul Ștefănești – Argeș, la 4 km de Pitești, unde aveau 20 de hectare de vie nobilă și două case.

În 1907, a absolvit Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila ca șef de promoție și urmează Școala Militară de Ofițeri de infanterie, unde în 1912 este avansat la gradul de sublocotenent, și apoi un stagiu la Școala regională de schi și alpinism din Briancon-Grenoble, cursul de informații Alpini, Franța și Școala Superioară de Război.

La 20 iunie 1913 este mobilizat la Regimentul I Vânători, participând cu acesta la campania din Bulgaria în al Doilea Război Balcanic.

La 16 august 1916, căpitanul Gheorghe Băgulescu este mobilizat în Regimentul 66 Infanterie, desfășurând acțiuni de luptă pentru apărarea Bucureștiului. În aceste lupte a fost rănit și apoi spitalizat. A revenit în rândurile armatei române și a participat la cunoscutele bătălii de la Oituz, Mărăști, Mărășești, Nămolosa, Galați, în urma cărora faptele sale de arme au fost răsplătite cu *Ordinul Mihai Viteazul, clasa a III-a* (Decret nr. 131 din 25.01.1918: „Pentru vitejia și avântul cu care a comandat compania în luptele din valea Putnei și de la Oituz. În ziua de 29 iulie 1917 a atacat cu energie și a cucerit cota 408, sat Grozești pe care a menținut-o în fața contraatacurilor inamice. La 3 august a atacat viguros un detașament inamic ce amenința întreaga poziție.”), *Ordinul Steaua României cu spade*, *Ordinul Coroana României*, *Ordinul Sf. Vladimir, clasa a IV-a cu spade*, *Medalia „Avântul Țării”* și *Legiunea de onoare în grad de cavalier*. În a doua parte a campaniei din 1918-1919, este mutat la Regimentul 1 Vânători, unitate în cadrul căreia se remarcă în luptele purtate de armata română în Transilvania.

7 mai 1918 – se încheie Pacea de la București cu

Puterile Centrale, umilitoare pentru români, care îl revoltă pe căpitanul Gheorghe Băgulescu aflat la Târgu Neamț, în Corpul Vânătorilor de Munte, care la 26 mai va tipări și afișa un protest împotriva guvernului, pentru care va fi judecat și condamnat, dar la 5 septembrie este achitat. După căderea Guvernului Alexandru Marghiloman vine ca Ministru de Război generalul Eremia Grigorescu sub comanda căruia luptase și Gheorghe Băgulescu și care, apreciindu-l, îl selectează în delegația militară care va aduce la București actul Unirii de la Alba Iulia.

În 1921, pentru scrierile sale, este ales membru al Societății Scriitorilor Români.

1923 – 23.10 – Ziarul *Cuvântul studențesc* – Cazul maiorului G. Băgulescu.

1924 – 09.04 – Ziarul *Vestul României* – Maiorul Băgulescu arestat.

1926 – 30.01 – Ziarul *Dimineața* – Căsătorii în ziua de 28 ianuarie: G. Băgulescu cu domnișoara Elena Dumitriu, căsătoria fiind celebrată la biserica „Sf. Spiridon” în baza aprobării Corpului vânătorilor de munte, iar nașul de cununie a fost Octavian Goga, poet și viitor prim-ministru.

La 7 decembrie 1926, în București, s-a născut o fetiță, Elena Georgiana, naș de botez fiind tot poetul Octavian Goga.

1926 – 11.07 – Ziarul *Universul literar* – a apărut romanul lui G. Băgulescu, *Antiquitas rediviva (Vremurile revin)*, roman istoric, ilustrat de pictorul Stoica.

Pe lângă numeroasele articole din ziare și reviste, a publicat și următoarele cărți: „*Rânduri de la Frontieră*” – Locotenent G. Băgulescu, Tipografia Georgescu, Craiova Str. Știrbei-Voda nr.35; „*Zile de*

Energie. Impresii și povestiri de pe front 1916-1917” (Ed.II-a. Căpitanul G. Băgulescu Regimentul Vânători de munte) Institutul de arte grafice C. Sfetea. București – 1919; „*Zile Triste*”, cu prefață de autor, căpitan G. Băgulescu și cu o scrisoare de Nicolae Iorga, Editura Tipografiei „Lupta”, N. Stroilă, Calea Victoriei 113, 1919; „*Antiquitas rediviva*” (roman istoric), Craiova, 1926 și ulterior, la Paris, „*Noua religie*”, în două volume.

1929 – 17.10 – Scoriștea – Teleorman, Crucea înălțată de maiorul G. Băgulescu în memoria ostașilor de sub comanda sa, căzuți între 1916-1919.

Gheorghe Băgulescu și fiica sa, Elena-Georgia

Sc. 121.a (Teleorman). Crucea înălțată de d. Maior Băgulescu, întru pomenirea ostașilor morți sub comanda sa (1916-1919).

1927 – 23.06 – Ziarul *Universul* – Decesul lt. colonelului Băgulescu P. Ioan (fratele) și participarea rudelor: preot Petre Băgulescu – tatăl, colonelul G. Băgulescu – frate, Vasile Băgulescu – frate și alții.

1930 – 2.07 – Ziarul *Universul* - Maiorul Gheorghe Băgulescu, din Regimentul 81 Infanterie, înaintat la gradul de locotenent-colonel, începând cu data de 28 iunie.

1939 – 12.09 – Ziarul *Curentul* – anunță deschiderea la Ateneul român a expoziției de artă japoneză din colecția lui G. Băgulescu.

1939 - Aflat în misiune diplomatică, publică în limba japoneză romanul „*Suflet japonez*” – trei volume, pentru care primește premiul Academiei de Științe Nipone și este primit în rândurile Academiei Naționale Gishi-Kai a Japoniei, iar Împăratul Hirohito i-a decernat înaltul ordin „Tezaurul Sacru”, clasa a III-a. Îndrăgostit de Japonia, a dus o viață dublă cu o japoneză – Akiko – cu care a avut un băiat.

1939 – Când regele Carol al II-lea a instituit dictatura regală, și-a dat demisia, iar când acesta a abdicat, în 1940, a fost reprimat în armată și avansat la gradul de general, oferindu-i-se Ministerul de Interne, dar nu a acceptat.

A fost propus de Carol al II-lea pentru funcția de prim-ministru, înaintea lui Ion Antonescu, dar a refuzat, fapt pentru care a fost retrimis în Japonia și China, ca ambasador.

1940 - a fost ales președinte al Asociației cavalerilor Ordinului Mihai Viteazul.

1940 – 04.03 – Ziarul *Glasul Bucovinei* anunță conferința colonelului G. Băgulescu *Din istoria artei chino-japoneze*, la Cernăuți, în data de 4 aprilie.

1941 – 28 februarie, Decret prin care Generalul Gheorghe Băgulescu este trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Tokio, și la 28 martie numit în aceeași calitate și în Mandchuko (China).

1941 -17.04 – Generalul Gheorghe Băgulescu a sosit la Tokio, împreună cu atașatul militar, unde a mai fost între 1933-1939, ca atașat militar (Ziarul *Universul* din 17.04.1941).

1941 – 23 iulie – Decret de la Ministerul Afacerilor Străine, Generalul G. Băgulescu trimis extraordinar și ministru plenipotențiar și la Sin-King și acreditat în aceeași calitate pe lângă Guvernul Naționalist al Republicii Chineze din Nanking.

1943 – 14.05 – Începând cu 10 aprilie 1943 încetează misiunea (*Monitorul oficial*). Manifestându-și dezacordul față de război și regimurile totalitare, intră în conflict cu autoritățile japoneze. Unul din angajații legației, la ordinul lui Hitler și Gestapo-ului, organizează un atentat la viața lui Băgulescu, dar acesta scapă, și cu ajutorul diplomaților elvețieni fuge în Statele Unite, după care se stabilește în Franța, la Nisa, fiind ales „cetățean de onoare” al acestui oraș, în care a deschis un muzeu de artă japoneză.

Își continuă activitatea literară, primește marele premiu „*Grand Prix de Litterature*” pentru trilogia sa despre

Japonia și devine membru al Academiei de Litere și Arte din Paris. Generalul De Gaulle îi oferă azil politic și în 1950 îl cunoaște pe primarul localității Menton, donând din colecția sa 683 de stampe și 56 de chimonouri.

În 1973, Ministerul Culturii a achiziționat o parte din colecția generalului Băgulescu și, astfel, o mare parte a colecției de stampe japoneze și orientale ale Muzeului Național de Artă din București este constituită din donațiile făcute de acesta.

1946 -1947 – *Arhivele statului* – Colonelul Băgulescu P. Vasile, Cavaler al Ordinului Mihai Viteazul, solicită împrumutarea.

2004 – 06.04 – Ziarul *Ziua* – Cele trei volume ale romanului *Suflet japonez* ale lui G. Băgulescu au fost reeditate.

2013 – 02.03 – Ziarul *Adevărul* – Un proiect bucureștean nerealizat - *Muzeul chino-japonez*.

2013 – 14.02 – Ziarul *Jurnalul de Argeș* – Generalul G. Băgulescu un diplomat argeșean la Tokio.

2018 – 29.10 – Ziarul *Adevărul* - *Povestea generalului român pe care Hitler l-a vrut mort. Cum a reușit să scape de Gestapo și să se refugieze în SUA.*

2021 – 10.12 – Ziarul *Adevărul* - *Nisa și amintirea românească. Un parc poartă numele regelui Carol al II-lea, iar un român este Cetățean de Onoare.*

S-a stins din viață la 26 noiembrie 1963. În testamentul său scria că dorește ca osemintele să-i fie aduse în România, la proprietatea sa de la Florica, județul Argeș, „dar numai într-o Românie liberă”.

Surse și ecouri contemporane:

Generalul Gheorghe Băgulescu, *personalitate marcantă a secolului XX*, Prof. dr. Ilie Popa, Universitatea din Pitești, Departamentul de Electronică, Calculatoare și Inginerie Electrică, Pitești, Argeș, 110040, România, Fundația Culturală Memoria – filiala Argeș, Pitești.

Mihai Epure, „*Aproape de soare răsare*” și „*Dor de Sakura*”, Editura Cartega în colaborare cu Editura Nipponica, București, 2002.

Steluța Boroghină, *Generalul Gheorghe Băgulescu și colecția sa de artă extrem-orientală*.

Internet și informații de la Miron Alexandru din Galați.

Akiko, iubirea japoneză a generalului Gheorghe Băgulescu.

SOARTA TRISTĂ A POPULAȚIEI MOLDOVEI DINTRE PRUT ȘI NISTRU

col. (rtr.) **Constantin CHIPER**

Așezat la confluența intereselor unor mari imperii, călcat timp de un mileniu de năvălitorii barbari dinspre est și nord, apoi 500 de ani de imperiile vecine, poporul român s-a organizat la sfârșitul secolului al XIV-lea în trei principate. Astfel a reușit să reziste tuturor vicisitudinilor și în epoca modernă, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, să alcătuiască un stat unic și independent (1859-1866). Treptat, cel mai mare pericol pentru integritatea și independența poporului român a venit de la răsărit. Rusia țaristă, cu o consecvență fără egal, utilizând războiul, teroarea, crima și înșelăciunea, a înaintat spre vest și sud.

Moldova și Țara Românească s-au aflat în mare primejdie după 1654, când Rusia s-a unit cu Ucraina. La începutul secolului al XIX-lea primejdia rusească a devenit și mai amenințătoare. Mai întâi Moldova, apoi și Țara Românească au intrat în planurile de cucerire ale imperiului țarist, care respectau planul unuia dintre cei mai mari vizionari, oameni de stat ai secolului al XVIII-lea, țarul Petru I, denumit de ruși „Petru cel Mare”. El a vizat pentru sine și pentru generațiile următoare cucerirea Europei, extinderea spre sud și spre vest a imensei sale moșteniri: cucerirea strâmtorilor Bosfor și Dardanele, a Constantinopolului, dar și a țărilor române, care erau o piedică în calea planurilor sale.

Basarabia este o regiune istorică situată între râurile Prut și Nistru, parte a statului feudal românesc Moldova care, s-a constituit în anul 1359 sub domnia voievodului maramureșean Bogdan I (1359-1365). Voievodul Bogdan I a respins repetatele încercări ale regelui Ungariei de a-și restaura supremația asupra Principatului Moldova, pe care a stăpânit-o în anii 1352-1359, prin marca de la Baia (primul descălecat sub Dragoș Vodă și urmașii săi, fiul Sas și nepotul Bâlc).

Denumirea de Basarabia vine de la Basarab I, domn al Țării Românești între anii 1310-1352 și a urmașilor săi care, au alungat hoardele tătarilor de la gurile Dunării, consolidând granița de est a statului făurit în 1330. Denumirea inițială, Basarabia dată sudului Moldovei s-a extins ulterior, de către ruși asupra întregului teritoriu dintre râurile Prut și Nistru.

Primele contacte ale Principatelor Române cu rușii au avut loc în anii 1672 – 1688. La data de 1674, Alexis Mihailovici, țarul Moscovei a propus Moldovei și Valahiei încheierea unui tratat, prin care solicita ajutorul lor, în lupta contra turcilor și a tătarilor la Hotin. La data de 28 decembrie 1688, rușii îi propuneau voievodului Șerban Cantacuzino al Valahiei să intervină în Crimeea, pentru a-i elibera pe ucrainieni de sub jugul turcesc. Țarii Rusiei pozau drept eliberatori ai creștinilor, pentru a-și atinge propriile scopuri (Nicolae Arnăutu, 12 invazii rusești în țările române, Editura Vestala, București, 1996, pag. 26-30). Soarta populației dintre Nistru și Prut a fost tristă, după cele douăsprezece invazii

rusești:

PRIMA invazie rusească s-a realizat după ce Principele Dimitrie Cantemir al Moldovei și Țarul Rusiei Petru I (Țar, din anul 1696 până în anul 1725), au încheiat la 13 aprilie 1711, un Tratat de alianță prin care rușii recunoșteau râul Nistru, drept granița teritoriilor românești. Acest tratat a avut o importanță capitală pentru evoluția ulterioară a istoriei Principatului Moldovei, căruia i se recunoștea granița pe Nistru.

După două luni de la semnarea tratatului, rușii au invadat pentru prima dată ținuturile românești. La data de 10 iunie 1711, trupele rusești comandate de generalul Șeremetiev au trecut Nistrul și au intrat în Moldova. Pretextul ales a fost prezența la Tighina (Bender) a regelui Suediei, Carol al XII-lea, care se găsea aici în exil. Însă rezultatul acțiunii a fost nefericit, rușii au fost înfrânți la Stănilești, pe Prut (circa 10 km. Sud de orașul Huși). Una din cauzele înfrângerii Armatei ruse a fost lipsa sprijinului boierilor moldoveni, în desfășurarea luptelor. Și Petru cel Mare a fost aproape să-și piardă viața.

Turcii au impus țarului un acord de pace, din care a rezultat: Artileria rusă a fost predată Turciei, regele Carol al XII-lea a primit libertatea de a se înapoia în țara sa, în timp ce generalul Mihail Petrovici Șeremetiev și cancelarul rus Șafirov au fost lăsați ca ostateci de către Petru cel Mare, pentru garantarea aplicării tratatului care, s-a ratificat abia în anul 1713, spre marea suferință a celor doi ostateci. Abia în 1720, ambasadorul Rusiei Dașkov a obținut transformarea lui în tratat de pace. Dacă până atunci Principatele Române se aflau sub suzeranitatea Turciei și erau lăsate să se administreze singure, din anul 1711 s-au impus principii străini de origine și de limbă, greci de religie ortodoxă, recrutați din Cartierul fanar al Constantinopolului. Mai mult de un secol (1711 – 1821), poporul român a plătit scump încercările de apropiere față de Rusia. După decesul lui Petru I în 1725, la tron a urmat a doua soție a lui Petru I, Maria Skavronska, devenită Ecaterina I. În anul 1730 a urmat nepoata țarului Petru I, Ana în anul 1730.

A DOUA invazie rusească s-a produs în anii 1736 – 1739, prin Tratatul de pace încheiat în anul 1718 la Passarovitz (Serbia), între Turcia, Austria și Veneția. Turcia a cedat Austriei, Oltenia, cunoscută sub numele de „Valahia Mică”, situată între Banat, Transilvania, Olt și Dunăre. În luna martie 1736, armatele ruse sub comanda feldmareșalului Munich au ocupat Azovul. Pe data de 16 iunie 1736, Turcia a declarat război Rusiei. Rușii au mers din victorie în victorie, cucerind localitatea Oceaov și generalul rus Lascy a invadat CRIMEEA, devastând și reședința hanului tătar. Pe data de 9 ianuarie 1737, Austria și Rusia au semnat Tratatul de alianță ofensivă contra Turciei. Prin reprezentantul său la Constantinopol, baronul Talman, austriei au obținut

medierea în conflictul ruso-otoman care, nu au cunoscut existența tratatului austro-rus. Austriecii au luat contact cu beligeranții la Nemirov, în Ucraina: „Susținuți de austrieci, aliații lor, rușii au pretins cedarea Kubanului, a Crimeei și Basarabiei, recunoașterea Moldovei și a Valahiei ca Principate Autonome, sub suzeranitatea Rusiei”.

Pentru-că încercările de pace au eșuat, Austria a declarat război Turciei la data de 6 iunie 1737. Campania militară întreprinsă atunci nu a reușit pentru-că trupele militare austriece, ale lui Carol al VI-lea au fost înfrânte la Belgrad, iar turcii au obținut victoria. În iulie 1739, rușii au trecut Nistrul intrând în Moldova. La 28 august 1739, trupele militare turcești au fost înfrânte la Stănțești/Botoșani/pe Prut. O altă armată rusă a cucerit Hotinul la 31 august 1739 și orașul Iași la 13 septembrie, același an. Rușii au pătruns apoi în Focșani și în Valahia până în localitatea Câmpina.

La data de 18 septembrie 1739, pacea a fost încheiată între Rusia și Turcia la Iași, iar între Turcia și Austria, pacea s-a încheiat în același zi, tot în orașul Iași. Austriecii au restituit „Valahia Mică” (Oltenia), obținută prin pacea de la Passarowitz (Serbia) din 1718. Rușii au cedat orașul Iași la 24 octombrie 1739. În anul 1741, ELISABETA – fiica lui PETRU CEL MARE a ocupat tronul Rusiei, menținându-l până în anul 1762. Apoi a urmat la tron nepotul ELISABETEI – PETRU AL TREILEA, care a pus capăt războiului de șapte ani cu Prusia. Printr-o lovitură de stat, tronul Rusiei a fost preluat în 1762 de ECATERINA A II-A (ECATERINA CEA MARE).

A TREIA invazie rusească s-a produs în anul 1768, sub conducerea ECATERINEI A II-A (A DOUA). La data de 13 septembrie 1768, Turcia a declarat război Rusiei, pretextând o violare a frontierei dintre cele două imperii. Armata turcă a fost înfrântă, în mai multe lupte, iar armata rusă a ocupat Moldova și Valahia în anul 1770. Împăratul Austriei Iosif al II-lea și Împăratul Prusiei Frederick al II-lea au pus bazele Înțelegerii la Niessen și Neustad. În baza acestei înțelegeri, Prusia a salvat Moldova și Valahia de anexarea la Imperiul Rus.

Cei doi suverani s-au întâlnit a doua oară la Neustad, în Moravia hotărând prima împărțire a Poloniei, la 25 iulie 1772. Austria a fost despăgubită pentru pierderea Sileziei și abandonarea către Rusia a Moldovei și Valahiei, primind Galiția. În 1793, Rusia și Prusia au desfășurat a doua împărțire a Poloniei. În aceste condiții s-a semnat pacea de la Kuciuk-Kainargi (actualul Karnadze din Bulgaria) la 21 iulie 1774. Rusia a înapoiat Imperiului Otoman – Basarabia, cu cetățile Ackerman (Cetatea Albă), Chilia și Ismail, cu târgurile și satele componente, precum și Valahia și Moldova. Tot prin acest tratat, tătarii din Crimeea au obținut independența, pentru care au plătit scump. În 1795 Rusia, Austria și Prusia au desfășurat a treia împărțire a Poloniei, care a încetat să mai fie stat independent.

RĂPIREA BUCOVINEI ÎN 1775

Prin împărțirea Poloniei în anul 1772, Austria a intrat în posesia Galiției. Teritoriul Bucovinei se afla între Galiția și Transilvania. La 7 mai 1775 s-a semnat între Austria și Turcia Convenția prin care Bucovina a fost cedată Austriei, cu sprijinul Rusiei. Generalul rus Rumianțev s-a retras din Bucovina, cu trupele pe care le comanda, pentru 5000 de galbeni și o tabacheră de aur împodobită cu briliante, așa cum ne-a transmis Mihai Eminescu în lucrarea sa, „Basarabia și Bucovina”, paginile 85-86.

A PATRA invazie rusească s-a produs în anul 1787. La 15 iulie 1782, ÎMPĂRĂTEASA ECATERINA A II-A îi comunica Împăratului Iosif al II-lea al Austriei, că turcii au încălcat Tratatul de la Kuciuk-Kainargi și în septembrie 1782, ea revenea cu un proiect de împărțire a Turciei. Ecaterina II-a propunea reconstituirea statului independent DACIA, format din provinciile Valahia, Moldova și Basarabia care, să fie condus de un principe creștin de origine greacă, stat care urma să devină independent față de Austria și Rusia, cu frontierele: râul Nistru și Marea Neagră în partea Rusiei, Dunărea și râul Olt în partea Austriei. Rusia dorea Okeakovul, cu districtul dintre Bug și Nistru și una din insulele Arhipelagului, pentru securitatea și facilitarea comerțului cu supușii săi. Independența teritoriilor românești a devenit un lait motiv în politica externă a Rusiei. Austria cerea cetatea Hotinului și o zonă îngustă, începând de la Nicopole, în sus pe Dunăre cuprinzând Vidinul, Orșova și Belgradul, apoi spre marea Adriatică, inclusiv golful Drina și toate posesiunile venețiene de pe uscat, cu Istria și Dalmația.

Cum nu era posibil să se ajungă în acea vreme, la un rezultat pozitiv referitor la Principatele Române, Rusia condusă de ECATERINA A II-A a anexat Crimeea în 1783, la zece ani de la proclamarea independenței acesteia, punând-o sub controlul Rusiei, împreună cu Ucraina. Toate pretențiile teritoriale rusești în Caucaz, au determinat Turcia să-i declare război Rusiei la 24 august 1787. Moldova și Valahia au fost din nou invadate și devastate.

În urma intervenției Angliei, Prusiei și Olandei s-a încheiat pacea între turci și austrieci la Șistov (Bulgaria), pe data de 24 august 1791. Austria a obținut orașul românesc Orșova și ratificarea anexării Bucovinei. Între ruși și turci s-a încheiat un Armistițiu la Galați în data de 11 august 1791 și Tratatul de pace la Iași pe 9 ianuarie 1792. Turcia a cedat Rusiei orașul Okeakov și întreg ținutul dintre Bug și Nistru. Rusia a obținut Crimeea și a recunoscut Nistrul, graniță cu Principatul Moldova. În 1796 a murit ECATERINA CEA MARE, urmându-i la tron fiul ECATERINEI – PAVEL I, care a condus Rusia până în 1801, când a fost asasinat de ofițeri din garda țaristă.

A CINCEA invazie rusească desfășurată în anii 1806-1812. După pacea de la Kuciuk-Kainargi (Bulgaria) a urmat o perioadă de liniște. La urcarea pe tron a țarului Pavel I, după decesul Ecaterinei a II-a, Rusia a încheiat cu Turcia un Tratat de acțiune pașnică, la 3 ianuarie 1799. Urmașul său, țarul ALEXANDRU I (1801-1825) a reactivat pretențiile Rusiei asupra Principatelor Române și a Basarabiei.

Prin Tratatul de pace semnat la București, la 16/28 mai 1812, după încheierea războiului ruso-turc (1806-1812), dragomanii (reprezentanții) Porții otomane, frații Dimitrie și Panaiot Moruzzi au semnat la Hanul armeanului Manuc din București, Înțelegerea cu rușii pentru cedarea unor teritorii din Moldova situată între Prut și Nistru (Basarabiei), faptă pentru care sultanul Turciei le-a tăiat capetele. Printre hârtiile lui Dimitrie Moruzzi s-a găsit și un ucuz al țarului, prin care cei doi frați primeau în Basarabia o moșie de 100 ha teren agricol, în zona Hâncești și un inel cu briliante în valoare de 15.000 piaștri. Cel de al treilea frate, Alexandru Moruzi, fost domn al Moldovei și al țării Românești a fost trimis la galere (Constantin Giurescu, Istoria Românilor, București, 1942, vol. III, pag. 329).

Înaintea semnării Tratatului de pace de la București, prin care Principatul Moldova pierdea Basarabia, amiralul rus Cihagov a fost numit Guvernator al Principatelor Române:

„Atunci când veți ajunge la locul de destinație, când veți prelua guvernarea Principatelor Moldova și Valahia și funcția de comandant șef al Armatei Dunării și a Flotei Mării Negre, prima dumnevoastră obligație va fi să examinați cu atenție modul de administrație existent în aceste Principate și să luați toate măsurile, pe care în înțelepciunea dumnevoastră, le veți socoti potrivite, pentru a ușura situația locuitorilor și pentru a le inspira atașamentul față de sceptrul nostru...” (Memoriile Amiralului Cihagov, Leipzig, 1826, pag. 57).

Istoricul român Constantin Giurescu a relatat că: „În momentul în care a fost acceptată această clauză a cedării Basarabiei, asupra întregii Moldove s-a abătut o adevărată stupeoare. Oamenii nu voiau să creadă, cu atât mai mult cu cât, Poarta nu avea nici un drept să dispună de ținuturile românești. Un număr mare de basarabeni a fugit în Moldova. La data de 8 septembrie 1812 a fost numit domnitor al Țării Românești/Muntenia, Ion Vodă Caragea. Rușii pleaseră de mai bine de două luni și această plecare dădu naștere în capitala București, la mari manifestații de bucurie. Timp de trei zile, 15-18 octombrie, ziua și noaptea, capitala a fost luminată. Mai multe păpuși au fost îmbrăcate rusește, mănjite cu noroi și apoi arse” (C. Giurescu, opera citată, pag. 329).

Murind de tifos în anul 1825, țarul ALEXANDRU I a fost urmat de țarul NICOLAE I.

A ȘASEA invazie rusească (1828 –1834) sub țarul NICOLAE I a fost marcată de invazia celor 300.000 de militari ruși în Moldova, care la 23 aprilie 1828 au intrat în orașul Iași. Ei au înconjurat palatul domnesc și l-au arestat pe domnitorul Ioniță Sandu Sturdza, care se afla la sfat cu boierii. După trei zile, rușii l-au dus pe domnitor și doamna sa, cu bagaje pe care le-au putut lua, la Sculeni, pe malurile Prutului unde au rămas în carantină, înainte de a fi duși la Bender (Tighina), așa cum a precizat Constantin Gane în lucrarea: Trecute vieți de doamne și domnițe, București, 1941, vol. III, pag. 14. Rușii sub împărăția lui NICOLAE I au revenit în principate, iar grecii care-i însoțeau și-au recuperat mănăstirile aflate în litigiu. Rușii au adus foamea, ciuma pe care au luat-o din Turcia, epidemia pentru animale și o iarnă foarte grea. Țăranii au fost folosiți pentru căratul furajelor și a muniției, pe distanțe mari. Alții au fost duși în Bulgaria să recolteze suprafețele de grâu părăsite de turci. Înșuși generalul Zlatușin a murit de ciumă și a fost înlocuit de „bunul prieten al românilor, Conte Pavel Kiseleff, care a luat măsuri -liniștitoare”. Ipocritul prieten al românilor Kiseleff le scria stăpânilor de la Sankt Petersburg, în anul 1832, că în zece ani Europa se va obișnui cu existența unei Rusii, care să cuprindă Moldova și Valahia și uitarea se va așterne peste cele două provincii latine: „Rusia nu a pornit în marș de peste un veac, de pe malurile râului Nipru doar pentru a se opri pe malurile râului Prut”. (Gheorghe Ion Brătianu, Originile și formarea unității românești, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1995, pag.205).

Asuprirea românilor de către puternicul lor vecin a impresionat lumea occidentală: presa din Franța a luat apărarea unui popor latin, hotărât să nu capituleze, în fața colosului de la Moscova, cum nu o făcuse nici în fața sultanului de la Constantinopol. Țarul Alexandru I a sperat în sprijinul englezilor, dar s-a înșelat.

În ciuda faptului că, în baza Tratatului de la Adrianopole/1829, Principatele Române au fost atribuite Imperiului Otoman, armatele rusești nu le-au părăsit decât după cinci ani și atunci doar la insistențele Austriei. Sub ocupație rusească s-a adoptat Regulamentul Organic, prima

„Constituție” de inspirație rusească, care servea interesele rușilor în Principate, însă a terezit și conștiința națională. La data de 29 ianuarie 1834 s-a încheiat la Sankt Petersburg (capitala Imperiului Rus) un tratat prin care rușii s-au retras din Principate. În 1842 domnitorul Grigore Alexandru Ghica a fost nevoit să se retragă dela conducerea Moldovei. A urmat domnitorul Mihail Sturdza, care a solicitat Imperiului Otoman retragerea consulilor ruși, fiindcă se amestecau în treburile interne ale Moldovei. Adunarea Națională în Țara Românească a fost reală în anul 1838. Aceiași parlamentari erau ostili rușilor. Dar Adunarea Națională a fost dizolvată la cerea consulului rus. Închisorile s-au umplut de patrioți români. Și totuși consulii ruși au fost nevoiți să accepte domnia lui Gheorghe Bibescu în Țara Românească, ca urmare a protestelor marilor puteri europene.

A ȘAPTEA invazie rusă în anul 1848 a determinat revolta românilor din Principate, în frunte aflându-se elita tinerimii române, care și-au făcut studiile în universitățile din Franța sau Germania. O tentativă de revoluție a avut loc în Iași, capitala Moldovei, la data de 27 martie 1848. Tinerii boieri s-au adunat la Hotelul „Petersburg” : Vasile Alecsandri, tinerii Rossetti din Moldova, frații Moruzzi, Alexandru Ioan Cuza –viitorul domn al Principatelor Române Unite, Mihail Kogălniceanu, Alecu Russo, frații Cazimir, Sandu Miclescu, Nicu Catargi și alții, care au fost arestați la ordinul domnitorului Mihail Sturdza, sprijinit de trupele rusești, „...care aveau misiunea să prevină anarhia în Moldova”. O parte dintre ei au fost predați turcilor, iar alții în frunte cu Alexandru Ioan Cuza au fost ajutați de intervenția hotărâtă a prințesei Elena Rosetti – Cuza și a consulului englez Cuningam să se imbarce pe un vapor austriac în portul Brăila și să se deplaseze pe Dunăre în Transilvania și apoi în țările europene.

Complotul din Moldova a condus la o mare victorie a revoluționarilor. Printr-un firman din 28 iunie 1848, Grigore Alexandru Ghica a fost numit domnitor în Moldova, care a adoptat o atitudine ostilă față de ruși. În cabinetul lui Grigore Ghica au fost incluși foști revoluționari de la 1848: postelnicul Alecu Sturdza, Petrache Rossetti, Teodorită Balș, Iorgu Sturdza, Nicu Ghica – Comănești și Petrache Mavrogheni.

În Țara Românească a izbucnit revoluția, în primele zile ale lunii iunie 1848. Pe câmpia de la Izlaz/Teleorman s-a dat citire unei Proclamații, care a fost trimisă domnitorului Gheorghe Bibescu. Manifestațiile de stradă din București l-au determinat pe domnitor să abdice. S-a format un guvern sub președenția mitropolitului Bisericii Ortodoxe Române. Armata condusă de colonelul Alexandru Odobescu a arestat membrii guvernului la data de 6 septembrie 1848. Ion Brătianu însoțit de demonstrații s-au deplasat la sediul consulului rus și au dat foc Regulamentului Organic. După terminarea manifestațiilor s-a format un nou guvern, sub președenția lui Nicolae Golescu, având în componență pe C. A. Rossetti, Ștefan Golescu, Nicolae Bălcescu, Christian Tell, Ion Heliade Rădulescu și Gheorghe Magheru. Trupele ruso-turce au invadat Principatele Române între în zilele de 15 și 25 septembrie 1848. O parte a revoluționarilor au fost arestați și duși în Turcia, o parte au reușit să fugă în marile țări europene și un număr mare au fost băgați în închisorile din Țara Românească.

La data de 13 aprilie 1849, Rusia condusă de țarul NICOLAE I și Turcia au semnat la Balta Liman (cartier al Constantinopolului) o Convenție, prin care a fost decis viitorul Țării Românești și Moldovei. Turcia dădea libertatea

alegerii domnitorilor dintre boierii pământeni. S-au desființat adunările din 1832, care au fost înființate pe baza Regulamentului Organic. Pentru menținerea ordinii în principate se mențineau 35.000 militari ruși și turci. Rușii s-au retras în 1851 din Principate.

A OPTA invazie rusească s-a produs în anul 1853. Protestând domnitorii Gheorghe Bibescu în Țara Românească și Grigore Ghica în Moldova au abdicat, plecând în străinătate. Rușii au stabilit un guvern rus condus de baronul Budberg, cu titlul de președinte plenipotențiar. Privilegiile românilor de autonomie au fost anulate. În anul 1853 a început Războiul Crimeei. Rusia a fost atacată de Turcia aliată cu Anglia, Franța, Austria, Prusia și Sardinia. Forțată de marile puteri europene, Rusia și-a retras unitățile militare în iulie 1854 din Principatele Române.

Revoluția din 1848-1849 din Principatele Române a avut un puternic impact asupra populației din Basarabia, fapt ce a determinat autoritățile politice rusești, să impună întreruperea oricăror legături a acesteia cu Moldova, Țara Românească și Transilvania. Prin înfrângerea Rusiei țariste în războiul Crimeei (1853 – 1856), Congresul de pace de la Paris, desfășurat în perioada 13 februarie - 30 martie 1856, a hotărât cedarea către Moldova a sudului Basarabiei (județele Cahul, Ismail, Bolgrad). Franța a propus ajutarea și pregătirea Principatelor Române pentru a se uni într-un stat independent. În anul 1855 a urmat la conducerea Rusiei, țarul ALEXANDRU AL DOILEA, care a condus Imperiul țarist până în 1896, când a fost asasinat, de cei nemulțumiți pentru măsurile antinaționale, pe care dorea să le adopte.

În Războiul de Independență al României din anii 1877-1878 au participat, la luptele împotriva turcilor, alături de ostașii români și voluntari din Basarabia și Bucovina dându-și contribuția de sânge la obținerea independenței de stat a României.

A NOUA invazie rusească a condus la o nouă răpire a Basarabiei. Prin Tratatul de la Berlin desfășurat în perioada 1 iunie-1 iulie 1878, Congresul marilor puteri europene dedicat adoptării măsurilor de încheiere a războiului ruso-românoturc, din anii 1877-1878 a stabilit ca cele trei județe (Ismail, Kahul și Bolgrad) să fie reîncorporate de către Rusia țaristă. României i-a fost recunoscut statutul de independență și i-au fost atribuite județele dobrogene Tulcea și Constanța. Un fapt puțin cunoscut și neluat în seamă nici de contemporani, nici mai târziu, dar de o însemnătate mare, este hotărârea lui Mihail Kogălniceanu – ministrul de externe al României independente – de a nu semna Tratatul de pace de la Berlin, care consfințea ocupația Basarabiei de către Rusia țaristă: „Cedarea Basarabiei nu poartă semnătura mea”. A fost o decizie lovită de nulitate!

După ocuparea Basarabiei, imperiul țarist a depus mari eforturi pentru transformarea ei într-o provincie specific rusească, promovând în acest sens o politică de rusificare forțată, de deznaționalizare a populației autohtone. În acest sens autoritățile rusești au încurajat emigrările românilor peste Nistru până la Bug și chiar Nipru, în Caucaz, pe Volga și în îndepărtata regiune scăldată de apele fluviului Amur, colonizând Basarabia cu numeroși ruși, ruteni, bulgari și germani.

Statutul de gubernie impus Basarabiei a semnat aplicarea legilor statului țarist, introducerea instituțiilor corespunzătoare și obligativitatea folosirii limbii ruse și a alfabetului chirilic în administrație, biserică și școală. În anul 1867, în școlile din Basarabia a fost interzisă limba

română și a fost impusă limba rusă. În pofida procesului de deznaționalizare, colonizare, deportare și teroare la care au fost supuși locuitorii români din teritoriul dintre Prut și Nistru, ei și-au păstrat limba și obiceiurile, înscriindu-se în șuvoiul mișcării de eliberare națională a popoarelor situate la periferia imperiului țarist.

Pentru menținerea limbii, a obiceiurilor și intensificarea mișcării de eliberare națională și apoi unirea cu patria mamă, un rol deosebit de important l-a avut presa din Principatele Române și apoi din România, după anul 1862, precum și aceea din Moldova dintre Prut și Nistru, publicațiile cele mai importante fiind: Steluța Prutului, Românul, Steaua Dunării, Buciumul, Trompeta Carpaților, Curierul de Iași, Lumina, Viața Nouă, Basarabia, Viața Basarabiei, Glasul Basarabiei, Deșteptarea, Moldovanul, Cuvânt Moldovenesc, Făclia și Unirea.

De la sfârșitul secolului al XIX-lea mișcarea națională a populației românești s-a intensificat, sub conducerea unui grup de intelectuali, precum: Emanoil Gavriliță, Alexandru Nour, Pantelimon Halippa, Constantin Stere, Ion Pelivan, Vasile Stroiescu, Dr. Daniel Ciugureanu, avocatul Ion Buzdugan și alții. La Chișinău s-a format și a activat „Societatea Moldovenească pentru răspândirea culturii naționale”.

În anul 1896, luna mai au fost încoronați NICOLAE AL II-LEA și soția sa ALEXANDRA HESSA. Guvernul bolșevic condus de Lenin a asasinat în 1918, familia împărătească.

După revoluția din anii 1905-1907, în Basarabia s-au afirmat trei grupări: gruparea radicală a studenților, gruparea intelectualilor și cea a boierilor moldoveni, conduse de Petru Dicescu, care vor forma, mai târziu, Partidul Moldovenesc Democrat din Basarabia. În ciuda opresiunii, populația românească a continuat să militeze pentru emancipare națională și pentru folosirea limbii române în școală, biserică și administrație.

A ZECEA invazie rusă s-a produs în anii 1916 – 1920. Primul Război Mondial a izbucnit, ca urmare a contradicțiilor dintre marile puteri imperialiste, în lupta pentru reîmpărțirea sferelor de influență și pentru acaparea de noi colonii și teritorii străine. Războiul a început prin ofensiva Puterilor Centrale (Germania și Austro – Ungaria) împotriva Antantei (Anglia, Franța și Rusia) antrenând 33 de țări cu o populație de peste 1 miliard de locuitori. A izbucnit prin atacarea Serbiei de către Austro - Ungaria (28 iulie 1914), pretextul fiind asasinarea prințului moștenitor al Austriei Franz Ferdinand și a soției sale Sofia de origine cehă, de către un extremist sârb Princip, la Saraevo. Războiul a pricinuit uriașe pierderi umane (circa 9.700.000 morți și circa 20.000.000 răniți) și pierderi materiale, evaluate la peste 278 milioane dolari.

Din august 1914 până în august 1916, când România a păstrat o strictă neutralitate, Franța și Anglia au încercat să o câștige de partea lor, solicitându-i o participare activă la conflict. Rușii din contră erau reticenți. Ei doreau o neutralitate pasivă, care să nu-i oprească în politica lor tradițională de expansiune în Europa. După înfrângerea armatei ruse în luptele din Bucovina, comandate de generalul Brusilov, Rusia a devenit mai conciliantă. La data de 4/17 august 1916 a fost semnat un Tratat de alianță între Franța, Anglia, Italia și Rusia pe de o parte și România de cealaltă parte. În paralel cu Tratatul de alianță a fost semnată și o Convenție militară, la 4/17 august 1916, conform căreia, Rusia se angaja să trimită un corp de armată (două divizii de infanterie și o divizie de cavalerie) în ajutorul României în Dobrogea, pentru a stăvili

atacurile armatei bulgare. Franța, Anglia, Italia și Rusia s-au angajat să trimită material de război și muniții tranzitate prin teritoriul Rusiei.

Rușii nu și-au respectat angajamentele, contribuind la înfrângerile României în luptele din august - noiembrie 1916. Generalul Polianov, ministru de război al Rusiei în anii 1915-1916 nu a văzut cu ochi buni, faptul că aliații ar fi putut să fie obligați să-și respecte angajamentele. „Respectarea Convenției militare și politice ar crea astfel în Balcani un stat prea puternic, care ar cuprinde Moldova, Valahia, Dobrogea, adică actuala Românie, Transilvania, Banatul și Bucovina, în limitele teritoriale fixate prin Tratatul din 1916 și ar grupa o populație de aproximativ 13 milioane de locuitori”.

În obținerea autonomiei teritoriale și politice a Basarabiei și apoi unirea cu România, un rol important l-au avut ostașii moldoveni. Marele miting ostășesc desfășurat la Odessa, în ziua de 18 martie 1917, la care au participat circa 100.000 de ostași moldoveni s-a pronunțat pentru autonomia țării.

Sprijinit financiar și logistic de Germania imperială, Lenin a reușit să declanșeze revoluția bolșevică la Sankt – Petersburg, Petrograd/după 1914, Leningrad după 1924, Sankt Petersburg după 1994, o minoritate instalându-se treptat prin teroare și sânge, în fruntea unui fost imperiu, care s-a prăbușit. La data de 21 noiembrie 1917, Lenin a ordonat să se încheie un armistițiu pe întregul front militar de răzărit. Generalul Duhonin, comandantul suprem al armatei ruse a refuzat să încheie armistițiul umilitor. O ceată de bolșevici trimisă de guvernul din Petrograd, condusă de prapurcicul Krilenko a atacat și a ucis pe generalul Duhonin în gara Moghilev, unde staționa trenul Marelui Cartier Militar rus, tăindu-i corpul în bucăți și aruncându-l afară din vagon. Generalul rus Șcerbacev, a fost loial românilor și era convins de necesitatea continuării războiului. Pentru această poziție a fost la un pas de a fi arestat, printr-o acțiune a lui Senen Roșal, numit de Lenin comisar pentru frontul de est. La data de 15 decembrie 1917, Senen Roșal a condus o acțiune bolșevică de preluare a controlului armatei rusești din Moldova, cu sprijinul garnizoanei militare rusești din cartierul Socola, orașul Iași.

Hotărât să ia ferme măsuri împotriva trupelor rusești bolșevizate, generalul francez Matias Henry Berthelot l-a îndemnat pe generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General Militar al Armatei Române să acționeze cu curaj și demnitate. Militarii români au trecut la acțiune, arestând la Socola peste 3000 de militari ruși, fără vărsare de sânge, iar în alte zone ale Moldovei au contribuit la repunerea la comandă a unor generali ruși, care fuseseră arestați de proprii subordonați bolșevizați. Guvernul român a înțeles că pentru a asigura ordinea și liniștea în zona pe care o controla, era retragerea armatei ruse înspre Ucraina, pe căi bine stabilite, pentru a evita jafurile, crimele și alte acțiuni brutale, cu mari neajunsuri asupra populației românești. Marele Cartier General al Armatei Române a fost nevoit să recurgă și la măsuri de ordin militar împotriva Armatelor a IV-a și a VI-a ruse la Pașcani, Spătărești/Fălticeni, Mihăileni/Dorohoi, Siret și Galați.

Din noiembrie 1917 și până la sfârșitul lunii ianuarie 1918, numărul militarilor ruși a scăzut de la 1.200.000 până la aproximativ 50.000. Frontul pe care-l ocupau efectivele rusești a fost acoperit în totalitate de armata română, dar presiunea militară a Puterilor Centrale a făcut ca încheierea unui armistițiu să fie necesară. O eventuală continuare

a luptelor, în noile condiții, ar fi putut duce la un dezastru militar, iar francezii, prin vocea lui Georges Clemenceau avertiza că, un eventual armistițiu poate conduce la o pace separată, care va pune în pericol obiectivele de război ale României și promisiunile pe care Antanta le făcuse în iulie 1916, când guvernul României a acceptat ca Armata Română să participe la Primul Război Mondial alături de Antantă.

Armistițiul cu Puterile centrale a fost semnat la 26 noiembrie/9 decembrie 1917 la Focșani. Acesta a fost semnat după ce Ion I. C. Brătianu a demisionat, propunându-i Regelui Ferdinand I să fie înlocuit de generalul Alexandru Averescu, date fiind bunele relații pe care acesta le avea cu feldmareșalul August Von Mackensen, din perioada când a fost atașat militar la Berlin, în anii 1895-1897. Generalul Averescu a desemnat pe Constantin Argetoianu, însărcinat cu puteri depline să semneze la Buftea, la data de 20 februarie/5 martie 1918 o pace preliminară, după îndelungi negocieri și presiuni militare, exercitate de Puterile Centrale.

În aceste condiții, BASARABIA era o cale pentru o eventuală retragere a armatei și a autorităților militare românești, în condițiile în care Puterile Centrale ar fi împins frontul spre est, dar era și o sursă de hrană, întrucât pe teritoriul ei se aflau depozite alimentare și numeroase depozite de armament și muniții.

Revoluția bolșevică a cuprins și teritoriul dintre Prut și Nistru, accentul revoluționarilor fiind pus aici, ca și în întreaga Rusie, unde trupele țariste au fost bolșevizate rapid, pe principiile: autodeterminare, vot universal, egal, direct și secret, reformă agrară (împărțirea marilor proprietăți). Și în Basarabia, numeroși țărani cereau parcelarea marilor latifundii și împărțirea lor către masele de agricultori. În unele localități țărani au încetat să-și mai îndeplinească obligațiile de muncă și au trecut la acte de violență împotriva proprietarilor.

Un rol important în constituirea autorităților administrative în Basarabia l-au avut militarii, care au făcut parte din armata țaristă. Ei s-au organizat într-un Comitet Militar Moldovenesc. Congresul Militar Moldovenesc, cu 800 de delegați plenipotențieri, ca reprezentanți ai celor 300.000 de basarabeni mobilizați în armata rusă s-a desfășurat la Chișinău în perioada 20 octombrie/2 noiembrie 1917. Participanții au reactivat ideea constituirii unui organ de putere reprezentativ pentru Basarabia – SFATUL ȚĂRII – compus din 120 de deputați, 84 (70%) aparținând populației majoritare (44 de locuri pentru militari, 30 pentru țărani și 10 pentru asociații obștești și partide politice moldovenești), iar 36 (30%) etniilor conlocuitoare care s-au pronunțat pentru proclamarea autonomiei Basarabiei. Biroul Organizatoric ales de Congresul Militar Moldovenesc, compus din 16 membri, cărora li s-au mai adăugat și personalități marcante ale vieții politice din Basarabia, precum Ion Pelivan, Pan Halippa, dr Daniel Ciugureanu și Ion Inculeț a fost însărcinat cu constituirea Sfatului Țării, ca organ reprezentativ de conducere a Basarabiei. Numărul deputaților a crescut la 150, majoritatea românească având 105 și 45 minoritățile. Biroul Organizatoric a contribuit și la crearea Republicii Autonome Moldovenești.

La data de 21 noiembrie/4 decembrie 1917, în prezența a 95 de deputați și a unui numeros public au fost deschise lucrările Sfatului Țării. La propunerea lui Pantelimon Erhan, reprezentantul facțiunii țărănești, președinte al celui dintâi Parlament basarabean a fost ales profesorul Ion Inculeț, care în discursul său a amintit de nevoia ca Basarabia să devină

o republică democratică, dar pe care în contextul epocii, o vedea ca fiind parte a unei mari „republici federative democratice rusești”, cu un larg program politic și social, întemeiat pe votul universal și „trecerea pământului la poporul muncitor”.

În virtutea dreptului la autodeterminare, la data de 2/15 decembrie 1917, SFATUL ȚĂRII a proclamat Basarabia, REPUBLICĂ DEMOCRATICĂ MOLDOVENEASCĂ (în limba română), Republică Populară (în limba rusă), ca parte egală în drepturi a „Republicii Federative Democratice Ruse Unice”.

Pentru administrarea tinerei republici s-a constituit un CONSILIU AL DIRECTORILOR GENERALI, în fruntea căruia Ion Inculeț l-a propus pe prof. Pantelimon Erhan. Noul cabinet era compus din șapte reprezentanți ai populației majoritare și trei ai etniilor conlocuitoare. Una dintre cele mai presante sarcini ale noii puteri executive era păstrarea ordinii și în pofida constituirii unei incipiente armate a republicii, de fapt un regiment moldovenesc incapabil să asigure securitatea tinerei republici, tulburările erau majore, provocate de țăranii, care prin violență, se înstăpâneau pe moșiile marilor proprietari, până la minorități și trupe bolșevizate.

UNIREA

Privirea membrilor Executivului Moldovenesc s-a îndreptat spre Iași, iar generalul francez Matias Henry Berthelot a promis instructori militari francezi, bani și armament, dar soluția aceasta cerea timp. Era dificilă, de asemenea și o solicitare de sprijin adresată direct armatei române, tocmai ca urmare a eventualelor suspiciuni, care ar fi putut să apară, legate de anexarea tinerei republici de către România.

Această situație a determinat conducătorii tinerei republici să ceară sprijin la Kiev unor unități militare sârbești, cehe, care n-au mai ajuns și voluntarilor transilvăneni, dar era puțin probabil ca aceștia să facă față nevoilor de ordine în Basarabia. Comandamentul Militar Român ezita să intervină, deși propunerile Marelui Cartier General (MCG) vizau intervenția în Basarabia a unei divizii experimentate, pentru a nu permite bolșevicilor să creeze complicații. În cele din urmă, la data de 3/16 ianuarie 1918, Ion I. C. Brătianu a aprobat acțiunea propusă de Marele Cartier General. Două zile mai târziu, situația la Chișinău s-a agravat, forțe încurajate de bolșevici preluând puterea cu ajutorul garnizoanei militare rusești. Acestea au dezarmat un contingent de voluntari transilvăneni sosit în cele din urmă de la Kiev, pentru a apăra noua putere a republicii.

Față de situația creată, M.C.G. al Armatei Române a decis la data de 7/20 ianuarie 1918, ca două divizii de infanterie și două de cavalerie să pătrundă în Basarabia. Astfel, după ce s-a hotărât ca trupele române să nu se amestece în viața internă a Basarabiei și să nu reprezinte tribunale de război, trupele Diviziei a 11-a Infanterie Slatina, comandată de generalul de divizie romașcan Ernest Broșteanu au intrat în Chișinău la data de 13/26 ianuarie 1918, fiind întâmpinate de profesorii Pantelimon Halippa, Ion Inculeț, Ion Pelivan, avocatul Ion Buzdugan, dr. Daniel Ciugureanu și un grup de doctorițe costumate în culorile naționale.

La scurt timp după intrarea trupelor române în Basarabia, seful Marelui Cartier General al armatei române, generalul Constantin Prezan, adresa o proclamație către populația din Basarabia, în care se preciza: „Vă declar sus și tare că oastea română nu dorește decât ca, prin orânduiala

și liniștea ce o aduce, să vă dea puțința să vă statorniciți și să vă desăvârșiți autonomia și slobozia voastră, precum veți hotărî voi singuri”.

Înscriindu-se pe aceleași coordonate ale restabilirii raporturilor dintre frații români de pe ambele maluri ale Prutului, semnificativă este DECLARAȚIA DIN 24 IANUARIE/6 FEBRUARIE 1918, A SFATULUI ȚĂRII DE LA CHIȘINĂU, în care se preciza: „...prin venirea oștilor frățești române pe pământul republicii noastre s-a întocmit o stare prielnică pentru munca harnică și orânduită pe toate ogoarele vieții. Oștile românești au venit să apere drumurile de fier și magazinele de pâine pentru front, iar ființa (prezența) lor pe pământul nostru ajută la așezarea rânduielii în țară și de azi înainte roada muncii fiecărui cetățean al republicii este cheazășuită împotriva lăcomiei răufăcătorilor din interior”.

Pentru mai buna coordonare a marilor unități, care operau în Basarabia, Marele Cartier General al Armatei Române a decis, la data de 25 ianuarie/7 februarie 1918, prin Ordinul nr. 7446 înființarea Corpului 6 Armată comandat de generalul Ion Istrati, șef de stat major colonelul Toma Dumitrescu, care a organizat și condus până în aprilie 1918, toate operațiunile militare ale armatei române în Basarabia.

În compunerea acestui corp de armată intrau cele patru divizii care operau în Basarabia, dispuse astfel:

- Divizia a 11-a Infanterie Slatina cu cartierul general în Chișinău, ocupa fâșia din centrul Moldovei;

- Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, întărită cu Regimentul 5 Călărași Galați a înaintat și s-a concentrat în zona Bolgrad – Kazaclia – Novotroian – Sandaclia;

- Divizia 1-a Cavalerie Craiova în zona Bălți – Strâmba – Putigești;

- Divizia a 2-a Cavalerie Iași în zona Gura Galbenă – Cărbuna – Bator – Cimișlia.

Acestor mari unități li s-au alăturat ulterior, Detașamentul „General Ion Rășcanu” cu 8 regimente de Vânători de câmp (Infanterie), Divizia a 9-a Infanterie Constanța, Divizia a 10 Infanterie Tulcea, Divizia a 3-a Infanterie Târgoviște, Divizia a 4-a Infanterie București și Divizia a 5-a Infanterie Buzău, cu Brigada 9 Infanterie Ploiești, Regimentele: 7 Infanterie Prahova, 32 Infanterie Ploiești, 3 Vânători de câmp Ploiești, 19 Artilerie Ploiești, 6 Călărași Ploiești, Brigada 10 Infanterie Buzău, Regimentele 8 Infanterie Buzău și 9 Infanterie Râmnicu Sărat, Flota de vase fluviale, care asigurau siguranța în Delta Dunării, două escadrile de aviație, un detașament de jandarmi rurali și grăniceri.

Zona de operații a Corpului de armată era cuprinsă între Prut – Dunăre – Sfântu Gheorghe – Nistru și în nord, până la Soroca – Ripiceni inclusiv. Corpul 6 Armată s-a transformat la data de 5 iulie 1918 în Corpul 5 Armată. Misiunea acestor mari unități era de a asigura ordinea pe căile ferate și normala funcționare a trenurilor, apărarea populației de jafuri și distrugerii, alungarea și respingerea peste Nistru a bandelor bolșevice, formarea și paza depozitelor de alimente, echipament, muniții, armament necesare armatei române, instruirea tinerilor pentru a forma tânăra armată, absolut necesară acestui teritoriu. Până la data de 3 martie 1918, cu excepția județului Hotin, ocupat de trupele austriece, armata română a reușit să instaureze în Moldova dintre Prut și Nistru ordinea, garantându-se totodată, liniștea și siguranța populației, cu prețul vieții a 3 (trei) ofițeri și 122 de soldați, 12 ofițeri și 309 ostași fiind răniți în confruntările cu trupele ruse, care au fost bolșevizate.

Între timp, ultimatumul dat României de Puterile

Centrale pentru denunțarea armistițiului de la Focșani din 26 noiembrie/9 decembrie 1917 și încheierea unei păci între Puterile Centrale și Republica Ucraineană prindeau România ca într-un clește. Pe de altă parte, liderii Republicii Moldovenești observau că republica nu le este recunoscută, iar reprezentanții Puterilor Centrale refuzau să-i accepte la un dialog menit să ducă la încheierea unei păci după modelul ucrainean.

După semnarea păcii preliminare de la Buftea la data de 5 martie 1918 și demisia generalului Alexandru Averescu, în fruntea guvernului român a fost numit Alexandru Marghiloman. Acesta s-a întâlnit la Iași, cu reprezentanții Sfatului Țării, prof. Ion Inculeț, dr. Daniel Ciugureanu și prof. Pan Halippa și au discutat despre necesitatea unirii cu România, fiind singurul mod în care noua republică moldovenească ar putea căpăta legitimitate. La Iași, Ion Inculeț s-a întâlnit și cu ambasadorul francez, Saint Aulaire, acesta spunându-i că „dacă n-om face unirea, totuna ne va înghiți cineva și pe urmă noi suntem moldoveni, aceiași români, tot cu România ne-a fi mai bine. Am fost nedumerit, dar acum cred și eu, domnilor, că trebuie să facem unirea cu România”, le-a spus deputaților la înapoierea la Chișinău.

Rezervele lui Inculeț țineau de faptul că Alexandru Marghiloman, noul prim-ministru român conservator, era perceput ca reprezentant al marilor proprietari de pământ și se temea pentru felul în care programul său politic și social (vot universal și o largă reformă agrară) va fi implementat în Basarabia în eventualitatea unei uniri cu România. Însă pentru tânăra republică de dincolo de Prut, singurul protector capabil să-i asigure stabilitatea și legitimitatea era statul român, printr-un act de unire.

Primul-ministru, Alexandru Marghiloman a ajuns în Basarabia la data de 26 martie/8 aprilie 1918, în prezența Declarației de Unire cu România, iar Constantin Stere, cel care revenise în Basarabia pentru a reaprinde flacăra unirii, l-a asigurat că majoritatea deputaților din Sfatul Țării era favorabilă unirii cu Țara.

Exprimând voința întregului popor român din Basarabia, la 27 martie 1918, Sfatul Țării din Republica Democratică Moldovenească a votat actul Unirii Basarabiei cu România: 86 de voturi pentru, 3 voturi contra și 36 de abțineri. Declarația de unire suna astfel: „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadale singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România.”

Istoriografia sovietică și rusă de astăzi acuză Unirea Basarabiei cu România, susținând că s-a făcut sub presiunea existenței trupelor militare românești. Este clar că prezența armatei române la începutul anului 1918, a contribuit la salvarea tinerei republici moldovenești. Plecarea trupelor române ar fi însemnat invadarea imediată a acestui teritoriu de trupele ruse bolșevizate sau ucrainiene naționaliste și ca o consecință dizolvarea Republicii Democratice Moldovenești, abandonarea populației moldovenești, adâncirea insecurității regionale și crearea unui focar de instabilitate la granița estică a Vechiului Regat Român.

Profesorul Ion Inculeț a adus elogii armatei române în vara anului 1918, notând în jurnalul său: „Pentru noi, românii

moldoveni, pentru mișcarea noastră națională, intrarea armatei române în Chișinău a fost un eveniment de primă importanță, chiar decisiv. Elementele românești au câștigat mai mult curaj și mai multe speranțe pentru viitor”.

La data de 3 martie 1920 Consiliul Suprem al Conferinței de Pace de la Paris a recunoscut legitimitatea unirii Basarabiei cu România, iar la 20 octombrie 1920 a fost semnat Tratatul de la Paris dintre România, pe de o parte, și Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia, de cealaltă parte.

Înaltele Părți Contractante recunoșteau „suveranitatea României asupra teritoriului Basarabiei cuprins între frontiera actuală a României, Marea Neagră, cursul Nistrului de la gura sa până la punctul unde este tăiat de vechiul hotar dintre Bucovina și Basarabia și acest vechi hotar”. Tratatul a fost ratificat de Marea Britanie la 14 aprilie 1922, de Franța la 24 aprilie 1924, de România la 19 mai 1922 și de Italia la 22 mai 1927. Japonia nu a ratificat tratatul.

A UNSPREZECEA intervenție a Rusiei în treburile interne ale României

În perioada 1918-1919 relațiile româno-ruse s-au deteriorat și statul sovietic nu a recunoscut unirea și granițele României. Folosindu-se de Internaționala a III-a Comunistă (Comintern), URSS a pregătit o răscoală, în 1924, în sudul Basarabiei, în localitatea Tatar-Bunar, care trebuia să deschidă drumul intrării Armatei Roșii pentru a anexa Basarabia. Acțiunea sovieticilor a eșuat. Tot în anul 1924 s-a desfășurat la Viena, în perioada 27 martie – 2 aprilie, Conferința româno – sovietică privind unirea Basarabiei cu România, care a eșuat datorită faptului că delegația Uniunii Sovietice a refuzat recunoașterea Unirii Basarabiei cu România.

După nereușita de la Viena, Uniunea Sovietică a hotărât să organizeze în același an, un fel de „Piemont” sovietic pentru Basarabia, un punct de atracție, pe partea stângă a Nistrului: Republica Autonomă Moldovenească Socialistă Sovietică, în cuprinsul Ucrainei Sovietice. Această republică a reprezentat o fâșie de pământ de-a lungul Nistrului, având o formă de triunghi cu baza la Nistru. Ea avea o lungime de 210 km și o lățime de 95 km, în total o suprafață de 7.516 km pătrați. Acest teritoriu a fost format din unele părți ale județelor Odessa, Ananiev, Tiraspol, Balta și Tulcin, totalizând 545.000 locuitori. Principalele orașe ale republicii erau: Râbnîța cu 48.748 locuitori, din care 25.387 erau moldoveni, Dubăsari – 57.371 locuitori, din care 33.000 moldoveni, Tiraspol – 80.000 locuitori, în întregime moldovenesc, Ananiev – 43.545 locuitori, din care 24.249 moldoveni. Politica sovietică nu și-a atins scopul dorit.

România și URSS au semnat la Paris, la 27 august 1928, Pactul Briand-Kellog, renunțând formal la război și angajându-se să rezolve orice litigiu pe cale pașnică. La 9 februarie 1929, România, Polonia, Letonia și URSS au semnat, la Moscova, Protocolul în care se prevedea că Tratatul de la Paris va fi valabil între părțile contractante, independent de intrarea lui în vigoare.

Deși între România, URSS și alte state s-a încheiat o Convenție, la Londra, în zilele de 3-4 iulie 1933, relațiile româno-sovietice din perioada interbelică au fost marcate de cererea insistentă a guvernului sovietic de a i se recunoaște dreptul de stăpânire a Basarabiei.

În cadrul diplomației europene, în anii 1934-1935 un loc important l-a ocupat crearea unui sistem de securitate colectivă, principalul promotor fiind Nicolae Titulescu, ministrul român al afacerilor externe. La data de 15 iulie 1935 Nicolae Titulescu a fost împuternicit de guvernul României să negocieze un tratat de asistență mutuală cu Uniunea Sovietică.

La 21 iulie 1936, Nicolae Titulescu și Maxim Litvinov, reprezentantul URSS, au încheiat un protocol de asistență mutuală. Schimbarea din guvern a lui Nicolae Titulescu, la 29 august 1936, a determinat guvernul URSS să considere că aceasta reprezintă o schimbare a politicii externe.

CONTINUAREA RAPTURILOR TERITORIALE

A DOUSPREZECEA invazie a guvernului de la Moscova pe teritoriul României s-a desfășurat în luna iunie 1940. Tendințele revizioniste ale URSS și Germaniei au condus la semnarea Pactului Ribbentrop-Molotov, la Moscova în ziua de 23 august 1939, și a Protocolului adițional secret, al cărui punct 3 a afectat integritatea teritorială a Poloniei, Țărilor Baltice, Finlandei și României.

La data de 1 septembrie 1939 a început cel mai mare conflict politic, economic, diplomatic și militar din istoria omenirii, care a cuprins 72 de state cu o populație de 1.700.000.000 oameni (80% din populația lumii). Războiul a fost declanșat de Germania hitleristă, aliată cu Italia fascistă și Japonia militaristă, cu scopul dominației lor asupra lumii, lichidării independenței popoarelor și a exterminării fizice a unora dintre ele. Războiul a început prin atacarea Poloniei dinspre vest de către Germania la 1 septembrie 1939 și a Uniunii Sovietice din est la 17 septembrie 1939. În acest catastrofal război au pierit peste 30 milioane de oameni. Pierderile materiale au fost de circa un miliard, trei sute optzeci și patru milioane de dolari (1.384. 000.000).

O consecință directă a Pactului Ribbentrop - Molotov a fost răstignirea poporului român, căruia URSS i-a răpit Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, prin Notele ultimative din 26 și 28 iunie 1940, pe care istoricii le consideră

adevărate declarații de război.

Acestei agresiuni i-au urmat Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, prin care a fost răpită partea de Nord a Transilvaniei și Acordul de frontieră cu Bulgaria, de la Craiova, din 7 septembrie 1940, prin care s-a cedat Cadrilaterul (județele Durostor și Caliacra din sudul Dobrogei).

Acțiunile tragice din vara anului 1940 au costat poporul român pierderea suprafeței de 99.738 km² și 6.821.000 de locuitori, pierderi datorate, însă, și noncombatului armatei dar și deciziilor factorilor politici, în frunte cu regele Carol al II-lea, a cărui opțiune a fost: „păstrăm statul și cedăm teritorii”.

După aceste tragice evenimente, autoritățile sovietice și horthyste s-au dedat la acte de terorism inimaginabile împotriva populației românești majoritare din provinciile românești ocupate. Distrugere și moarte, acestea au fost „binefacerile” aduse de Stalin și Horthy în teritoriile răpite României. Ocupanții n-au putut anula, însă, credința românilor de reunire cu țara, în triumful dreptății istoriei.

Evenimentele din vara anului 1940 au dus la schimbarea politicii externe a României și la apropierea ei de Germania. Uniunea Sovietică în zilele de 12-13 iunie 1941 a deportat familiile înstărite din Bucovina și Basarabia în Siberia, fiindcă s-au opus politicii promovate de trecerea forțată la comunism.

Alăturându-se Germaniei, România a participat la războiul contra URSS, conform Planului german „Barbarosa”, din decembrie 1940. Armata Română a luptat alături de Armata Germană, atât la eliberarea Basarabiei (22 iunie - 26 iulie 1941), cât și la celelalte operațiuni militare din est. Populația românească i-a primit cu mult entuziasm și bună-voință pe ostașii eliberatori și a aprobat reinstaurarea administrației românești.

Prin lovitura de stat de la 23 august 1944, România s-a alăturat puterilor aliate, S.U.A., Anglia, Uniunea Sovietică, producând o schimbare radicală a situației strategice în Europa de sud-est. În ziua de 24 august 1944, trupele sovietice au ocupat Chișinăul, iar câteva zile mai târziu au pus stăpânire din nou pe teritoriile românești răpite de Hitler și Stalin prin Pactul Molotov-Ribbentrop, din 23 august 1939.

Conferința de pace de la Paris, din anii 1946-1947, a hotărât ca frontiera româno-sovietică să fie cea instituită

odată cu Nota ultimativă din 28 iunie 1940. Delegația oficială română la Conferința de pace de la Paris, din anul 1947, condusă de Gheorghe Tătărăscu n-a ridicat problema teritoriilor dintre Nistru și Prut - Basarabia și Bucovina de Nord, motivând că aceste teritorii au fost reglate prin Convenția de Armistițiu din 12 septembrie 1944, ea atacând doar cererile de despăgubire formulate de puterile occidentale.

Rusia stalinistă a impus în Tratatul de pace cu România din 1947, un alt termen: a botezat termenul de ultimatum cu termenul de „acord sovieto-român”. Așa și-a adjudecat din nou Uniunea Sovietică, teritoriile românești: Basarabia și nordul Bucovinei, punând din nou în aplicare Pactul Molotov – Ribbentrop, încheiat cu Hitler la 23 august 1939.

În anul 1948 o delegație română, condusă de Ana Pauker, a semnat, la Moscova, un protocol care a completat Tratatul de pace semnat la Paris în 1947, prin care se preciza că Insula Șerpilor intră în componența URSS. Mai mult, printr-un proces-verbal, încheiat la 23 mai 1948, se afirma că Insula Șerpilor a fost înapoiață URSS, pentru că în trecut ar fi „aparținut” Rusiei.

Românii din Moldova dintre Nistru și Prut au prins vremuri grele, după reocuparea de către URSS la 24 august 1944: introducerea obligativității folosirii limbii ruse, înlocuirea alfabetului latin cu cel slav, masive deportări în Asia, falsificarea istoriei, interzicerea relațiilor cu România, efectuarea stagiului militar de către tineri moldoveni și repartizarea lor în producție cât mai departe de casă, pentru a uita obiceiurile și tradițiile românești și a se încadra în marea familie a popoarelor sovietice. Cu toate acestea, populația românească a supraviețuit prin conservarea, mai ales în mediul rural, a datinilor, credinței și obiceiurilor strămoșești.

BASARABIA ÎN CONTEXTUL EUROPEAN

Căderea imperiului sovietic, în 1991, i-a determinat pe românii dintre Prut și Nistru să proclame independența deplină a Republicii Moldova, la data de 27 august 1991.

După mai mulți ani de dominație a comuniștilor, la conducerea Republicii Moldova a reușit să acceadă alianța unor forțe progresiste, în frunte cu liberalii și democrații, alianță care s-a înscris pe linia aplicării unor legi, care au asigurat dezvoltarea democratică a țării și deschiderea spre Uniunea Europeană.

Însă în anul 2016 forțele progresiste românești din Republica Moldova au suferit o grea înfrângere, la cârma țării revenind, după mulți ani, adepții lui Voronin, în frunte cu Igor Dodon, care a făcut eforturi intense să abată Republica Moldova de la alianța cu Uniunea Europeană, orientându-se spre Rusia.

Patrioți moldoveni – români, cu sprijinul impresionat al tinerilor, dau speranțe de unire cu România. Ei desfășoară activități de cunoaștere a Istoriei Românilor de către tineri, proclamarea limbii române ca limbă oficială în Republica Moldova. Români moldoveni militează pentru reînscrierea Republicii Moldova pe cale europeană și aplicarea unor legi progresiste în Moldova. De asemenea își propun să dezvolte economia, învățământul, cultura și să îmbunătățească condițiile de viață al populației.

Opoziția în frunte cu Igor Dodon se opun cu înverșunare pregătirii românilor basarabeni pentru reunirea cu Patria Mamă și al venirii Moldovei în concertul european. În ianuarie 2021, Igor Dodon s-a întâlnit cu ambasadorul Federației Ruse la Chișinău, Oleg Vasnețov, deși nu avea calitatea de șef

de stat, discutând trei probleme: acordul dintre Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la protecția socială a moldovenilor, care trăiesc sau muncesc în Rusia, livrarea în Republica Moldova a vaccinului rusesc, extinderea regimului preferențial pentru exportul de produse agroindustriale moldovenești pe piața rusă.

În prezent opoziția de la Chișinău se opune cu înverșunare actualei conduceri politice, făcând jocul puterii de la Moscova, care amenință cu invadarea teritoriului Republicii Moldova. România face mari eforturi de ordin material și prevenirea tulburărilor între Prut și Nistru. Populația Moldovei dintre Prut și Nistru a obținut un deosebit succes în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 și speră că, Republica Moldova va fi primită în Uniunea Europeană și se va reuni cu patria mamă – România.

Președinta Republicii Moldova, Maia Sandu și alți patrioți din Republica Moldova au desfășurat vizite în România și în alte țări europene și speră că, vor primi ajutor pentru primirea în Uniunea Europeană. România nădăjduiește că, Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii vor ajuta la ridicarea economiei României Reunite, pentru binele populației din spațiul Carpato-dunărean și nistrean.

Bibliografie:

Constantin Kirițescu, Istoria Rzboiului Pentru Întregirea României, vol. 3, Editura Karta Graphic, Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” Ploiești, 2014;

Nicolae Iorga, Basarabia noastră, Ploiești, Editura Libertas, 2012;

Constantin C. Giurăscu, Istoria Românilor, vol. III, partea I-a;

Gheorghe I. Brătianu, Originile și formarea unității românești, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1995.

Viorica Moisiuc, Calvarul Românilor în lupta pentru eliberare și întregire națională, vol.1 (1600-1918), Editura Fundației România de mâine, București, 2020;

Dumitru Munteanu Râmnic, Pentru Basarabia, Ploiești, Editura Libertas, 2012;

Alexandru V. Boldur, Istoria Basarabiei, vol. II, Editura Timpul, 2016;

Anton Moraru, Basarabia sub jugul colonial al Rusiei țariste (1812-1917), Chișinău, Editura Labirint, 2012;

Valeriu Matei, Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României, Culegere de documente 1939-1991, Editura Libertas, Ploiești, 2012;

Nicolae Arnăutu, 12 invazii rusești în România, Editura Vestală, București, 1996;

Veronica Pârlea – Conovali, Siberia – cronică unui coșmar.

Constantin Chiper, Cronică militară a Județului Vaslui, Editura Pim, Iași, 2012;

Constantin Chiper, Cronică militară a Județului Prahova, Editura Scrisul prahovean – Cerașu, 2012.

Constantin Chiper, magistrat Nicolae Mihai, Mircea Fitcal, Omagiu eroilor Județului Vaslui, Editura Sfera, Bârlad, 2016;

Constantin Chiper, Miluță Moga, Mihai-Cristian Șelaru, Patria înainte de toate. Contribuția vasluienilor la Marea Unire, Editura Pim, Iași, 2018;

Constantin Chiper, Neculai Ursu, Vasluienii în războaie, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2020;

Colonel Florin Șperlea, Unirea Basarabiei cu România, un act istoric, Observatorul Militar nr. 12, din 27 martie – 3 aprilie 2018.

Un jurnal de bord ca destin

Așa sună curajul...

înv. **Victoria RUDI**

„Mă bucur că Dumnezeu mi-a creat oportunități să fac lucruri, și nu puține, pentru care să merit ca oamenii să-și amintească de mine cu recunoștință și dragoste.”

Căpitan Rudi Pavel-Florentin

Așa sună curajul... Zodia mea, Leu, este legată de bani, câștiguri, de creativitate; bărbații din această zodie sunt oameni hotărâți, încăpățânați, întreprinzători, nu știu ce înseamnă renunțarea.

Realizările materiale m-au atras întotdeauna, dar am urmărit să apreciez doar ce anume dă sens vieții. Nu aveam nici 30 de ani când am îndrăznit să fac un pas foarte important: „Ce-ar fi dacă gândul ce mi-a încolțit în minte, ar deveni realitate?”

M-am bucurat de prevederile unei legi prin care se încuraja mediul de afaceri, după 1990 și m-am hotărât să-mi deschid o afacere. În anul 1996, cu sprijinul mamei, care era singură, după decesul tatălui meu, am vândut apartamentul cu 3 camere în care am locuit împreună cu familia și mi-am înființat Societatea „Pamer Media” S.R.L., proprietatea mea, eu fiind unic acționar. Nu am accesat împrumuturi din bănci, iar din vânzarea apartamentului și cu veniturile din ultimele voiaje, am reușit să cumpăr și o garsonieră confort 1, în zona Cinematografului „Bârladul”, unde era sediul Societății „Pamer Media” S.R.L.

Ca obiect de activitate m-am orientat spre materiale de birotică, papetărie, mobilier. Îmi mergeau bine vânzările, contractele... chiar am dat lovitura cu un contract valoros cu mobilier de birouri pentru Primăria din Bârlad. Mă simțeam împlinit. A fost o perioadă foarte plină în viața mea; îmi voi aminti de această experiență pentru tot restul vieții.

Un eveniment neplăcut a apărut și m-a scos din zona mea de confort material și psihic... Am simțit că pentru mine timpul se răstoarnă cu susul în jos. A fost momentul să-mi amintesc de o povață pe care, cu grija unei mame, care dorește să-și ferească copilul de greșeli, m-a atenționat: „Nu uita că o femeie vicleană va fi totdeauna în stare să ducă de nas pe cel mai deștept dintre bărbați, cu atât mai mult pe unul ca tine, bine crescut, mărinimos și un sufletist.” – Știa mama ce spune!

- Oare este cu puțință, mamă, să mă confrunt cu asemenea viclenii?

- Nu cred nimic. Mă tem doar pentru tine și aș vrea să te feresc de răutatea unor oameni din jurul tău!

Știu, am făcut de multe ori alegeri greșite, și nu de puține ori am primit lovituri, am fost considerat doar o mașină de câștig. Dezgustat de umanul neuman din realitatea românească, am ales pribegia, am hotărât să plec în Italia în anul 1999. Mă simțeam ca o slugă în propria țară. După Revoluție, Flota s-a fărâmițat, navele au fost vândute, altele acaparate de „băieții deștepți” de la butoane. S-a instalat un sistem artificial – care era capitalismul sălbatic impus.

Am plecat din țară un anonim, un nimeni, dar solid ancorat în realitatea concretă, hotărât să-mi clădesc viața pe propria muncă. Nu a fost ușor să renunț la poziția mea la compania „Navrom” din Constanța.

Ajuns în Italia, am pierdut destul timp în labirintul străzilor din Roma, singur, cu hainele într-o geantă, în căutarea unui loc de muncă... A fost un exercițiu de forță – noi nu eram în UE. Plecând încă de tânăr pe mare, mi s-a oferit o mai mare deschidere asupra lumii... nu aveam decât 22 de ani când am cunoscut Occidentul și asta mi-a fost de mare ajutor în această aventură. Am experimentat foame, nopți nedormite, alergături de la o companie la alta, interviuri, respingeri, multe emoții adunate în suflet. Nu a fost în zadar. Am gustat momentul de reală bucurie când am ajuns să urc pe o ambarcațiune cu vele, care se numea „Skagerrak”, de la Spenzia. Aici am reușit să-mi construiesc un viitor strălucit în marinărie, asta fiind marea mea mulțumire, rampa de lansare pentru ce urma să se întâmple cu parcursul meu strălucit în marinărie.

Acum viața mea era ușoară. Îmi simțeam inima plină de soare. Mă bucuram de o lume a purității, a frumuseții... Am acumulat în palmares zeci de voiaje. Departe, pe întinsul apelor, nopțile mă întorc mereu cu gândul „acasă”... casa mea.

A fost timpul propice în care trebuia să investesc. Așa am luat hotărârea de a-mi construi casa mea. Asta s-a întâmplat în anul 2006. Am muncit mult pentru această casă, pe care am construit-o la țară. Este vorba despre satul Ionășești, așezat la marginea de Nord a județului Galați. Sălbăția acestui sat la început mi se părea stranie, dar am realizat că în liniștea ce domnea aici trebuia să locuiesc și totul a devenit atrăgător.

Retras aici, doream să mă bucur de toate: să mă trezesc în fiecare dimineață la cântatul cucoșului, să-mi iau micul dejun și să-mi beau cafeaua pe terasă, să mă plimb printre pomii din grădină, să contemplu lunca, apa Siretului care curge la circa 60-80 m de poarta casei, să simt mireasma ierbii în diminețile și serile primăverii și verii, să ascult mugetul vacilor care vin de la păscut... țin nespus la pacea și confortul unui cămin. Știu că toate acestea îmi vor aduce bucurie după pensionare și după viața plină de stres și zbucium pe mări și oceane.

Am investit mult, dar am vrut un cămin confortabil, care să corespundă tuturor nevoilor mele, și în care să mă simt bine și toți cei care intră în casa mea să simtă căldura cu care-i primesc!

(Din însemnările personale)

În medalion: Rudi Pavel-Florentin

Andreea Răducan – „Fata de aur” a Bârladului

Prof. **Zânica TĂMĂȘANU**

„Per aspera ad astra”
(Seneca)

La 30 septembrie 1983, pe meleagurile Bârladului se naște o stea! Nimeni nu bănuia că această fetiță cu o grație și o voință de fier avea să cucerească lumea și să scrie istorie pe bolta gimnasticii internaționale. Andreea Răducan a pășit prima oară într-o sală de gimnastică de mână cu tatăl ei, la vârsta de 4 ani, în orașul natal, descoperind magia aparatelor sub îndrumarea antrenorilor locali.

Din acea perioadă mărturisea că a fost atrasă de bârnă și de groapa cu bureți (unde sportivele face exerciții care pot provoca accidentări până se perfecționează), care a devenit locul preferat în care avea voie să se joace după terminarea antrenamentelor.

Zborul spre stele

Din 1996, pașii au purtat-o către *lotul național de la Onești*, iar după un an s-a alăturat echipei olimpice la *Centrul Olimpic Deva*, unde astăzi îi găsim bustul alături de celelalte gimnaste ale României.

Există momente în istoria unei comunități când numele unui oraș devine sinonim cu excelența absolută. Pentru noi, bârlădenii, acel nume este Andreea Răducan, care a plecat dintr-o sală de gimnastică din Bârlad, sală, care astăzi cu mândrie îi poartă numele, pentru a scrie cu trupul și sufletul istoria gimnasticii mondiale.

Primii pași ai Andreei pe bârna îngustă, primele bătăături din palme și primele lacrimi de bucurie, nezas sau oboseală s-au consumat chiar în această sală sub ochii antrenorilor ei, dar și a profesorilor de la clasă, printre care mă număr și eu (ca profesor de limbă și literatură română) din primele clase gimnaziale ale Școlii nr. 9 din Bârlad (astăzi, „Manolache Costache Epureanu”).

Mi-o amintesc gingașă, minionă, un copil frumos, trăsături pe care le are și astăzi, mereu atentă la tot ce-i explicam la lecții, ca să rețină totul din clasă, căci timpul ei era așa de prețios, ocupat secundă cu secundă de orele de antrenament.

Stătea în rândul de la fereastră, în banca întâi împreună cu o altă fetiță ce-i era colegă și de gimnastică, Ana Maria Velicu (azi, lordache) care, acum este director al C.S.S. Bârlad.

Uneori, o întâlneam pe Andreea în autobuzul de

gară, ducând-o spre casă, la ore târzii pentru un copil de 11 ani, cu ghiozdanul în spate și echipamentul pentru sală, venită de dimineață la școală. O admiram, era și este între noi o simpatie reciprocă, dar în sufletul meu o și compătimeam pentru copilăria pierdută (ceea ce văd acum la nepoțica mea de 7-8 ani care e îndrăgostită de gimnastică).

Deși era atât de ocupată, nu s-a întâmplat ca Andreea să vină cu tema nefăcută, atât de mult bun simț avea și atâta importanță dădea învățatului, iar rezultatele se văd azi în cursivitatea exprimării ei, a vocabularului deținut, a siguranței cu care vorbește, dovedind cu câtă seriozitate și-a continuat studiile, cât și pregătirea ca gimnastă. Cinste ei!

Cu fiecare salt, cu fiecare aterizare fixă, Andreea Răducan își perfecționa tehnica, dar își construia și acel caracter curat, neînficat, care avea să uimească planeta. Bârladul nu i-a fost doar punctul de plecare, ci și rădăcină adâncă, ancoră de siguranță și refugiu în momentele de maximă presiune de la Onești, Deva sau cum ar fi cel de la Sidney.

SYDNEY 2000 – lecția universală de demnitate și triumf moral

Acesta n-a rămas întipărit în memoria colectivă când o lume întreagă a amuțit! Strălucirea medaliei de aur

de la individual compus din cadrul Jocurilor Olimpice de la Sydney a fost umbrită de o nedreptate strigătoare la cer, o eroare medicală complet independentă de voința ei a privat-o de titlul oficial.

Dar în aceste clipe de profundă tristețe s-a născut adevăratul *mit* Andreea Răducan căci, în timp ce Comisiile din juriu îi retrăgeau medalia, planeta întreagă îi conferea statutul suprem, acela de campioană morală a omenirii!

Modul cum o adolescentă de 16 ani a privit lumea în ochi fără ură, cu demnitate și cu fruntea sus, a oferit o lecție de viață mai valoroasă decât orice metal prețios!

Revenirea spectaculoasă din 2001, la Campionatul Mondial de la Gent, Belgia, unde a cucerit trei medalii de aur, a demonstrat că geniul ei nu putea fi dizolvat de nici o decizie birocratică

Din realizările Andreei Răducan

Andreea Răducan nu a trișat niciodată; ea doar a zburat mai sus decât au putut alții să măsoare și despre asta vorbesc *realizările ei*. Cunoscută pentru eleganța, dificultatea și constanța sa, Andreea Răducan a ajuns una dintre cele mai titrate gimnaste din istoria României, dominând gimnastica mondială la sfârșitul anilor 90 și începutul anilor 2000.

A obținut 7 medalii de aur, a fost de 5 ori campioană mondială, a obținut 3 medalii de argint la sărituri și 2 de bronz (individual compus, sărituri) la diversele competiții sportive susținute.

După retragerea din activitatea competițională,

Andreea Răducan a rămas o voce puternică în sportul românesc. A activat ca jurnalistă și comentator sportiv, devenind un speaker motivațional în mediul corporatist, lucrează pentru *Forul Olimpic Român*, este autoarea volumului „Reversul medaliei” apărut în 2010 și republicat în 2012 cu multe completări și adăugiri, unde își detaliază parcursul vieții și succesele, sacrificiile și nedreptățile suferite.

A fost președinta *Federației Române de Gimnastică*, în perioada 2017-2020. În 2006 a obținut Diploma de Licență la Universitatea de Educație fizică și sport din Timișoara. Tot din 2006 lucrează la *Fundația Olimpică Română*, promovând importanța mișcării și sportului, susținând tinerii sportivi prin burse de studii și pe foștii sportivi ajunși în dificultate.

Din anul 2000, a devenit *maestru emerit al sportului*. Și-a pregătit *teza de doctorat* la Universitatea de Educație fizică și Sport București și l-a obținut, în 2013, cu calificativul „Magna cum laude”.

A absolvit și Facultatea de Jurnalistică și Știința Comunicăției; în 2008 primește *Ordinul Sportiv clasa I*; în 1999 primește titlul de *Cetățean de Onoare al orașului Bârlad*, iar în 2000 și al orașului Târgoviște. Tot în 2000 i s-a conferit și *Ordinul Național „Serviciul Credincios în grad de comandor”*.

Toate aceste realizări și încă multe altele nu se obțin decât cu multe sacrificii, multă muncă, perseverență și dorință de perfecționare, așa cum spune și dictonul de la începutul articolului.

Andreea Răducan, cu adevărat, este un om împlinit, atât profesional cât și familial. Este căsătorită cu un om de afaceri; are doi copii (o fetiță 2017) și un băiat (2019), iar viața ei a fost și sursa de inspirație pentru un film (în 2017), „Fata de aur”.

De altfel, Andreea Răducan este exemplu de *modestie, frumusețe, perfecțiune, bun simț, pasiune, capacitatea de a munci până se face dimineață*, ca apoi s-o ia de la capăt.

Fetele și adolescentele au nevoie de un model așa cum e Andreea Răducan, care *râde, zâmbește, trăiește, vorbește cu dumneavoastră, muncește pe rupte și probabil, încă face roata complet!*

La Campionatul Mondial din 1999 Bart Conner (soțul Nadiei Comăneci) a remarcat: „*este atât de înviorător să vezi o gimnastă din România care poate să danseze!*”

Întoarcerea la rădăcini. Cupa „Andreea Răducan” și promovarea gimnasticii

Această „fată de aur” nu a uitat de unde a plecat și an de an organizează la Bârlad o competiție națională de gimnastică intitulată „Cupa Andreea Răducan”, în parteneriat cu CSS Bârlad și alte foruri municipale și județene, dedicată gimnastelor junioare III și II, în general între 8 și 14 ani.

Competiția se bucură de o largă participare

aducând elita din gimnastică la Bârlad, reunind peste 150 de sportive de la 15 cluburi din țară și din diaspora. Gimnastele primesc cadouri și produse, sportivele care urcă pe podium sunt recompensate cu medalii, diplome, trofee și premii în bani, Andreea Răducan antrenând, alături de ea, importanți sponsori!

Evenimentul se desfășoară în Sala Sporturilor (proaspăt renovată), numită „Andreea Răducan”, un complex simbolic pentru comunitate sub privirile atente ale mării campioane olimpice.

Participarea la ultima ediție a unei delegații din Italia confirmă deschiderea internațională pe care această competiție a câștigat-o de-a lungul celor 14 ediții de existență neîntreruptă.

De altfel, Bârladul are un istoric solid în gimnastica artistică, fiind pepiniera care a format generații de sportivi de talie mondială, CSS Bârlad reprezentând pilonul tehnic al acestui succes.

Andreea Răducan revine la Bârlad ori de câte ori

este chemată, ori din proprie inițiativă, formându-și un ritual ca la sfintele sărbători de iarnă - Sfântul Nicolae, Crăciunul, dar și de Sfintele Paști sau 1 iunie, să vină încărcată cu daruri pentru copiii sportivi din Bârlad, de la CSS, dar și de la alte unități școlare din Bârlad și din localitățile din jur, spre bucuria lor! – un gest demn de urmat, de mare generozitate și de neuitat pentru ei, pentru toată viața!

Andreea Răducan rămâne un simbol al eleganței, performanței și demnității sportive în România.

Îți mulțumim, Andreea Răducan, pentru emoțiile uriașe, sacrificiile și clipele de neuitat aduse gimnasticii românești!

La mulți ani minunați, plini de realizări frumoase! Ești un adevărat model de ambiție și grație pentru noi toți! Te iubim! Sănătatea și fericirea să te însoțească mereu!

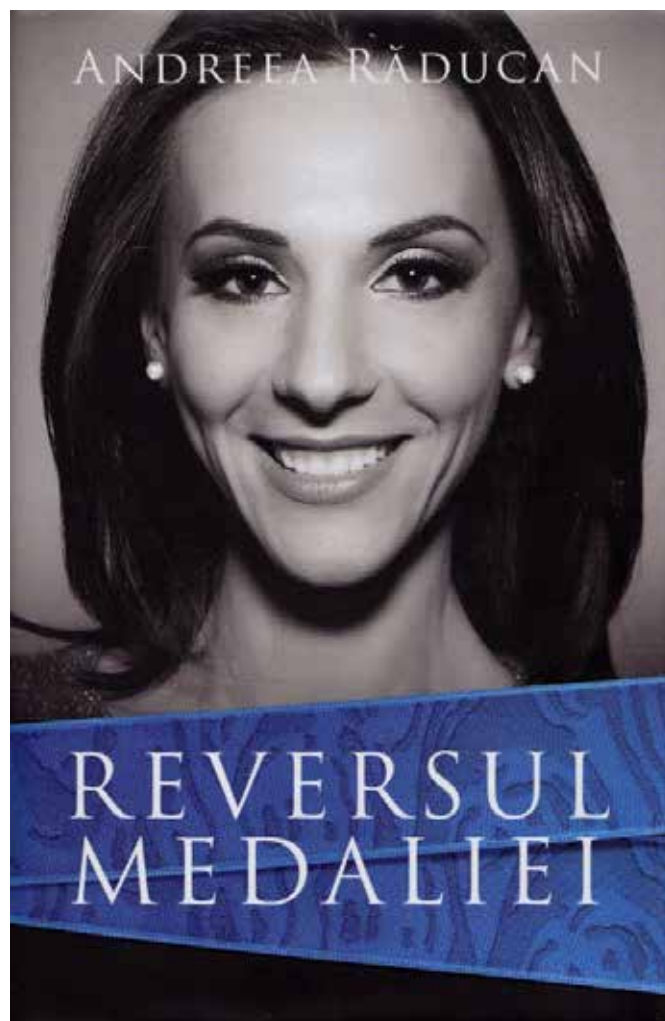
Bibliografie

Răducanu, Andreea, „Reversul medaliei”, Ed. „Cărțile Tango”, 2010, București

Rășcanu – Gramaticu Oltea, „Personalități bârlădene”, Ed. Pim, 2012, Iași

Paul, A., „Forța femeilor în sport”, Ed. Polirom, 2023, Iași

Internet

Dincolo de Formă și Timp: Universul Cromatic și Biografia Fascinantă a Pictorului Andrei Tănase

Jenică RUSU

Miercuri, 12 august 2026, începând cu ora 11:00, simezele renumitei Galeriei de Artă „N.N. Tonitza” din Bârlad au devenit gazda unui eveniment cultural de excepție: vernisajul expoziției personale „Călătorii picturale”, semnată de tânărul și remarcabilul artist Andrei Tănase. Manifestarea, o adevărată sărbătoare a spiritului și a culorii, a fost prezentată și analizată de distinși oameni de cultură ai spațiului public cultural bârlădean: prof. dr. Laurențiu Chiriac și prof. Dionisie Gradu.

Găzduită într-un spațiu cu o puternică tradiție artistică, expoziția „Călătorii picturale” reprezintă o revelație pentru peisajul cultural contemporan. Manifestând o maturitate plastică surprinzătoare pentru vârsta sa, pictorul reușește să transforme pânza într-un spațiu de dialog profund între privitor, natură, memorie istorică și sacralitate. Fiecare lucrare expusă funcționează ca o fereastră deschisă către suflet, o materializare estetică a crezului său artistic: „Pictura este măreția unei clipe, surprinsă de ochiul pictorului, materializată într-un tablou.”

Între rigoarea tehnică și libertatea pânzei

Născut în anul 1994, Andrei Tănase aduce în prim-planul artei contemporane o dinamică rară și fascinantă: o fuziune perfectă între sensibilitatea nativă a artistului și structura mentală riguroasă a unui om tehnic. Formarea sa timpurie a fost strâns legată de orașul natal, urmând cursurile Școlii de Muzică și Arte Plastice „N. N. Tonitza” și absolvind ulterior Liceul Pedagogic „Ioan Popescu” din Bârlad, la secția de Arte Vizuale, obținând calificarea de Tehnician în tehnici

artistice.

Cu toate acestea, dornic să își extindă orizonturile, parcursul său academic a virat ulterior către științele economice. A urmat studii superioare și un program de masterat în Managementul Afacerilor în Comerț și Turism în cadrul Universității „Danubius” din Galați, obținând inclusiv un brevet de manager în turism. În viața de zi cu zi, Andrei activează într-un domeniu caracterizat de o precizie matematică absolută: cel al instalațiilor și construcțiilor electrice.

Departate de a fi un impediment, această dualitate structurală reprezintă marele avantaj al pictorului. Disciplina metalică, atenția chirurgicală la detalii microscopice și organizarea riguroasă a spațiului — calități indispensabile unui specialist în instalații — se traduc pe pânză printr-o construcție impecabilă a compozițiilor și o stăpânire desăvârșită a perspectivelor. În același timp, spiritul său nativ de călător și gestionarea teoretică a turismului își găsesc refugiul pe șevalet, loc în care destinațiile geografice vizitate încetează să mai fie simple coordonate pe hartă și devin veritabile stări de spirit.

Laboratorul din culise: Meșteșugul și intimitatea atelierului

O privire în interiorul atelierului său ne dezvăluie secretele din spatele acestor pânze vibrante. Spațiul său de creație combină ordinea minuțioasă cu efervescența artistică. Pe masa de lucru se regăsește arsenalul unui adevărat artizan: o colecție impresionantă de pensule din păr natural de diverse dimensiuni, tuburi mari de culori în ulei din game profesionale (Artix sau Wintnsau), soluții speciale pentru diluție

și, mai ales, o gamă variată de cuțite de paletă. În acest perimetru sacru, Andrei Tănase experimentează continuu cu textura. El nu se mulțumește doar să așeze culoarea pe pânză, ci o construiește în volum, apelând frecvent la tehnica impasto (strat dens și reliefat de vopsea). De la un glob pământesc așezat simbolic pe comoda din cameră — generator al ideii de „Călătorii” —, până la pânzele aflate în diverse stadii de execuție pe șevaletul din lemn, atelierul său este locul unde ingineria se topește în poezie pură.

Analiza detaliată a operelor lui Andrei arată o geografie specială a sufletului:

Tehnica sa unică, ce îmbină fluiditatea pensulei cu tridimensionalitatea sculpturală obținută prin cuțitul de paletă, oferă vizitatorilor o călătorie vizuală eclectică, structurată pe mai multe coordonate tematice majore:

1. Splendoarea peisajului arhitectural și regal

- „Castelul Peleş”: O lucrare de o execuție tehnică fără cusur. Turnul central zvelt, balcoanele din lemn masiv și decorațiunile exterioare complexe specifice neorenascentismului german sunt transpuse cu o precizie aproape matematică. Jocul subtil de lumini și umbre de pe fațadele palatului regal oferă clădirii o monumentalitate de basm, perfect integrată în verdele dens al pădurii de brazi din Sinaia.

- „Castelul Bran”: În această pânză, Andrei stăpânește magistral texturarea elementelor geologice. În timp ce fortăreața este redată prin linii geometrice curate și clare, soclul stâncos pe care este ridicată este

lucrat exclusiv din cuțit, straturile groase de vopsea oferind o tridimensionalitate aspră, palpabilă, ce pare să iasă fizic din limitele tabloului.

2. Istorie, memorie și romantism urban

- „Timpul din urmă (Palatul Culturii Iași)”: O lucrare profund conceptuală și monumentală. Turnul cu ceas al Palatului din Iași străpunge maiestuos un cer dramatic, încărcat de nori denși și zbuciumați. În prim-plan, pe pavajul umed, se reflectă statuia ecvestră a domnitorului Ștefan cel Mare și un tun de epocă. Elementul surprinzător este un cadran de ceas albastru cu cifre romane care plutește sau se topește în reflexiile apei de pe jos, o alegorie superbă a fluidității timpului în raport cu eternitatea istoriei.

- „Conacul Elena Cuza - Solești”: Prin această operă, artistul își asumă rolul de păstrător al patrimoniului cultural și istoric al Moldovei. Conacul boieresc, aflat astăzi în ruină în realitate, este readus la viață pe pânză prin tonuri calde de crem și olive. Introducerea unei trăsuri elegante de epocă, trasă de doi cai murgii în mișcare pe alea principală, transformă lucrarea într-o veritabilă capsulă a timpului secolului al XIX-lea.

- „Cazanele Dunării”: O compoziție de o forță vizuală extraordinară, unde chipul cioplit în piatră al lui Decebal veghează deasupra apelor involburate. Intersecția dintre stânca aspră a muntelui și fluiditatea reflexiilor din apă demonstrează capacitatea artistului de a reda texturi opuse cu aceeași ușurință.

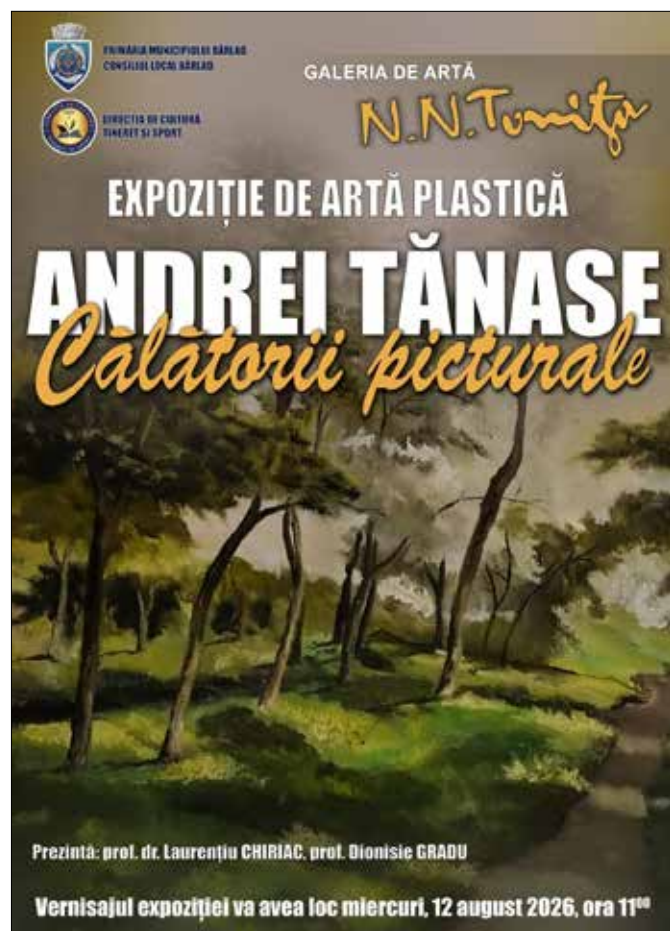
- „Veneția”: O incursiune în romantismul european. Tabloul surprinde o gondolă solitară ghidată de un gondolier pe canalele celebrei cetăți italiene. Reflexiile fațadelor în nuanțe calde de ocru și portocaliu se topesc fluid în tonurile reci, albastrii, ale apei din lagună, sub un cer senin de după-amiază.

3. Idila pastorală și trezirea naturii

- „Armonia primăverii”: O lucrare ce emană un calm profund și o nostalgie caldă a simplității. O gospodărie tradițională din chirpici, cu pridvor mic din lemn și o fântână cu roată, este învăluită de doi pomi masivi explodați în inflorescențe albe dense. Detalii precum barierul de lemn, drumul bătătorit și prezența discretă a unui măgăruș lângă gard aduc o notă de autenticitate unică spațiului rural românesc.

- „Morile de vânt”: O compoziție pastorală dinamică inspirată din peisajele europene vechi. Două mori de vânt masive domină fundalul, în timp ce în centrul tabloului o căruță încărcată cu fân și trasă de doi cai ridică praful pe un drum de țară. Tonurile arămii ale arborilor sugerează un început melancolic de toamnă.

- Omagiu Impresionismului („Câmp cu maci”): O reinterpretare personală a celebrei capodopere „Les Coquelicots” de Claude Monet. Păstrând luminozitatea și poziționarea personajelor din original (mama cu umbrelă și copilul), Andrei aduce o notă personală prin oferirea unei definiții mult mai clare formelor și o

rigoare a tușelor pe cer și vegetație, făcând ca umbrela albastră să devină un punct focal plin de prospețime.

4. Portretul, hobby-urile și alegoria conceptuală

- „Timpul mulțumirii”: Debutul artistului în genul portretului combinat cu natura statică. Chipul inocent și obrajii rumeni ai unui copilăș zâmbitor sunt încadrați de un decor rustic de un belșug copleșitor: dovleci galbeni, mere roșii și struguri revărsați dintr-un coș de nuiele, borcane de murături și spice de grâu, totul pe fundalul unui perete de cărămidă și al unei ferestre deschise spre dealuri verzi.

- „Pescarul”: O lucrare proaspătă și dinamică dedicată pescuitului sportiv. Capturând tensiunea momentului în care undița unui pescar se curbează puternic sub greutatea peștelui ce sare din apă, tabloul impresionează prin reflexiile matinale ale cerului și frunzișul colorat al pădurii de pe maluri.

- „Floarea de colț”: O operă profund alegorică și conceptuală. Pe o pajiște alpină înaltă, lângă stâncile masive realizate din cuțit, un buchet de flori de colț dintr-un alb imaculat veghează lângă un teanc de trei cărți groase. Alăturarea sugerează simbioza dintre cunoașterea acumulată prin studiu academic și înțelepciunea pură, aspră, care se găsește doar pe culmile izolate ale naturii.

5. Dinamismul modern

- „Apus în mișcare”: O pânză inedită ce demonstrează că inspirația artistului nu se oprește la temele clasice, ci îmbrățișează și elementele urbane moderne. Silueta argintie a unui autoturism Audi este parcată pe marginea drumului sub un cer de apus incendiar, unde tonurile reci de gri se topesc în portocaliu și galben. Plăcuța de înmatriculare personalizată „VS 72 CEA” adaugă o notă puternică de mândrie locală și realism cotidian.

6. Dimensiunea sacră:

Trăirea teologică transpusă pe pânză. Expoziția „Călătorii picturale” atinge apogeul său emoțional prin secțiunea dedicată compozițiilor cu tematică sacră, unde Andrei Tănase demonstrează sensibilitate spirituală și o stăpânire deosebită a contrastelor dramatice de tip chiaroscuro:

- „Steaua de la răsărit”: O pânză învăluită în misterul nopții. În colțul din dreapta sus, Steaua din Betleem strălucește monumental, proiectând o lumină divină peste cei trei magi și cămilele lor. Gestul magului aflat în picioare, cu brațele larg deschise spre cer, transmite o stare pură de venerație și adorație sfântă.

- „Femeile evlavioase”: Trei figuri feminine, veșmântate în haine cu drapaje fine în nuanțe de albastru, galben și alb, pășesc cu pioșenie pe o potecă îngustă spre mormântul deschis. Cerul din fundal, pictat în nuanțe suave de galben, marchează zorii Învierii și aduce un mesaj puternic de speranță.

- „Minunea Învierii”: Cea mai puternică lucrare sacră a colecției. Simon Petru pășește în mormânt, văzând pe stânca din prim-plan un giulgiu alb fluid, redat în relief. O explozie de alb pur, orbitor, izvorăște din interiorul mormântului de piatră neagră (lucrată masiv din cuțit), izolând și transfigurând întregul întuneric din jur — o reprezentare magistrală a triumfului vieții asupra morții.

- „Culori de primăvară”: O natură statică de o mare gingășie. Pe pervazul unei ferestre deschise, un ghiveci roșu adăpostește un buchet bogat de ghiocei. Petalele albe capătă un volum sculptural incredibil prin tehnica impasto, iar prin geam se zărește în fundal silueta Castelul de lut Valea zânelor, cu un cer violet, legând renașterea naturii.

Concluzie

Un artist de referință în plină ascensiune

Deși este un artist tânăr, Andrei Tănase a reușit deja să își construiască un parcurs expozițional solid și respectat în viața culturală românească. După succesul primei sale expoziții personale de Grafică și Pictură din anul 2022, găzduită tot de Galeria „N.N. Tonitza”, el a fost o prezență constantă și apreciată în cadrul expozițiilor colective „Vasluiana – Interferențe plastice pe meleaguri vasluiene” (Edițiile a III-a și a V-a din 2023 și 2025). În anul 2026, artistul a marcat un nou punct de referință prin participarea la „Anuala Artiștilor Plastici Bârlădeni”, ediția a XI-a, organizată în cadrul Zilelor Culturale ale Bârladului.

Expoziția „Călătorii picturale” demonstrează cu argumente estetice incontestabile că Andrei Tănase nu este doar un minuțios executant tehnic, ci un creator cu o viziune profundă, capabil să stabilească un dialog emoțional instantaneu cu privitorul. Munca sa arată că arta nu se naște în laboratoare izolate, ci se hrănește din experiența reală de viață, din rigoarea muncii zilnice, din călătorii și din dorința permanentă de a căuta frumosul autentic.

Bârladul și întreaga Moldovă se pot mândri cu o nouă voce valoroasă în arta plastică, iar numele lui Andrei Tănase este, fără îndoială, unul de urmărit cu mare atenție în viitor. Expoziția sa reprezintă o experiență estetică obligatorie pentru orice iubitor de cultură!

MIERCURI, 12 AUGUST 2026; ORA 11:00
GALERIA DE ARTĂ „N.N. TONITZA”,
BÂRLAD
EXPOZIȚIE DE ARTĂ PLASTICĂ
„Călătorii picturale”
ANDREI TĂNASE

Catrene nu picturale, mai degrabă estivale !

1. Profesor dr., Laurențiu Chiriac

Ca director el deschide, tot cu el se și închide
Vernisaju-ați înțeles; e și scurt este și des,
De Andrei a cuvântat că e foarte talentat
Și mai are meritul, mintea și cu sufletul !

2. Comandant, Vasile Chelaru

A spus-o, din start, pe bune: jumate din misiune
De director fu luată și nouă aicea dată.
I-a rămas ca să privească ochiul să îl mulțumească
Și s-admire tot ce este că-s domenii de poveste !

3. Profesor, Dionisie Gradu

Cu lucrările expuse pe simeze-aici aduse
Colindăm prin lumea mare ce nu-i pentru fiecare.
Andrei cerebral, înalt, simplu ca să facă salt,
Detalii analizează cu pricepere pictează !

4. Pictorului, Andrei Tănase

Nu vrea să ne folosească; picturile să vorbească !
Munca i-a evoluat pe cuțit el l-a luat
Și-a creat așa lucrări ce ne-arată deseori
Că talentul și iubirea lasă-n urmă nemurirea !

5. Profesor, Gheorghe Gherghe

E istoric, dar nu tace pentru că pictura-i place,
Tot ce este-aici expus merită din plin, văzut !
Ca profesor, e știut că nu este reținut,
Trebuie musai să spună o vorbă de-i rea sau bună !

6. Participanților

N-am greșit de am ieșit și aicea am venit !
În această lume dură cu probleme pe măsură
Acele picturi ne-arată ce frumoasă-i astă artă,
Ce-n timp omul a zidit este-aicea la privit !

7. Familiei pictorului

Au venit să îl susțină și-l priveau ca pe-o lumină;
Când familia-i cu tine și de-i rău, e totul bine
Pentru că așa-i lăsat ca să fii înconjurat
De cei care te iubesc și mai mult, te prețuiesc !

Catrenist de serviciu, **Lăcrămioara-Iolandina IVAN**

Moș Vasile

Ion Dobrin

- Draga mea, Ileană, se plânge moș Vasile,
C-o lacrimă pe geană,
De câteva zile,
M-ai lăsat singur în casă.
De ce râzi? Chiar nu-ți mai pasă
C-aș putea păți vreun necaz,
Să uit vreun ochi deschis la aragaz,
Să bag ceva-n priză grăbit,
Să fac vreun scurtcircuit?
Sau mai grav, de tot exagerat,
Să fiu ziua-n amiaza mare atacat
Cum am pățit, de pildă, zilele trecute,
Când m-am pomenit aici cu două tinere tăcute,
Îmbrăcate doar în halate
Și mă priveau întărite,
Și se vedeau niște denivelări prin țoale,
C-aveau, uite-așa, niște pistoale!
Deodată, una a vrut să mă muște,
Cealaltă cât pe ce să mă-mpuște...
Eu am traversat holul,
Ea mă fugărea cu pistolul,
A scos cartușele din cutie,
Eu eram alb ca o stafie,
M-au apucat amândouă de „mâni”
Ușa a sărit din țâțâni,
Dârdâia la geamuri cerceveaua,
În pat a plesnit, la mijloc, salteaua,
Am răcnit, am țipat,
Becul s-a spart, cearșaful s-a făcut boț,
Atunci, cu toate puterile, ca un hoț,
Le-am prins și le-am înghesuit într-un colț...

Când s-au văzut la strâmtoare,
Au fugit hoațele;
Uite gloanțele,
Și-acum mă doare...

- Dragul meu, te știu, te cred în stare,
Dar astea nu-s gloanțe, sunt supozitoare.
Hai, gata, stinge lumina, oprește curentul,
Bagă-te-n pat să-ți bag medicamentul!

Pentru seniori... și nu numai

Prof. **Maximilian OPAIȚ**

REVOLUȚIE TEHNOLOGICĂ

Bătrân acum, trăit la țară,
A învățat încet, încet,
Mănat de-o pasiune clară,
Să bată „câmpii” ... dar pe NET!

UNUI NOSTALGIC

Pensionari când întâlnesc,
Eu simt că nu îmi vine bine;
Fiind nostalgic, mă gândesc,
C-au fos doar pentru ei uzine!

UNUI DEPENDENT DE ALCOOL

Având o față ca de moaște,
El duce astăzi un război,
Fiindcă-i greu a recunoaște
Că ține „post” și la ... butoi!

UNUI SENIOR

În vârstă, încă-ndrăgostit,
Trăind al toamnei anotimp,
Puterile l-au părăsit.
Noroc că s-a-nsurat la timp!

UNUI COLECȚIONAR PENSIONAR

Pasiunea lui e mare
Cu tablouri; evident,
Prețul cel mai mare sare
La... TABLOUL de CURENT!

MARCĂ ÎNREGISTRATĂ

Cum moldoveanul este creativ,
Lansat-a o „monedă virtuală”,
BIRT-COIN_ pe piață-i astăzi un motiv,
De a „lansa”...„ industria locală”!

NELINIȘTE

Ca o muscă-i soacra mare!
„Bâzâie” și-i grea povara;
Lucrurile-n schimb sunt clare:
Musca bâzâie ... doar vara!

„BURSA DE VALORI”!

Când vede c-a căzut DOLARUL,
Se uită-n jur , mărinimos,
Și cum norocul nu-i cu „carul”,
S-apleacă să îl ia de jos!

EFECTE POST-DECEMBRISTE

Se uită-n jurul lui și-i pasă
Că nu mai dă același ban,
Pe cel cu șapte ani de-acasă,
Sau cel cu șapte pe...„ maidan”!

NELINIȘTEA UNUI VÂRSTNIC

Se-ntâmplă să privesc acum cu teamă
Nevasta, când mă-ntorc acasă-n bloc;
Fiind băut, o bag mai mult în seamă,
Căci uneori, văd... două la un loc!

SĂRBĂTOARE

- Sonet -

De-atâția ani, istoria ne-nvață
Să prețuim mereu învățătorii
Și pe părinții noștri, creatorii
Destinului ce ne-a fost dat în viață!

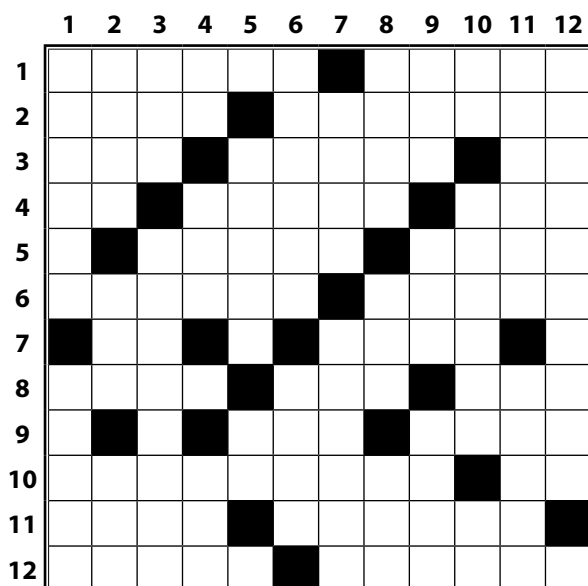
Și-acum, în toamna vieții, protectorii
Deschid la casă ușa cea din față,
Spre-a oferi urmașilor povață,
Ca pe un dar, în pragul sărbătorii!

Sărută mâna la părinți și spune
La fiecare-n parte-o vorbă bună,
Că prea au suferit, și-acuma poate

Se roagă pentru noi de sănătate,
Să fim la Masa Mare împreună,
Cinstind, astfel, a lor înțelepciune!

BĂTRÂNEȚE, HAINE GRELE...

ORIZONTAL: 1) Noțiune din limba sanscrită, care are semnificația de „vechi, bătrân” – În volumul antologic „Din lirica de dragoste a lumii”, acest poet și dramaturg englez de origine irlandeză publică poezia „Când ai să fii bătrână” (William Butler). **2)** Zeu predinastic din mitologia egipteană, considerat stăpân universal care, în varianta antropomorfă, era imaginat ca un bătrân cu barbă, întruchipând soarele în asfințit – Țara de origine a proverbului: „Pe bătrân să-l cinstești ca pe un părinte și pe orice tânăr ca pe un copil al tău”. **3)** Ambarcațiune – Reprezentant al liricii românești, care în antologia de poezie „Tineri ca patria” a inclus poemul „Propunere pentru tinerețe fără bătrânețe” (Dan) – Bine! **4)** Elena Neagu – Reprezentant al tinerei generații de lirici români, semnatarul poemului „Bătrânii” (Florin) – Anul Nou la vietnamezi. **5)** Scriitor român contemporan, semnatarul prozei „Bătrânul și livada” (Dragoș) – Întinderi de apă. **6)** „Neaua-i ca mierea bătrână”, ne declară acest poet romantic rus (Sergei) – Ramolit. **7)** Cuter! – Semi divinități din mitologia românească, clasificate în două categorii: bune și rele. Cele rele sunt închipuite ca niște bătrâne urâte și uscățive (sg.). **8)** Exponent de bază al liricii ardelene, care în volumul său de „Poezii” a inclus și poemul „Bătrâni”. (Octavian) – Lampă electrică – Trib de indieni din New Mexico. **9)** Băutură pe vas – Poet, prozator și eseist german care în scrierea în proză „Trei bătrâni” a realizat un univers marcând condiția omului modern într-o lume dezumanizată (Gottfried). **10)** Continentul mitic, plasat de obicei în Oceanul Atlantic, dincolo de Coloanele lui Herakles, despre care s-a aflat din relatările lui Solon, acesta aflând mitul de la un bătrân

preot egiptean – Tânăr la față! **11)** Zeița căsătoriei în mitologia egipteană – Scriitor român contemporan care a scris, împreună cu Romulus Bărbulescu, romanul S.F. Doando" în care există un personaj numit „Bătrânul” (George). **12)** Aplecați de bătrânețe – Țară europeană în care există proverbul: „Dacă vrei un sfat bun consultă un om bătrân.”

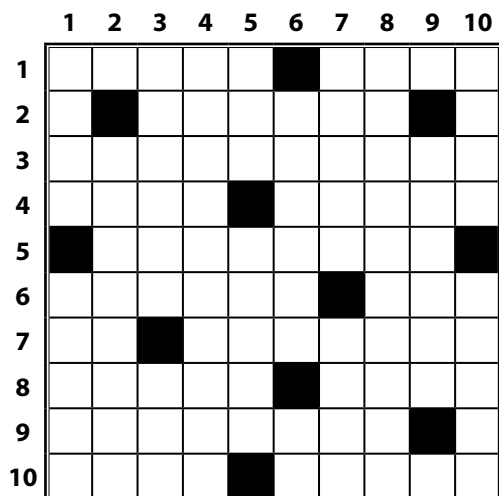
VERTICAL: 1) „Există ceva mai trist decât a îmbătrâni: aceea de a rămâne cu minte de copil”, remarcă într-o cugetare acest scriitor Italian (Cesare) – Zeitate pre olimpiacă din mitologia greacă, păzind drumul spre Tărâmul Gorgonelor, o creatură urâtă, bătrână, cu un ochi și un dinte. **2)** Liric român de sorginte ardeleană, din creația căruia amintim la tema noastră poemul „Jocul Bătrânească” (Tiberiu) – Localitate în Norvegia – Terapie cu surse deschise (abr.; med.). **3)** Popor slav, la care există proverbul „Tinerețea este o pasăre de aur, iar bătrânețea este o colivie de fier.” – „Fortunate senex!”, este o exclamație care apare în lucrarea „Bucolica” a acestui poet latin și care se traduce „Fericit bătrân” (Publius). **4)** Acum! – Minut (abr.) – Zeu binefăcător la vechii scandinavi. **5)** Poet și diplomat sârb, semnatarul cugetării: „Bătrânețea omului începe acolo unde se termină însuflețirea lui” (Iovan) – Ren! **6)** „Ce s-a întâmplat? Viața – și iată sunt bătrân”, a conchis acest poet și romancier francez, apreciat drept „ecoul sonor al epocii sale” (Louis) – Autorul culegerii de proză „Povești bătrânești” (Ioan). **7)** Gametul femel al animalelor – Zeita pământului în mitologia lituaniană, căruia bătrânii i se închinău sărutând țărâna înainte de a se culca seara. **8)** Bătrânul uriaș al frigului din mitologia scandinavă, cel mai în vârstă dintre Giganți, pe care Odin l-a ucis făcând din sfărâmurile trupului său, Universul – Umplut la moară – Volumul de nuvele „Urcan bătrânul”, al acestui talentat prozator ardelean a fost publicat postum în anul 1938 (Pavel). **9)** Particulă onomastică anglo-saxonă – Zeul Lunii la frigieni – Cuvânt care imită dangătul unui clopot. **10)** Sunt mulți la bătrâni (sg.) – Interpretă de muzică populară din repertoriul căreia face parte și melodia „Bătrânețe, haine grele” (Maria) – Sfârșit senil! **11)** Opușii bătrânilor – Loc de cinste. **12)** Poet spaniol care a semnat culegerea „Zicători pe care le spun bătrânele la gura focului” (Inigo Lopez de Mendoza).

Dicționar: TET, SIA, STO, TSD, ASS, YMIR, EAD, MEN.

Teodor HEDEȘIU

ÎNȚOR TOCHEATE

ORIZONTAL: 1) Om care dă de furcă stăpânirii – Ansamblu după care moare lumea la lansare. **2)** A face aprecieri... cu ceva rețineri. **3)** Om cu apucături exagerate. **4)** Apel făcut în stare de necesitate – Diferențierea făcută pe clase (pl.). **5)** Profesioniști de serie neagră. **6)** Oameni care trag din greu – Termenul optim privind apropierea alegerilor locale. **7)** Cu cele spuse înainte, totul... e clar! – Se dă în spectacol de unul singur. **8)** Unitate farmaceutică deschisă la nevoie – Însemnare de valoare trecută în cataloage. **9)** Stă lângă cel mare pentru indicații necesare. **10)** O masă care se încheie... cu somn – Una peste alta, crește și ea, deși e făcută grămadă.

VERTICAL: 1) Sportul de pe timpuri pentru care... stătea la coadă – Trasul în piept cu urmări grave pentru mai târziu. **2)** Judecat în lipsă (pl.). **3)** Formula mișcării oscilatorii – Peisaj cu maci în stil clasic. **4)** Apărută printre cârciumărese. **5)** A ajunge în situația când nimic nu mai merge – Ținută de paradă. **6)** Comic de situație – Tuns prin părți! **7)** Verdict dezagreabil pentru cei pătrunși la palat (pl.) – Trecere în lumea celor care nu cuvântă. **8)** Definiții cu pistă falsă. **9)** Cuvânt prin care ne arătăm indiferența. **10)** Posturi de importanță maximă – Situație în care ești posedat de spirite și poți să te prăpădești.

Ion MAZILU – Ploiești

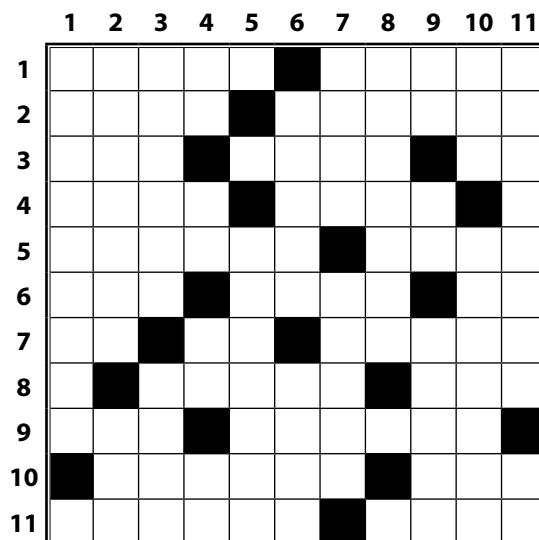
ORIZONTAL: 1) Moș și babă – Moși. **2)** Umblă cu mâna în buzunar la altul – Ajutor primit la bătrânețe. **3)** Mijloc de stern! – Înverșunat în atac! **4)** Băgați în pământ de vii (sing.) – Una cu forme pline. **5)** Aflați printre cei aleși – Suge de la mai multe vaci. **6)** Viața atârnă de ea – A pune o ștampilă pe obraz – Cast în strălucire! **7)** Vine mereu cu un dar – Rezultat la alegeri – Nu-i găsești vreo pată. **8)** Schimb de cuvinte tari – Luat ocazional la purtare. **9)** Dat afară din serviciu – Un fel de a face economie de Vedere. **10)** Casă la stradă – Bun pentru nepoți. **11)** Viața îi atârnă de un fir de ață – A trage pe linia moartă.

VERTICAL: 1) Cădere văzând cu ochii. **2)** Tăiați de vii – Afecțiune ce duce la orbire. **3)** Se leagă de o babă – Casă, dulce casă. **4)** A plecat din casă! – Jumătate de casă! – Spus cu durere în suflet – Lumina de la apus! **5)** Un cuvânt bun pentru toată lumea. **6)** Uriașul din Moldova – Ofertă când era bunica fată. **7)** Bunica din Teleorman – Factor decisiv în pierderea vederii. **8)** Beneficiar al ajutorului social. **9)** Cult în psalt! – Coperți de agendă! – Miezul lucrurilor. **10)** Măsură avută la mână – Vântul care zvântă. **11)** Atacant intrat în istorie – Urcată pe scări.

D.N. PREDA - Bogați, Argeș

MOȘI ȘI BABE

Dezlegări careuri: Bătrânețe, haine grele... PURANA, YEATS, ATUM, ROMANIA, VAS, DAVID, NN, EN, MUGUR, TET, S, VICOL, MARI, ESENIN, SENIL, TR, C, ZANA, L, GOGA, BEC, SIA, R, I, ROM, BENN, ATLANTIDA, TA, ISIS, ANANIA, ADUSI, ANGLIA. **Întortocheate:** ZELOS, ARMA, I, ESTIMA, E, ACAPARATOR, RUGA, ORARE, SATANICI, TUNARI, ICI, AR, RECITAL, BULIN, NOTA, ARATATOR, R, CINA, STIVA. **Moși și babe:** COPCA, BALCI, APAS, BASTON, TER, MATI, TA, ARAC, RASA, I, RAMASI, TAUN, ATA, TUCA, ST, CI, OR, ETICA, T, SFADA, NAS, AUT, MOTAIT, RULOTA, MOS, PAPUSA, GARA.

*“Bătrânețea nu este
o povară, ci o binecuvântare,
căci în ea se adună roadele
unei vieți trăite cu înțelepciune,
răbdare și iubire.”*

(Cicero)